

Flacăra

SĂPTĂMINAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Tot ce are țara mai frumos

PARTICIPARE ȘI AMPLOARE FARA PRECEDENT

Sînt multe momente în viață cînd te încearcă regretul de a nu te putea împărtăși, de a nu putea fi prezent în același timp în mai multe locuri pentru a urmări un eveniment de amploare sub multiplele lui înfățișări. Un asemenea regret l-am avut în repetate rînduri la diferitele faze ale concursului, știind că în timp ce eu ascult în extaz cîntecul îngîndurat, adus pe fluierul arse de dor, deopotrivă din văzduhuri ca și din adîncuri, de către o ceată de baci descinzînd de sub poalele codrilor, undeva, pe o altă scenă, o brigadă artistică entuziasmează o sală arhiplină cu hazul ei usturător, dezvăluind oamenilor, curajos și răspicat, aspecte ale vieții și muncii, prea puțin luate în seamă. Sentimentul acesta nu m-a părăsit o clipă mai ales la etapa republicană a festivalului „Cîntarea României”, ale cărui concursuri s-au desfășurat pe genuri de spectacole în cinci săli din București, în zilele de 23 mai—1 iunie 1977; prin zile înțelegîndu-se în bună parte și nopțile acestora deoarece programul, derulîndu-se non-stop, începînd de la orele 10 dimineața, s-a încheiat în mod regulat după miezul nopții. Cele 5 secțiuni mari au fost: formații muzical-coreografice (ele însele de mai multe genuri și specii, implicînd soliștii); echipe de teatru, montaje literar-muzicale și recitatori; brigăzi artistice, trupe de satiră și cântec, orchestre și soliști de muzică ușoară (aici fiind incluse și grupurile folk); colective care au prezentat teatru de păpuși; și, în sfîrșit, cînecluburi. Numărul total al realizatorilor acestor spectacole atît de diverse, care s-au prezentat în fața juriilor la etapa republicană, se ridică la peste 14 000, selecționați din nu mai puțin de 562 000 artiști amatori reușiți în 36 000 de formații artistice de pe lîngă 8 500 case de cultură, cluburi muncitorești, cămine culturale și societăți cultural-artistice din întreaga țară. De bună seamă, ca participare și amploare a întrecerilor, festivalul „Cîntarea României” justifică pe deplin comparația pe care comentatorii mai pătrunzători o fac cu „panatenele” sau „eleusinele” antice Elade. O mai bună punere în valoare a acestei desfășurări artistice la nivel național va conferi festivalului în viitor o aură istorică, căpătînd astfel dimensiuni epopeice.

UN LEAGĂN ROMÂNESC AL ARTELOR

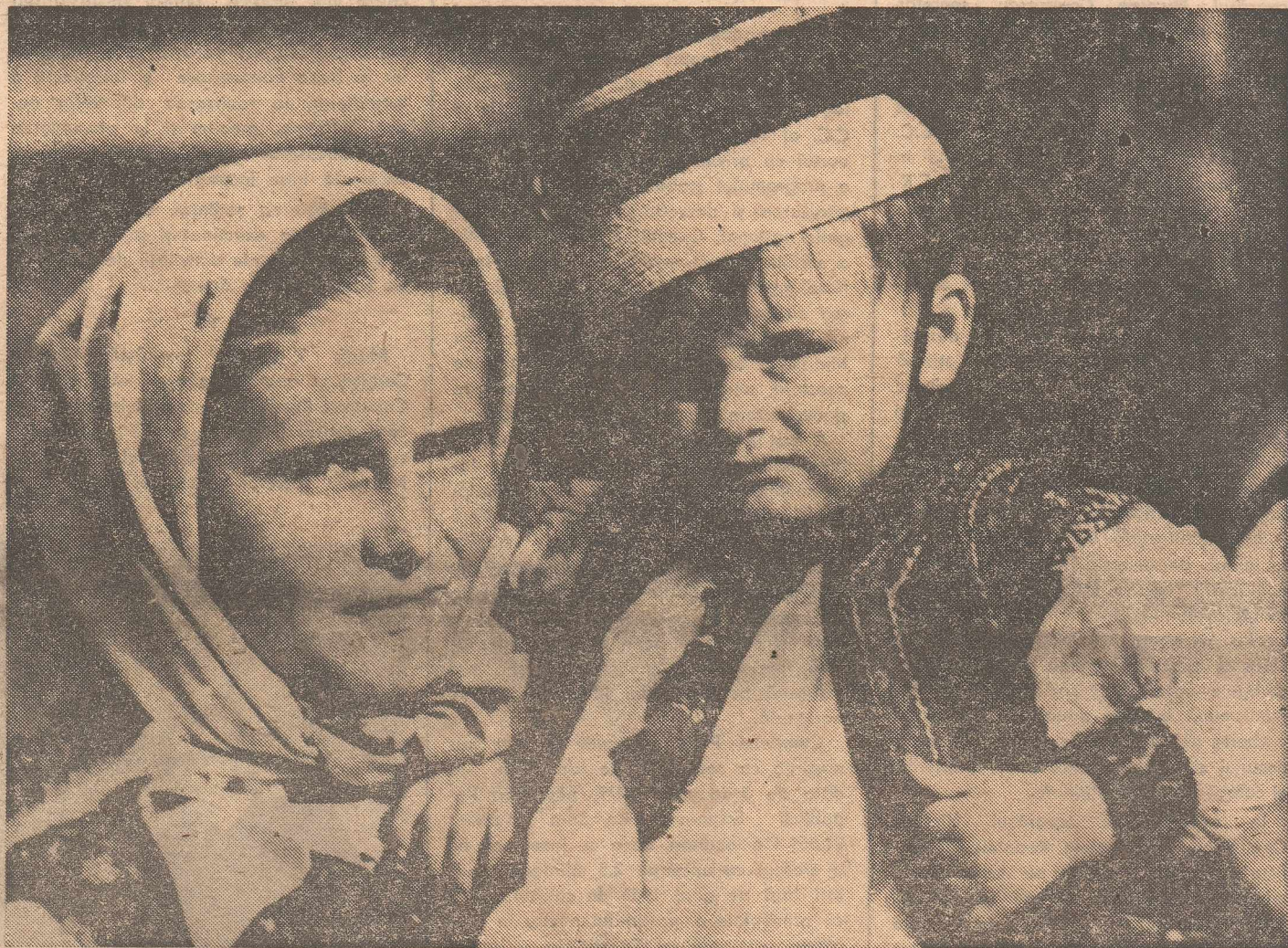
O antologie lirică apărută acum cîțiva ani se intitula în mod fericit „Țara poeziei”.

(Continuare în pagina 4)

NICULAE STOIAN ■

OVIDIU IOANIȚOIAIA ■

„Coconul”

ALBINI IULIU ■

**Un vast șantier
al muncii și solidarității,
Zimnicea de miine
capătă tot mai mult contur**

Plouă peste Zimnicea, o ploaie cernută cum au mai fost multe prin partea locului. Plouă peste Zimnicea, la ceas de dimineață, la care barja numărul 15163 a ancorat în port, aducînd 1 400 de tone de balast de la Giurgiu, plouă peste Zimnicea și plouă în același timp peste un vast șantier. Căci orașul s-a transformat într-un șantier uriaș în care muncesc constructori din toată țara, contribuind cu brațele și cu mașinile lor la renașterea unei vechi așezări românești, la transformarea Zimnicei de ieri, un morman de ruine în seara de 4 martie, într-un oraș socialist modern și mindru, pe măsura timpului pe care-l trăim.

Orașul e plin de săgeți și indicatoare care conduc pe noul venit către acea întreprindere județeană de construcții-montaj pe care o caută, ajutor prețios într-o localitate în care marea majoritate a străzilor au încetat să mai aibă un nume, fie și pentru simplul motiv că nu mai există, alinierea Zimnicei de miine urmînd să fie alta, după un plan de sistematizare alcătuit în urma indica-

(Continuare în pag. 12-13)

**De 27 de ani
locotenent-colonelul
Vasile Constantin
luptă cu necunoscutul**

Odată, într-o pădure, s-au furat patru cai... Se întîmplă citeodată ca și un asemenea fapt divers, lipsit de orice importanță — dacă-i excludem pe făptași și pe păgubași — să decidă viața unui om.

— În 1949 imi făceam serviciul militar, eram sergent șef de patrulă — își aminteste locotenent-colonelul Vasile Constantin. Centrul nostru de atenție îl constituia pădurea Rîioasa, nu departe de București. O pădure deasă de lăstăriș, cu neștiute cărări și tainițe. Niște țărani care coborau din munte cu fructe și mături, ca să le vîndă în tirg, oameni amărîți dintr-un sat de la poalele Carpaților, a căror singură „bogăție” erau caii și căruțele în care transportau produsele muncii lor, ne-au înștiințat despre furt. Am rătăcit trei zile și trei nopți în pădure pînă cînd am găsit caii. Erau legați de un copac, iar doi din ei muriseră de foame. Și atunci s-a întîmplat un lucru pe care nu-l voi uita pînă în ultima zi a vieții: țărani aceia dirji, bătuți de vreme și de nevoi (nu uitați anul: 1949!), neînfricați în fața jivinelor, a avalanșelor,

(Continuare în pagina 10)

LIONEL NIȚESCU ■

IN ÎNTIMPINAREA CONGRESULUI CONSILIILOR OAMENILOR MUNCII

**Unde domină
frumusețea lucrurilor,
crește frumusețea umană
a conștiințelor**

Impusă în mai multe rînduri în sedințele consiliului oamenilor muncii, dezbătută și analizată în destul, ideea organizării secției 6, de la Întreprinderea „Semănătoarea” din Capitală, a devenit o idee directoare pentru toate posturile cheie ale întreprinderii, iar de 4 ani a revenit ca șef de secție: „cînd am revenit, sincer să fiu, secția era rămasă în urmă, atît din punct de vedere al organizării fluxului tehnologic, cit și al condițiilor de muncă. Majoritatea pieselor avem fluxuri tehnologice incilcite care cereau volum mare de transport manual, duceau la o dispersare a răspunderilor, față de calitatea de multe ori slabă a producției, timpul nu era folosit în mod efi-

(Continuare în pagina 6)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

PENTRU BINELE ȚĂRII,

Prin activitatea prestigioasă a președintelui Nicolae Ceaușescu, pe plan intern și internațional, prin contactele la nivel înalt, cit și prin primirile numeroase ale unor personalități de seamă ale vieții politice internaționale, România a pătruns larg în lume, ca niciodată pînă acum, președintele republicii făcînd cunoscute pretutindeni și în orice împrejurare mesajul muncii creatoare a poporului român, aspirațiile sale de pace, prietenie și colaborare cu toate popoarele lumii.

În numele acestor idealuri scumpe nouă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a primit miercuri, 1 iunie, delegația Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, condusă de tovarășul M. V. Zimianin, secretar al C.C. al P.C.U.S., care a efectuat o vizită în țara noastră la invitația C.C. al P.C.R. După un schimb de mesaje de prietenie, s-a procedat la o informare privind preocupările actuale ale P.C.R. și P.C.U.S., în diverse domenii, îndeosebi în cel teoretic-ideologic și al propagandei de partid. S-a exprimat satisfacția față de dezvoltarea ascendentă a raporturilor de strînsă prietenie și colaborare rodnică dintre P.C.R. și P.C.U.S., dintre România și Uniunea Sovietică, în spiritul înțelegerilor convenite între tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Leonid Ilici Brejnev cu prilejul întîlnirilor din anul trecut. A fost manifestată de asemenea dorința reciprocă de diversificare și adîncire a colaborării dintre P.C.R. și P.C.U.S. pe multiple planuri, de intensificare a schimburilor de experiență în probleme de interes reciproc, în deplină concordanță cu cerințele construcției socialismului și comunismului în cele două țări, în folosul ambelor țări și popoare, al cauzei socialismului și comunismului, păcii, prieteniei și colaborării internaționale.

În aceeași zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe André Rossi, ministrul comerțului exterior al Franței, președintele părții franceze în Comisia mixtă guvernamentală româno-franceză de cooperare economică, științifică și tehnică, ale cărei lucrări s-au desfășurat la București. În cadrul convorbirii s-a apreciat cu satisfacție evoluția fructuoasă a relațiilor pe multiple planuri dintre România și Franța, avînd la bază importanțele înțelegerii convenite cu ocazia dialogului româno-francez la nivel înalt. După ce a fost menționată posibilitatea de aprofundare și diversificare a schimburilor comerciale, a colaborării economice, tehnico-științifice, cooperării în producția industrială și în alte domenii de interes reciproc, s-a menționat, de asemenea, interesul ambelor țări pentru intensificarea cooperării pe terțe piețe.

Joi, 2 iunie, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit pe Giancarlo Ghironzi, secretar de stat pentru afacerile externe al Republicii San Marino, care a făcut o vizită oficială în țara noastră. După ce s-a evidențiat cursul ascendent al raporturilor de strînsă prietenie și colaborare româno-sanmarineze, dorința comună de a dezvolta în continuare colaborarea dintre cele două țări, au fost abordate probleme ale vieții internaționale, reafirmîndu-se hotărîrea celor două țări de a-și aduce contribuția, alături de toate statele, la promovarea în lume a unor relații noi, bazate pe egalitate și echitate, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, care să permită tuturor popoarelor să se dez-

volte liber și independent. Schimbul de păreri a scos în relief atenția deosebită pe care România și San Marino o acordă îndeplinirii integrale a prevederilor Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa și, în această ordine de idei, importanței reuniunii de la Belgrad, desfășurării ei într-un spirit de înțelegere și concurență.

În cursul aceleiași zile, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit pe A. H. Croin, ambasadorul Olandei la București, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii sale în țara noastră.

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, marți, 7 iunie, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. După ce s-a ascultat raportul cu privire la modul de îndeplinire a programului stabilit în 1972 pentru organizarea și dezvoltarea sistemului energetic național, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri menite să ducă la sporirea gradului de siguranță în funcționarea sistemului energetic național, sarcinile care revin tuturor lucrătorilor din Ministerul Energiei Electrice, din unitățile acestuia, pentru o mai bună gospodărire și exploatare a potențialului energetic.

A fost examinat, de asemenea, raportul privind rezultatele preliminare ale recensămîntului populației și al locuințelor din 5 ianuarie 1977. Aceste date oferă un amplu și grăitor tablou al marilor succese obținute de poporul nostru, sub conducerea partidului, în cei 11 ani care au trecut de la recensămîntul din martie 1966, și care se înscrie ca cea mai rodnică, mai bogată în îndepliniri și mai prosperă perioadă din întreaga istorie națională.

Comitetul Politic Executiv a luat cunoștință cu satisfacție de faptul că, la data de 5 ianuarie 1977, populația Republicii Socialiste România număra 21 559 416 locuitori, ceea ce înseamnă că a crescut cu aproape 2,5 milioane locuitori față de anul 1966. În spiritul politicii principale a partidului nostru în problema națională, al Constituției și legilor țării, fiecare cetățean și-a declarat în deplină libertate apartenența la o naționalitate sau alta. Astfel, recensămîntul reflectă structura populației țării noastre, alcătuită din 88,137 la sută români, 7,912 la sută maghiari, 1,616 la sută germani, precum și 2,335 la sută alte naționalități.

În perioada 1966-1976 s-au creat 2 253 500 noi locuri de muncă, clasa muncitoare, clasă conducătoare a societății noastre, a cunoscut o puternică creștere numerică, precum și ridicarea nivelului tehnic-profesional și de cultură generală. În prezent, 47,5 la sută din populația țării trăiește în municipii, orașe și comune suburbane. Numărul orașelor a crescut cu 53, un număr de 18 municipii au fiecare peste 100 000 locuitori. Suprafața fondului de locuit a sporit cu 39,6 milioane mp — îndeosebi în ansambluri urbanistice cu dotări sporite de confort și complexe social-culturale necesare populației — și a crescut suprafața locuibilă pe o persoană.

Se evidențiază, de asemenea, transformările innoitoare din viața satelor, schimbările structurale în pregătirea forței de muncă din mediul rural ca urmare a procesului de modernizare și dezvoltare continuă a agriculturii, accentuarea procesului de urbanizare.

Apreciind importanța rezultatelor preliminare ale recensămîntului, Comitetul Politic Executiv a aprobat măsurile de

prelucrare detaliată a datelor înregistrate, în vederea desprinderii unor concluzii de însemnătate practică pentru fundamentarea măsurilor privind dezvoltarea diferitelor sectoare ale vieții economico-sociale și asigurarea bunului mers al activității de îndeplinire a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut și aprobat propunerile de îmbunătățire a reglementărilor privind asociațiile de locatari. Noua reglementare va crea un cadru mai propice pentru desfășurarea activității asociațiilor de locatari, ca formă organizată de participare a cetățenilor la buna gospodărire și întreținere a locuințelor, la realizarea diferitelor acțiuni edilitare, precum și la promovarea și respectarea relațiilor de conviețuire socialistă între locatari.

În încheierea ședinței, Comitetul Politic Executiv a examinat și soluționat probleme curente ale activității de partid și de stat în diferite domenii.

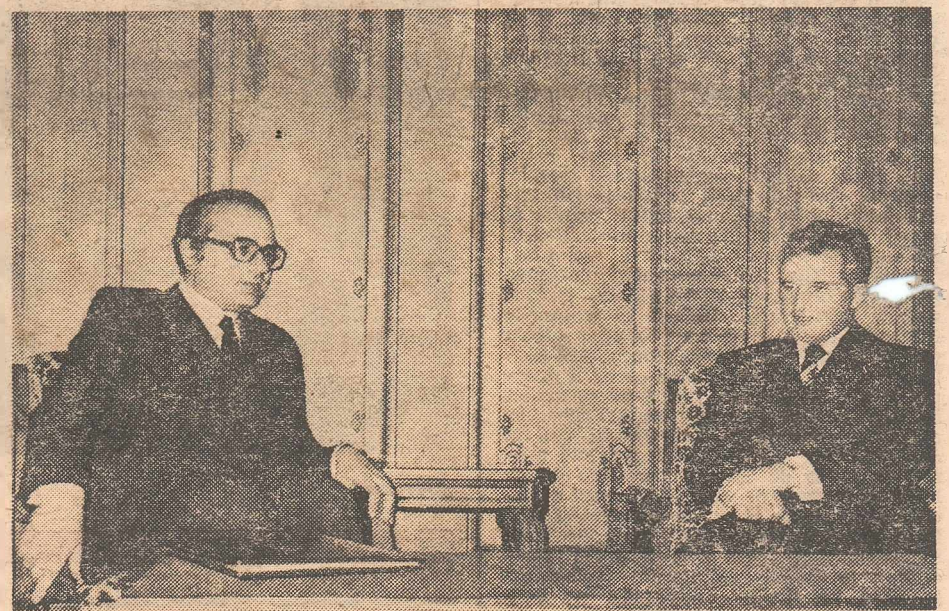
★

Marți, 7 iunie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a primit delegația Mișcării pentru Socialism (M.A.S.) din Venezuela, în frunte cu tovarășul Pompeyo Marquez, secretar general al M.A.S., care

face o vizită de prietenie în țara noastră, la invitația C.C. al P.C.R.

Cu acest prilej s-a exprimat satisfacția față de dezvoltarea legăturilor de prietenie și colaborare dintre Partidul Comunist Român și Mișcarea pentru Socialism din Venezuela, dorința de a lărgi schimburile de păreri și de experiență dintre cele două partide în interesul întăririi relațiilor dintre popoarele română și venezueleană. A fost reafirmată hotărîrea P.C.R. și M.A.S. de a acționa pentru dezvoltarea relațiilor dintre România și Venezuela în diferite domenii de interes comun.

După ce a fost subliniată necesitatea intensificării acțiunilor în direcția păcii, destinderii, lichidării subdezvoltării, instaurării unei noi ordini economice internaționale, democratizării relațiilor dintre state, întăririi solidarității cu forțele și popoarele care luptă pentru eliberare națională și socială, pentru consolidarea independenței naționale, pentru profunde transformări democratice, s-a relevat importanța apropiatei reuniuni de la Belgrad, menită să activeze eforturile în vederea transpunerii în viață a prevederilor Actului final al Conferinței de la Helsinki, trecerii la măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare, care să ducă la întărirea securității și cooperării pe continentul european și în întreaga lume.

Convorbire între tovarășul Nicolae Ceaușescu și Giancarlo Ghironzi

În timpul convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și delegația Mișcării pentru Socialism (M.A.S.) din Venezuela, condusă de tovarășul Pompeyo Marquez

PENTRU BINELE LUMII

La plecare, pe Aeroportul Otopeni

Astfel, și în această săptămână, în activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu, se reflectă consecvența cu care sînt traduse în viață orientările fundamentale de politică internă și externă ale Congresului al XI-lea, îndreptate spre promovarea țelurilor păcii, independenței popoarelor, progresului în lume.

NICOLAE GRIGORE ■

Miercuri dimineața, a plecat în Republica Democrată Germană delegația de partid și de stat, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, care va face o vizită oficială de prietenie în această țară, la invitația tovarășului Erich Honecker, a Comitetului Central al Partidului Socialist

Unit din Germania, a Consiliului de Stat și a Consiliului de Miniștri ale Republicii Democratice Germane.

Din delegație fac parte tovarășa Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., tovarășii Manea Mănescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, Ștefan Andrei, membru suple-

ant al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Mihai Marinescu, membru al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, George Macovescu, membru al C.C. al P.C.R., ministrul afacerilor externe, Mihail Florescu, membru al C.C. al P.C.R., ministrul industriei chimice, Constantin Niță, ambasadorul României în R.D. Germană.

La plecare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au fost conduși de tovarășii Emil Bobu, Cornel Burtică, Gheorghe Cioară, Lina Ciobanu, Ion Dinică, Emil Drăgănescu, Janos Fazekas, Ion Ioniță, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Iosif Uglar, Ilie Verdeț, Ștefan Voitec, Iosif Banc, Ion Coman, Miu Dobrescu, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Vasile Patilineț, Ion Ursu, Constantin Dăscălescu, Ion Stănescu, de membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, de conducători de instituții centrale și organizații obștești, de personalități ale vieții științifice și culturale. Tovarășii din conducerea de partid și de stat au venit împreună cu soțiile.

Erau prezenți Joachim Löschner, însărcinatul cu afaceri ad-interim al R.D. Germane la București, și membri ai ambasadei.

Se aflau de față șefii misiunilor diplomatice acreditate în țara noastră, alți membri ai corpului diplomatic.

Aeroportul Otopeni, unde a avut loc ceremonia plecării, era împodobit cu drapelurile partidului și statului. Pe frontispiciul aerogării se afla portretul tovarășului Nicolae Ceaușescu.

La plecare, pe aeroport, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost salutat de mii de oameni ai muncii din Capitală, care au ovaționat îndelung pentru Partidul Comunist Român și secretarul său general, dînd glas sentimentelor de stimă și prețuire pe care întregul nostru popor le are față de conducătorul partidului și statului nostru, hotărîrii ferme de a înfăptui neabătut politica internă și externă a partidului și statului, de prosperitate continuă a României socialiste. Totodată, în aceste calde manifestări și-au găsit expresia bucuria și satisfacția pentru noua întîlnire dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Erich Honecker — elocventă mărturie a raporturilor frățești statornicite între partidele, popoarele și țările noastre, care se înscrie ca un moment important în evoluția relațiilor noastre prietenești deschizînd, în același timp, noi și largi orizonturi colaborării dintre România și R.D. Germană, atît pe plan bilateral, cît și pe arena mondială, în slujba aspirațiilor de progres și pace ale tuturor popoarelor.

Înainte de a urca în avion, un grup de pionieri au oferit tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu buchete mari de flori.

La ora 9,00 aeronava a decolat, îndreptîndu-se spre Berlin — capitala Republicii Democratice Germane.

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Tot ce are țara mai frumos

(Urmare din pagina 1)

ților", adevărind încă o dată afirmația lui Alecsandri potrivit căreia „Românul e născut poet”. Alecsandri, cu toate că în marea lui dragoste față de țară avusese prilejul să cunoască și alte manifestări ale genului nostru popular, nu avusese în orice caz prilejul să vadă afirmându-se în toată plenitudinea multiplele virtuți artistice ale locuitorilor acestor plaiuri, de la poezie și cîntec la dans și teatru, și cu atât mai puțin la arta cultă (muzică simfonică, de cameră, lied, operă, balet, film, estradă, folk etc.). „Cîntarea României”, prin cele mai strălucitoare spectacole ale sale din toate genurile — și acestea sînt nenumărate — a oferit imaginea unui adevărat leagăn al artelor, făcînd cea mai impunătoare demonstrație de pînă acum a înzestrării artistice a poporului nostru, nu numai prin ceea ce au creat înaintașii — și este păstrat și pus în valoare de contemporani — ci și prin acele creații ce reprezintă rodul și expresia strădaniilor noastre din acești ultimi ani de avînt multilateral al societății socialiste românești. Dacă noi, ca părtăși cotidiani la această vastă operă spirituală, puternic stimulată de festivalul „Cîntarea României” — nutritiv tot mai mult o asemenea convingere, ea ne-a fost confirmată în aceste zile, încă o dată, de străinii prezenți la concursuri, deosebi la spectacolele muzical-coregrafice din sala „Rapsodiei Române”. Expresia „Țară a artelor” am auzit-o rostită deopotrivă în engleză, franceză, germană sau în arabă, ca o concluzie firească a exclamațiilor de admirație fără margini pentru evoluțiile artistice de pe scenă. Apropiatul „Festival european al prieteniei” va permite de aceea o situație și mai exactă în context european a realității artistice românești.

Intr-adevăr, toate impresiile pe care ni le-am format spontan la evoluția unei formații sau alta ne conduc spre o asemenea concluzie de ordin patriotic, validată unanim atît în forul intim al fiecăruia cît și în cel public. Nu există colț de țară, categorie de oameni ai muncii, indiferent de naționalitate, care să nu-și fi avut exponenți de valoare în această tumultuoasă cîntare și multicoloră frescă a hărniciei și creației, cum e supranumit grandiosul festival. Dintr-o singură străfulgerare de gînd îi aud, îi văd, îi admir pe cîntăreții din corala „Paul Constantinescu” de la Ploiești sau pe cei din corul bărbătesc al căminului cultural din Finteușul Mare, Maramureș; pe actorii de la Casa de cultură „M. Eminescu” din București sau pe cei din spectacolul în limba germană al Căminului cultural din Peciu Nou, județul Timiș; pe călășarii din Conțești-Bragadiru, județul Teleorman, sau pe bătrînii dansatori și nepoții lor din comuna Perieni, județul Vaslui; fanfara din Bod-Hălchiu, județul Brașov, și formația de fluierași din Paltin, județul Vrancea; ansamblul folcloric din Giurgiu și cel de folclor maghiar din Aita Mare, județul Covasna; brigada artistică plină de vervă a ceferiștilor bucureșteni și montajul literar-muzical prezentat de formația ostășească „Argeșul” intitulat „Al tău sint patrie, dintotdeauna”; minunatul dans tematic „Pentru-a patriei iubire” în interpretarea unui colectiv din ansamblul „Semenicul”, județul Caraș-Severin, și formația de estradă a Căminului cultural din comuna Ograda, județul Ialomița; grupul vocal-folcloric lipovenesc al Căminului cultural din Jurilovca și cel vocal-instrumental sîrbesc din Moldova Nouă etc.

CONDIȚII EGALE PENTRU INFLORIREA PERSONALITĂȚII UMANE

Chiar și din această citare, mai ales cel ce a putut vedea fie și citeva secvențe din spectacolele prezentate de diferitele formații își poate configura o viziune asupra dimensiunilor politice și artistice ale acestui festival. Fiindcă, dincolo de o manifestare artistică sau alta, ni se impune înflorirea fără precedent a personalității umane, act de cultură și educație cu un caracter profund revoluționar decurgînd din înfăptuirea programului ideologic al partidului comunistilor.

Fiind vorba de o întrecere artistică în care si-au afirmat, liber și plener, virtuțile artistice toți fiii acestui pămînt — români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități — nu putem să nu vedem în aceste manifestări expresia condițiilor egale de viață, muncă și afirmare a personalității tuturor cetățenilor țării, asigurate de politica Partidului Comunist Român, și unitatea de crez și dăruire patriotică a întregului nostru popor. Făcîm în acest sens și altădată observația, prilejuită tot de întrecerile din cadrul fes-

tivalului „Cîntarea României”, că una din cele mai concludente măsuri ale stării unei națiuni, a populației de o anumită naționalitate, a unei categorii sociale de oameni ne-o dau manifestările sale spirituale. Artă e înainte de toate gîndire și sensibilitate sinceră, necontrafăcută, reflectă într-un mod temeinic și nuanțat viața unui popor nu numai sub aspectul traiului de fiecare zi, al condiției biologice, ci trăirile sale lăuntrice, convingerile sale politice, gradul de cultură. Prea bine zice din acest punct de vedere poetul popular „cu cît cînt, atîta sint”. Fie ei români, maghiari, germani sau de oricare naționalitate, exponenții artistici ai întregului nostru popor au făcut prin cîntecele, dansurile, piesele de teatru, recitățile, filmele lor o unitară și impresionantă demonstrație a felului nostru de a gîndi, a munci și a trăi în România. „Cîntarea României” s-a constituit de aceea ca o glorie colectivă a patriei și timpului comunist în care trăim, ca un imn de slavă închinat înaintașilor și ca un mars de luptă al prezentului, ca o odă vizionară adresată viitorului și ca o cronică a marilor izbînzii reputate sub conducerea partidului comunistilor. Epopea națională pe care năzuim să o realizăm s-a îmbogățit în aceste luni, și mai ales în aceste zile, cu unele din cele mai vibrante cîntări înălțate de poporul însuși prin cele mai durabile creații înmănușate în festivalul „Cîntarea României”. Parafrazînd versurile unui cunoscut cîntec, îndrăgîm nu numai datorită vigoarei sale melodice ci și adevărurilor sînte pe care le afirmă, putem zice de aceea: **Tot ce are țara mai frumos, prin „Cîntarea României” i-am adus partidului prinos, secretarului său general, tovarășului Nicolae Ceaușescu, fondatorul vizionar al acestui festival al înălțării spirituale a poporului prin el însuși.**

STATISTICI EDIFICATOARE PENTRU INTENSIFICAREA ACTIVITĂȚII ARTISTICE

Pînă la prezentarea unor date de ansamblu asupra activității celor citorva zeci de mii de formații (cite din ele există de mulți ani? cite sînt nou create? cum se repartizează ele pe genuri? cite au fost promovate la diferite faze, implicînd la cea republicană? cite au cîștigat titlul de laureat? etc.), caiețul-program al întrecerilor finale rămîne sursa principală de informație pentru anume statistici și comparații. Nu-i mai puțin adevărat că, în lipsa unei rîlări pe calculator, chiar și informațiile destul de zgîrcite ale acestui caieț-program (uneori atît de zgîrcite încît fără programul alcătuit de fiecare județ greu ai fi putut reține cartea de vizită a unei formații, respectiv numele, apartenența, repertoriul, dirijorul sau instructorul), destul de anevoios le-ai putea corela. El are 40 de file, pe fiecare filă fiind înscrise între 15 și 20 de formații sau nume de soliști. Apoi, să nu uităm că, prin forța lucrurilor, juriile au trebuit să promoveze la etapa republicană formații cu adevărat reprezentative, alegerea fiind uneori foarte dificilă. Chiar în condițiile unor inerente subiectivități, cert este că în ansamblu selecția aceasta reflectă realitatea oferită de activitatea cultural-artistice desfășurate în fiecare județ. Or, din acest punct de vedere, dacă și județele cu o prezență mai modestă în finală au putut concura cu 8-10 numere la diferitele genuri artistice, acesta e un semn că mișcarea artistică de amatori cunoaște un reviriment general. Exceptînd municipiul București, a cărui participare masivă o semnalăm în reperiile ei generale în precedentul comentariu, aproape jumătate din județele țării, între care Argeș, Brașov, Bihor, Caraș-Severin, Cluj, Dolj, Galați, Hunedoara, Ialomița, Ilfov, Olt, Maramureș, Mureș, Sibiu, Timiș, Vrancea etc. s-au prezentat cu 16-28 de numere în concurs. Exponenții unora din aceste județe au fost prezenți la toate probele concursului: Argeș, Cluj, Sibiu, Timiș.

Ar mai trebui să facem observația că proveniența formațiilor promovate în finală e foarte diversă geografic, nelimitîndu-se la orașul de reședință sau la alte 2-3 localități. E cazul mai ales al unor județe ca Maramureș (Baia Mare, Arduș, Borșa, Finteușul Mare, Mogoșești, Vadul Izei, Nănești, Dragomirești, Sarasău, Sighetul Marmăției, Săsar, Baia Borșa) sau Vrancea (Rimnicu Vilcea, Drăgășani, Roșiile, Bărbătești, Vaideeni, Jiblea-Călimănești, Costești, Făurești).

Se mai pot face și alte corelații: un municipiu cu o populație relativ medie în comparație cu multe din cele ce depășesc 100 000 chiar 120 000 locuitori, a fost prezent pe diferitele scene ale etapei republicane cu nu mai puțin de 6 formații. E vorba de Giurgiu. Orașe și mai mici, precum Drăgășani, Găești, Negrești, Odorheul Secuiesc, Huși au fost reprezentate de 2-3 formații, performanțe similare înregistrînd și comune ca Ograda (Ialomița) sau Giarmata (Timiș). De la o singură instituție culturală, e drept, de tradiție, Palatul culturii din Pitești, au fost promovate în finală 6 formații: respectiv două coruri mari, o orchestră de cameră, un grup de recitatori, o formație de satiră și umor, un cîneclub. O întreprindere relativ nouă — cea de oșii și boghiuri din Baș — a intrat în faza finală cu o fanfară, o brigadă artistică și un cîneclub, inscriindu-se astfel alături de întreprinderi cu veche tradiție culturală

muncitorească precum combinatele siderurgice din Hunedoara și Reșița, regionalele C.F.R., Uzinele „23 August” sau întreprinderea de transport din București.

O mențiune cu totul specială pentru numeroasele formații ale sindicatelor din învățămînt din mai toate județele țării, dascălii noștri onorîndu-și astfel misiunea culturală deopotrivă ca artiști și ca animatori. Dăm, totodată, onorul ce se cuvine unor prodigioase formații artistice din cadrul Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne. Cel puțin Școala de ofițeri „Nicolae Bălcescu” din Sibiu a oferit o adevărată paradă a artelor cu corul, orchestra de muzică populară și soliștii săi, cu un recital de poezie. Nu putem decît să salutăm faptul că într-o asemenea instituție de învățămînt militar gustul pentru artă este cultivat cu atîta asiduitate.

UNITATE, DIVERSITATE, ÎNALȚĂ ȚINUTĂ ARTISTICĂ

Urmărirea unei competiții artistice de o asemenea amploare constituie și un bun prilej de reflecție asupra caracterelor poporului român, asupra unității și continuității sale pe aceste meleaguri. Limbajul artistic — pentru cine știe să-l deslușească atent și sensibil — poate spune tot atît de mult ca graiul însuși. Chiar fără să-i auzi vorba, pe un român — ca dealtfel pe oricare cetățean de altă limbă — este de ajuns să-l vezi cum se poartă, cum calcă și cu atît mai mult cum dansează, pentru a-l recunoaște. Nu întîmplător chiar, un mai puțin inițiat în firea neamului nostru ca împăratul austro-ungar Franz Joseph privindu-i pe niște români ardeleni în joc, la o sîrbătoare, ar fi zis, potrivit legendei populare, „Salva parvae Romuli nepos” (Salut mică nepoată a Romei). De unde, ca o atestare a acestei recunoașteri, numele citorva localități din nordul Transilvaniei: Salva, Parva, Romuli, Nepos. Dacă după jocurile, cîntecele, obiceiurile, portul de pe cele două versante ale Carpaților meridionali, respectiv din județe ca Vrancea, Gorj, Sibiu, Brașov, Alba sau Hunedoara, îți dai seama dintr-o ochire de comunitatea originii și vieții acestor oameni, nu e deloc greu să remarci unitatea de stil a unor jocuri din Bucovina cu cele din Mehedinți, Maramureș sau Prahova. Ca să nu mai vorbim de călășul din Muntenia și Oltenia și călășul din Transilvania. Esența lor rămîne aceeași, deosebi în ipostazele lor mai apropiate de zilele noastre — și prin aceasta nu înțeleg deloc acele nefericite stilizări pe care le-am întîlnit în anumite cazuri chiar și în acest concurs. Iată și un alt fapt: în Vrancea ca și în Gorj, județe situate destul de departe unul de altul, simetrice din punct de vedere geografic, în tarafurile populare apar femeile; numai că în primul caz cîntînd la chitară, iar în cel de-al doilea, la tambal. Asemănările sînt și mai elocvente la formațiile de dans folcloric ale mai vîrstnicilor sau bătrînilor care prin decantarea și filozofia vieții au rămas numai esență, trăire, eliberîndu-se de excesul de impetuozitate al tinereții. Mă gîndesc în acest sens la jocurile prezentate de căminele culturale din Felmer (Brașov), Perieni (Vaslui), Mitreni (Ilfov) sau Sălătruc (Argeș).

Deloc paradoxal, chiar în aceste asemănări de fond afirmate de noi sălășluiesc și deosebirile, nuanțele pe care specialiștii în etnografie și folclor le găsesc în măsură, ritm, plasticitatea mișcării, linie, costum etc. Să luăm, de pildă, formații unitare prin instrumentele populare folosite, respectiv cele de fluierași: Sadu (Sibiu), Paltin (Vrancea), Vinători (Iasi), Studina (Olt). Ce unic e sunetul lor fundamental, venînd „de demult și de departe”, vorba poetului, și cit de diferite nuanțările, inflexiunile, decurgînd nu numai din repertoriul abordat! La aceleași concluzii ajungi ascultînd fanfarele țărănești, să zicem, pe cele de la Ivănești (Vaslui), Slobozia Mindra (Teleorman) sau Giarmata (Timiș). Chiar în aceeași arie geografică — Teleorman, Argeș, Olt — jocul călășarilor prezintă particularități care conferă acestui dans din fiecare localitate — Conțești, Pădureți, Vilcele — un farmec inconfundabil.

Festivalul „Cîntarea României”, la prima sa ediție, în această viziune nouă a concursurilor mișcării artistice de amatori, a înscris de aceea în istoria culturii noastre contemporane o seamă de realizări artistice de primă mărime, la care ne vom raporta, fără îndoială, performanțele viitoare. E de datoria specialiștilor și a instituțiilor de îndrumare artistică să valorifice această bogată experiență acumulată, să o generalizeze, ca pe un bun cîștigat, în întreaga mișcare artistică de amatori. (Dealtfel, într-o suită de „Retrospective în perspectivă”, începînd din numărul următor, vom încerca să facem cîteva disocieri în acest sens.)

Din toate aceste puncte de vedere, urmărirea desfășurării concursurilor Festivalului național „Cîntarea României” ne-a prilejuit momente unice de trăire patriotică, de mîndrie pentru frumusețile fără seamăn care sălășluiesc în sufletul poporului român, eliberat înția oară de vicisitudinile istoriei, înțrat în epoca de aur a înfloririi tuturor virtuților sale creatoare.

Florile

Un distins cititor al articolelor mele din această revistă mă roagă să explic semnificația florilor. O fac cu bucurie după cît îmi stă în putință.

Despre flori poate vorbi omul de știință, botanistul sau biologul. De la el putem afla multe amănunte descriptive folositoare. Apoi despre flori avem o întreagă literatură. Poeții ca și pictorii le-au ridicat în cuvînt spre o semnificație mai profundă. Adevărul florilor este inepuizabil cum inepuizabilă este puterea miraculoasă din sămînța lor ce germinează cît va fi pămîntul în univers.

Iată trandafirul — roza — simbol ce și-a împrăștiat sămînța din Orient în toate grădinile pe dealuri și coline în toată lumea. Este floarea simbolului iubirii pure, iubirea mai presus de toate virtuțile, cea care rămîne, avuția cea mai scumpă a ființei omenestii.

În evul mediu prin roza purpurie intra soarele în sanctuare, lumina era filtrată, transfigurată de trandafirul purpuriu din vitralii așezat către răsărit. Veacuri de-a rîndul cei mai vrednici bărbați ai Europei medievale erau cinstiți cu o roză de aur — Roza aurea — cam ce înseamnă astăzi Premiul Nobel. Simboliza Roza aceasta de aur viitoare în rînduiala morală, adîncă a celor mai jertfitoare virtuți ale omenirii din acea vreme. Trandafirul este simbolul spiritului. Cu trandafiri se împodobeau casele și sanctuarele de sîrbătoare cincizecimii și tot cununi de trandafiri se așezau pe creștetul mirilor în ziua nunții. Ceea ce este vulturul între păsări este trandafirul între flori.

În tradițiile vechi soarele se trage din trandafir, lumina își are lăcașul în sanctuarul trandafirului.

Poeții medievali pînă la Rilke și Claudel pot fi socotiți poeți ai trandafirului simbol. Peguy, marele poet francez, ridică un imn imaculatului trandafir feciorelnic, iar Rilke își sapă epitaful pe mormînt în somnul trandafirului.

Este datorită poezilor de a descoperi rațiunile spirituale ale trandafirului pe mai departe.

Altă floare de seamă este crinul. Se spune că această floare a izvorît din lacrimile de aur ale păstorului pentru suferința turmei sale. Ceea ce este columba între păsări este crinul între flori. Ei sînt vestitorii primăverii în Orient și mireasma lor se întinde pînă departe. Varsă mireasmă zilnic mai mult și mai grea decît propria lor ființă. Crinul este un mijlocitor, un potir care susține cerul pe pămînt, de aceea în sanctuarele arhaice coloanele de susținere erau în forma crinului.

Cu cît un om este mai desăvîrșit moral și spiritual, mai bun și mai vrednic în tot ce face, gîndește și împlinește, cu atît florile au mai mare încredere în el și-i dezvăluie din taina lor de viațuire. Nu există din această pricină poeți ai florilor, nu poți deveni poet al florilor dacă nu ești înainte de toate poet al omului, dacă nu te stăpînești pe tine însuși, dacă nu ai devenit o transparență a omenescului prin care se străvede trandafirul în destinația sa luminoasă.

Floarea cea mai divină pe pămînt este omul. Dacă ea începe să verse mireasmă natura cu toate creaturile ei, păsări și flori, vulturi și crini, roze și peștișii mărilor, încep să verse mireasma prin care se străvede tărîmul de aur al pămîntului transfigurat.

IOAN ALEXANDRU ■

Surid veteranii

Dragostea și încrederea în om, legi ale societății noastre

Conferențiar doctor ACULIN CAZACU,
Universitatea București, catedra de sociologie

Procesul educativ nu cuprinde doar reguli și interdicții

— Care este contextul social care a făcut posibilă luarea acestei măsuri de către partidul și statul nostru, a reeducării și educării tineretului după o concepție nouă, cu totul revoluționară, de către colectivele de oameni ai muncii ?

— Decretul privind amnistierea unor infracțiuni săvârșite de minori, precum și de tineri în vîrstă de 18—21 de ani este în primul rînd o expresie a înaltului umanism al societății noastre, o dovadă a concepției creatoare a conducerii partidului și statului nostru, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, un semn al forței societății socialiste. El apare în contextul perfecționării tuturor relațiilor noastre sociale, astfel încît efectele acestui proces au dus și duc la dezvoltarea mediului nostru social ca mediu educativ. Dealtfel, unele cercetări în domeniul educației arată că se extinde tot mai mult sfera mediului educativ și în acest fel apar în conținutul relațiilor educaționale transformări radicale.

— Este cunoscut faptul că, practic, încă de la Congresul al XI-lea și de la Congresul educației politice și al culturii socialiste se arată că societatea noastră poate și trebuie să pună în valoare — în vederea formării omului nou — toate resursele materiale și umane.

— Exact. Această hotărîre nu apare pe un teren gol, ci reprezintă expresia politică a unor transformări sociale specifice etapei actuale de dezvoltare a societății noastre, ea constituind, totodată, o parte integrantă a totalității măsurilor întreprinse de partid și de stat în ultimii ani în direcția formării omului nou, om cu trăsături superioare de personalitate.

— Amînteți la început de transformările radicale relevate de cercetările în domeniul educației. Care este elementul central al acestor transformări ?

— Indicatorul caracteristic al acestor transformări este acela al devenirii muncii ca activitate polivalentă în care se îmbină producerea de bunuri materiale și spirituale cu realizarea unor finalități de tip formativ. Elementul central este deci munca, mai exact, această polivalență a muncii. Ea este pivotul în jurul căruia vor avea loc procesele educative pe mai multe direcții : de prevenire a abaterilor, de sancționare, de reeducare și de reintegrare socială. În măsura în care, pe baza unei munci organizatorice temeinice, se va pune în lumină capacitatea educativă a colectivelor de oameni ai muncii, vom asista treptat la deplasarea acțiunii acestor colective dinspre dimensiunile de sancționare și reeducare spre cele de prevenire a abaterilor. Din punct de vedere sociologic, un interes deosebit îl prezintă procesul prefigurat de acest decret, acela de apropiere și chiar de integrare a normelor morale cu normele juridice. Astfel, unitatea de esență dintre juridic și etic în societatea noastră este reliefată la nivelul practicii, al genezei unor forme și metode noi, ele însele inovante și revoluționare pe plan internațional, de realizare a unui optimum educațional, a cărui pirghie o reprezintă munca și dinamica reală a vieții de colectiv.

— Ce a relevat în acest sens practica dumneavoastră de sociolog și cadru didactic ?

— Am constatat, în investigațiile întreprinse, că efectul educativ al unor măsuri de natură instituțională crește, pot spune, direct proporțional, cu gradul de angajare al colectivității, nu numai în transpunerea lor în viață, ci și în generarea unui climat social apt de a reda o diversitate crescîndă de moduri de înfăptuire și o finalitate sporită. În schimb, acolo unde disciplina și ordinea erau introduse cumva fortuit, din afară, enunțate doar, efectul educativ era mai redus. Pentru că faza esențială este acolo unde se produce osmoza între echipele de muncitori și cele de studenți, deschiderea reală a colectivului spre cei în formare și nu simpla enunțare a unor reguli și interdicții. Este de fapt unul dintre aspectele principale puse în evidență și de acest document de excepțională importanță pentru formarea unui tineret sănătos, caracteristic societății noastre socialiste.

Profesor doctor PETRE PUFAN,
șeful catedrei de psihologie a Universității din București

Un om se realizează în funcție de colectivul în care trăiește

— Vreți să ne spuneți, tovarășe profesor, care sînt semnificațiile adinci ale măsurilor luate de partidul și statul nostru de a încredința colectivelor de muncă responsabilitatea reeducării și educării persoanelor care au comis încălcări sau abateri de la normele de conviețuire socială, de la legile țării ?

— Prima și cea mai tulburătoare este dragostea și încrederea în om. Ţelul nostru este de a evita rebuturile umane, de a crește un tineret viguros, de o sănătate morală exemplară. Decretul Consiliului de Stat, care a urmat acestor hotărîri, subliniază marea forță educativă a orînduirii noastre, stadiul înalt la care a ajuns conștiința membrilor societății socialiste. Totodată, concepția nouă care a stat la baza acestor măsuri reprezintă o contribuție importantă la teoria educației și practica umanismului socialist.

— V-aș ruga să abordați această problemă din unghiul specialității dumneavoastră, psihologia.

— M-aș referi de pildă la primul capitol al decretului, acela care se referă la prevenirea abaterilor de la normele de conviețuire socială de la legile țării. Prevenirea este un proces mai dificil decît corectarea. Educația preventivă se realizează în primul rînd printr-o serie de consecințe pe care le presupune munca, factorul esențial de educare. Acest tip de educație trebuie să se împletească cu educația corectivă. Este neîndoielnic desigur că va fi nevoie să se amplifice cantitativ și să se perfecționeze calitativ activitatea tuturor factorilor educativi, școala, organizațiile de tineret și de masă, a familiei, a organismelor colectivelor din întreprinderi și a altor factori care pot avea o finalitate educativă sporită. Trebuie să se țină seama, astfel, de o caracteristică esențială a tînrului, plasticitatea. El este foarte receptiv la elementele pozitive ale mediului, însă este receptiv și la cele negative. În final, el fiind un produs al societății care îl educă. Deci, o atmosferă sănătoasă, responsabilitatea sporită a colectivității și desigur efortul acestei colectivități de a-l integra în rîndurile ei pe cel în formare sînt o garanție a reușitei. Evident, faptul presupune o cunoaștere reală a tînrului, a posibilităților sale de adaptare, lucru care necesită o deschidere a colectivului și desigur o creștere a conștiinței fiecărui. Din practica de la catedră, deci de pedagog, dar și de specialist, am constatat că un om se formează, se realizează, se definește în funcție de colectivul în care muncește. De exemplu, dintre absolvenții facultăților sau ai școlilor profesionale se pot realiza pe plan uman și profesional, în marea majoritate, doar acolo unde colectivul este puternic, unde există o atmosferă stimulatorie, tovarășească. Sînt cazuri cînd absolvenți care în ciclul de învățămînt nu se ridicau peste medie, au reușit, au dat rezultate foarte bune tocmai datorită colectivelor în care au intrat, în timp ce alții, foarte dotați, se plafonează datorită lipsei rolului modelator, stimulator, al respectivelor colective.

— Altfel spus, colectivul este o școală ale cărei rezultate depind de munca fiecărui membru, de conștiința și responsabilitatea lui.

— Firește. Iar aprecierea colectivului se face nu numai prin aprecierea rezultatelor, să spunem, în activitatea productivă, dar și prin înalta educație morală a membrilor ei. De aici rezultă forța umanizatoare a muncii, fapt reliefat cu pregnanță de acest decret. Munca privity ca mijloc de corijare și integrare. Și, să fim atenți, nu de tolerare. Și pregătirea tînrului pentru a trăi în colectiv conform normelor noastre de conviețuire este un proces care trebuie să înceapă de timpuriu. Școala, familia sînt factori hotărîtori în formarea primilor ani. Apoi, individul intră în societate, într-un colectiv de muncă, acasă, pe stradă. Deci pe lângă factorii amintiți, noi toți devenim responsabili. Acest decret este în primă și ultimă instanță o obligație a fiecărui dintre noi de a ne perfecționa, de a deveni mai responsabili.

Convorbiri realizate de RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Monument al istoriei

Casa-muzeu Gheorghe Tattarescu

Noțiunea de „monument istoric“ este legată de fapte mărețe și de oameni mari, luptători pentru propășirea neamului, fără deosebire de castă și de rang : voievozi sau oameni din popor ; nu importă pe ce teren : politic, social, al artelor sau al literelor ; nici în ce ramură : arhitectură sau creația naturii. Gama „monumentelor istorice“ este deci vastă și variată.

Monument istoric este și o casă veche din centrul Capitalei, care adăpostește locuința unui pașoptist, membru al Frăției de la 1848, singurul loc pașoptist absolut autentic mai existînd la București, cu tot mobilierul și chiar documentația epocii, atestînd prin originalitatea — exteriorul cu vasta curte cu geamlic și pavață cu bolovani de riu, interiorul cu picturi murale și atmosfera marilor figuri contemporane : printre ele Alexandru Ioan Cuza, Mihail Kogălniceanu, Bolintineanu, Golești, Vasile Alecsandri — tot farmecul vremurilor trecute și al generației marilor patrioți de la 1848. Este vorba de casa cu locuința și atelierul pictorului Gheorghe Tattarescu (1820—1894) din actuala stradă Domnița Anastasia nr. 7.

Pictorul Tattarescu s-a născut la Focșani și a crescut la Buzău unde era elev și absolvent al Școlii de pictură locală, condusă de unchiul său, pictorul Nicolae Teodorescu. Tattarescu este ultimul reprezentant al legendarei bresle de „zugrăvi de subțire“ și totodată primul pictor român care — după șase ani de studii la Roma — face marele salt

spre o pictură academică și laică. De tînr, el este atras de mișcarea progresistă din jurul lui Nicolae Bălcescu, de care îl va lega o prietenie dincolo de moarte și este remarcat de conducătorii Frăției, așa încît A. G. Golescu-Arăpila îl recomandă, într-o scrisoare din ajunul revoluției, vărului său Ștefan Golescu ca unul care „prin arta sa poate aduce servicii însemnate cauzei noastre“. Într-adevăr, chiar după eșecul mișcării de la 1848, Tattarescu continuă lupta revoluționară, pictînd tabloul „Renașterea României“ prin care tînde să țină treze în conștiința românilor țelurile revoluției, tablou expus în 1850 la Roma și la București, apoi în 1867 în cadrul „Expoziției mondiale“ la Paris. Portretele lui Bălcescu, generalului Magheru, Goleștilor și ale altora, unde penelele și aștuții în mod magistral să fixeze zbuciumul celor exilați din patrie, sînt și ele o mărturie a dragostei pictorului pentru cauza revoluției. Într-o scrisoare din 1852 și stabilit la București, își cumpără în 1855 la licitație casele fraților Popescu de pe „Podul de pămînt“, datînd din 1810 și se va instala aici în 1858, după ce renovase clădirea și o mărise cu un atelier de pictură, primul atelier de pictor român la București, căci colegii săi pictau pînă atunci în camerele închiriate la hanurile orașului nostru, unde erau găzduiți : un Lecca, un Chladek. Frontispiciul casei cu un singur etaj va purta sub inițialele „G.T.“ și anul renovării : 1858.

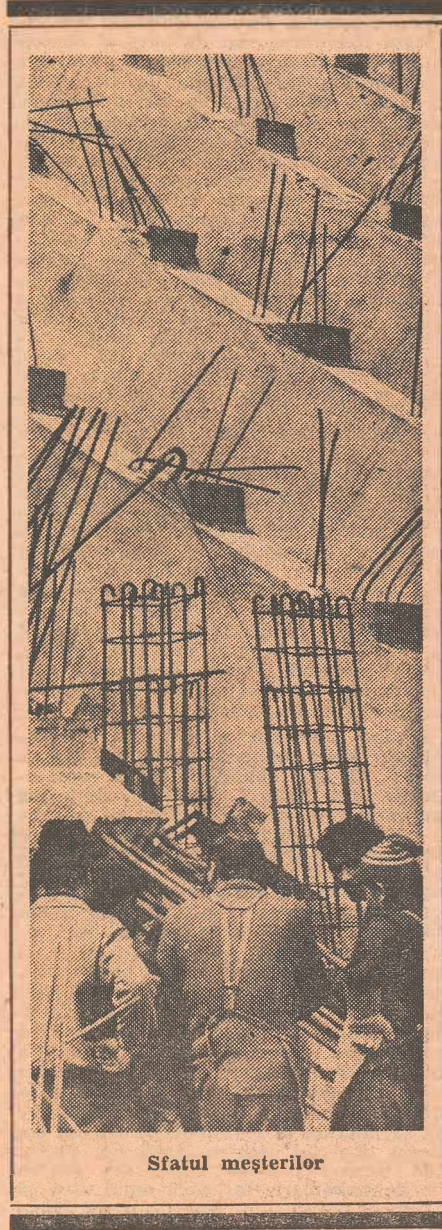
De atunci încoace, timp de 40 de ani, în interiorul acestei clădiri, pictorul Tattarescu va fi prezent și deseori chiar un exponent al mișcărilor sociale și culturale care succedau la noi. În 1857, cu doi ani înaintea evenimentului istoric, el îl preconizează printr-o litografie „Unirea Principatelor“. Cu ocazia marșului țărănilor sub Mălăieru asupra Bucureștiului, în iarna anului 1862, ca singurul reprezentant al artelor plastice el va lua fățiș poziție în favoarea țărănilor oprimați, iar Rosetti în ziarul său „Românul“ din 30.1.1863 îi mulțumește

în public pentru acest gest. Apoi, după multe demersuri, Tattarescu va reuși și va deveni, în 1864, cofondatorul Școlii de arte frumoase din București, prima școală superioară de învățămînt artistic din România, unde va instrui timp de 30 de ani generațiile de tineri artiști. Va urma înălțarea Ateneului român, instituit de înaltă cultură, printre cofondatorii căruia Tattarescu iarăși se va număra, rămînd mulți ani casierul lui onorific („Dați un leu pentru Ateneu!“). Un al doilea mare tablou, pictat cu ocazia mișcării țărănești, „Țăranul de la Dunăre“, este expus în 1873 la „Expoziția internațională“ de la Viena, atrăgînd atenția străinătății asupra stărilor sociale de la noi — cum făcuse și cu opera „Renașterea României“, 1867, la Paris.

Tattarescu moare în 1894, după ce, timp de 40 de ani, a pus casei din actuala stradă Domnița Anastasia amprenta unei vieți și activități susținute în slujba patriei, lăsînd mulțime de tablouri, documente, note scrise, schițe și tot inventarul casnic și de mobilier pe care l-a folosit, tezaur pe care familia sa are marele merit să nu-l fi înstrăinat, spre a-l ceda țării în 1951, printr-un act de donație.

Astăzi monumentul istoric „Muzeul Pictor Tattarescu“ este vizitat de mii de iubitori ai artei și ai trecutului țării, români ca și străini. Laudele fixate în „Condica“ muzeului stau mărturie vie, ca și cuvintele academicianului Șerban Cioculescu din prefața monografiei „Tattarescu“, apărută în 1971 : „Istoriul culturii nu-l poate încadra decît în generația pionierilor pașoptiști, alături de Bălcescu, frații Golești, Alecsandri și Kogălniceanu, al căror crez în libertate și dreptate socială l-a călăuzit deopotrivă. De aceea, de cîte ori trec pragul casei primitoare, încerc un covîrșitor sentiment de pietate și pășesc cu sfială, să nu tulbur liniștea sanctuarului și să nu împrăști umbre ilustre“.

J. WERTHEIMER-GHIKA ■

Statul meșterilor

Unde domină frumusețea lucrurilor, crește frumusețea umană a conștiințelor

(Urmare din pagina 1)

cient, oamenii realizau o productivitate mică și, drept urmare, câștiguri mici. Mi-am propus să trecem la schimbarea radicală a situației. Se putea obține numai prin organizarea totală a secției. Dar mutarea dintr-un loc în altul a mașinilor, scoaterea fiecărui om din „colțul lui” fizic, dar și din colțul lui de gândire, de deprinderi, implicau, în condițiile în care trebuia să realizăm și producția planificată, un oarecare risc. Toate acestea se ridicau împotriva noastră, mai ales a mea, un ins, revenit după mai mulți ani, întimpinat uneori, de ce să nu o spunem, și cu reacții de felul acesta: „s-a întors omul și vrea să o facă pe grozavul!” Vroiam numai să realizez, împreună cu acest colectiv, o organizare științifică a producției.

— Cum ați acționat?
— Mi-am așezat pe hirtie totul: am stabilit familiile de piese după fluxuri tehnologice comune și pe zone de lucru, reamplasarea utilajelor în raport de aceste operații, urmărind exploatarea și încărcarea lor maximă. Am stabilit antecalculul eficienței economice, al productivității muncii, al reducerii efortului fizic.

Primul loc de muncă organizat astfel a fost acela al brigăzilor conduse de Marin Cingă și Gheorghe Cristea, din atelierul de prelucrări table și profile, condus de maestrul Constantin Neagu. Cind le-a spus că va trebui să demonteze mașinile și să le monteze într-o ordine mai strictă, că în același timp vor trebui să realizeze și producția planificată, oamenii l-au privit ca pe un ieșit din minți. Iar după ce

și-au dat seama că inginerul Stan Ilie nu glumește, oamenii au cerut hale noi în care să lucreze. „De o hală nouă aveam și eu nevoie, o hală nouă e ușor să o ceri, dar o hală nouă te costă o avere și cind poți să realizezi mai economic o treabă e păcat să nu o faci”. Oamenii au început să demonteze mașinile, le-au montat provizoriu pe aleile de circulație, au organizat circulația într-un singur sens, au fost micșorate spațiile de lucru, să se obișnuiască să lucreze în altele mai mici, și s-a organizat lucrul în trei schimburi, în loc de două, să se poată realiza întreaga producție planificată. În urmă, peste gropile din hală, s-a turnat ciment, s-au așezat dale de fontă, pentru că nimic nu mai rezista pieselor gigant manipulate aici, s-au amplasat mașinile pe flux. Cind lăcătușii maestrului Constantin Neagu au revenit pe spațiile de pe care pleaseră, cu mașinile și mesele de lucru vopsite, cu volum de transport și de muncă fizică redusă, s-a declanșat, în secție, o adevărată reacție în lanț: toți muncitorii, în frunte cu șefii de brigadă, cu maistrii cereau „organizarea în flux a producției”. Era efectul antecalculului economice, dar, credem noi, și al unui antecalcul estetic al conștiințelor pe care scontase inginerul Stan Ilie, pentru că acolo unde domină ordinea și frumusețea lucrurilor, trebuie să domine și frumusețea umană, adică disciplina, iar disciplina în muncă formează conștiința.

Ne aflăm în brigada condusă de Ene Ciucă, prahovean din Poenarii Burchii, de 26 de ani în „Semănătoarea”. În brigadă are 32 de lăcătuși „care fac în același timp, ține el să sublinieze, și presaj; înainte de organizarea secției, oamenii din brigada pe care o conduc realizau cam 20 de operații, iar acum realizează peste 30, în timp ce, rețineți, productivitatea muncii a crescut cu peste 25 la sută pe fiecare angajat”. Marin Helteanu, lăcătuș, adaugă și el: „dacă înainte realizam cam 150 de repere, acum realizăm peste 300 pe lună”, de unde deduce că producția a crescut cu peste 50 la sută, iar nivelul de profesionalizare al lăcătușilor din schimbul lui a crescut evident de vreme ce sint în măsură să facă atâtea operații noi.

Linia tehnologică de aparate de tăiere, condusă acum de maestrul Ioan Buzici, s-a organizat pe spațiul unui vechi cap de montaj abandonat. A devenit unul dintre cele mai productive spații, scoase ast-

fel la lumină. Se realizează, de pildă, toate elementele active ale aparatelor de tăiere ale subsansamblelor de recoltat, fabricate de întreprindere, iar 80 la sută din producție o reprezintă acum piesele de schimb Maistrul Ioan Buzici are 43 de ani și de 20 de ani și o lună lucrează numai în secția 6. Este un botoșănean blond, în prima lui tinerețe, puțin cărunț în cea de-a doua, care își face intrarea în dialoagul nostru cu o amintire: „În 1966—67, cind eram șef de brigadă, am participat, țin minte, la o mare întrecere socialistă, desfășurată pe întreaga țară. Noi am câștigat atunci drapelul de brigadă frunțasă pe Capitală. Am realizat și aici treburile bune: am organizat un flux de producție modern, dar mai de preț mi se pare faptul că am realizat conștiințe, caractere, un climat favorabil de muncă. Pentru că, n-aș vrea să credeti dv. că mă laud, dar înainte de venirea mea aici, colectivul nu prea era sudat. Oamenii veneau la lucru și nu știau de ce să se apuce: era dezordine.

Maistrul Ioan Buzici n-a făcut nimic spectaculos. A stat doar de vorbă cu șefii de brigadă, apoi cu aproape fiecare om în parte. Ceea ce le-a cerut el în repetate rânduri a fost ca oamenii să se ajute ca într-o adevărată familie și să folosească foarte bine primul minut din cele 480.

— De ce neapărat primul minut?, l-am întrebat.

— Minutul unu, al celor 480, îți impune ritmul de muncă pentru întreaga zi și mai ales respectul față de timp. Aș putea, cred eu, să vă caracterizez un om după felul în care se comportă cu această „valoare nevăzută”, timpul din minutul unu. La noi erau cam multe minute care se pierdeau. De minutul acesta depinde dacă vrei, fără să mă bânuiți că fac filozofie, bunăstarea familiei în bună parte. Gîndiți-vă dv. cum? Și o să-mi dați dreptate. Eu o să vă răspund doar prin câteva exemple: Florin Moșteanu, lăcătuș la această linie, câștiga înainte între 1500 și 1600 lei. După organizare, câștigă, uitați-vă aici, de pildă, în luna aprilie, 3160 lei și, rețineți, are abia categoria unu la bază. Marian Cristea a ajuns de la 1700 lei, la 2850 lei. Ion Grosu a depășit 2800 lei.

Este adevărat, în bună parte aceste salturi, spectaculoase pe scara câștigurilor muncitorilor de la linia tehnologică de aparate de tăiere, s-au obținut prin organizarea științifică a fluxului tehnologic,

a fiecărui loc de muncă, urmare a aprovizionării mai bune a atelierului cu materiale, scule, S.D.V.-uri, utilaje, prin intronarea unui climat de ordine și disciplină, dar și datorită faptului că forma de retribuție a muncii, stimulatoare, angajantă, este aici acordul global pe atelier. Acordul global l-a făcut pe oameni să fie mai productivi, să-și gîndească și să-și limiteze pînă și mișcările necesare fabricării fiecărei piese, gîndesc adică într-o manieră ergonomică. Un fapt petrecut nu demult pledează în favoarea acestei idei. Mi-l relatează Gheorghe Nicolae, șef de brigadă, o încă tânăr, venit la „Semănătoarea” de aproape, adică din Afumați. Zice: „Veniseră două prese hidraulice de broșat. Planul prevedea montarea lor într-o anumite poziție. Nu o critică, se puteau monta preșele și așa, dar mie nu mi s-a părut cea mai optimă amplasare pe flux. Am intervenit și am cerut să se monteze preșele într-o altă poziție, mai comodă pentru muncitori”. Aflu în continuare că a fost o adevărată dispută, de idei se înțelege, și pînă la urmă ideea șefului de brigadă, Gheorghe Nicolae, s-a impus, cind acesta a avut curajul să spună: „to-varășe inginer, așezați-mi mie mașina așa așa și eu vă realizez 300 de piese în plus, în fiecare lună”. Pe mașinile respective, același muncitor produce azi cu 20 la sută mai mult, câștigurile lor sporind considerabil. Asemenea lui Gheorghe Nicolae au procedat și lăcătușii Nistor Torcătoriu, Marin Maican, Ionocă Ilie, Ion Pirvu, Stan Preda și mulți alții, pentru că s-au simțit cu toții coautorii unei mari realizări, aceea a organizării pe baze științifice a muncii lor, a ridicării productivității muncii, probleme pe care singuri le impuseră dezbaterilor din comitetul oamenilor muncii pe întreprindere.

Ies printre combinatele rînduite frumoase în curte, vopsite într-un roșu aprins, parcă niște păsări mari care adulmecă largul cîmpiei și mă gîndesc că prețul cu care s-a realizat această adevărată revoluție tehnică, la secția 6, a fost patriotismul socialist al muncitorilor, maistrilor, inginerilor și tehnicienilor, concretizat în cele 75.000 de ore de muncă patriotică prestate. Nimic, nici un leu nu s-a cheltuit pentru demontarea și montarea din nou a mașinilor. Patriotismul lor, această frumusețe morală a conștiinței lor colective strălucite cel mai puternic!

Un meșter — pogoritor dintr-un lung șir de meșteri — între bundițe și „alendelonuri”

La faza interjudețeană de la Iași a Festivalului național „Cîntarea României”, printre expozații-creatori de artă populară s-a aflat și Nicolae Dolhescu din Pipirig Neamțului, sat de oieri și tăietori de pădure, satul moșului David al lui Ion Creangă. Nicolae Dolhescu, din cite crede, ar fi și el din neamul lui David Creangă, neam, zice el, stufos, cu încredințări de rufe și rubedenii, unele fără legătură vădită cu trunchiul, și-n Pipirig, și-n alte vetre nemțene, și dincolo, peste munți, în Transilvania, de unde strămoșii dinspre mamă ai scriitorului s-au tras încoace, spre blînde ape ale Ozanei, pe la sfîrșitul veacului al XVIII-lea, după răscoalile moților și sub prigoana papistăsească. În Pipirig, Nicolae Dolhescu stă cu casa sub o spinare împădurită de deal, chiar lingă casa lui David Creangă, adică a urmașilor lui direcți. Legătura cu neamul povestitorului, dincolo de vecinătate și de niște credințe despre rudenie transmise din tată-n fiu, se face, de fapt, pe un plan mai organic, pe dedesubt, în acea strungă obscură în care prin folclor, prin fapt etnografic, prin legendă și mit, prin fapt de artă și prin fapt de viață, se întîlnesc toate neamurile acestor locuri, se țes într-o unică, mare familie, toate crîngurile de oameni ai Pipirigului, ai Broștenilor ori ai Humuleștilor, iviți din familii băjenărite unite cu cele nemțene. Ca și „Ion Torcălău”, cel tachinat de fetele Humuleștilor, Nicolae Dolhescu, de mic, a învățat să toarcă, ceea ce, pînă una-alta, rămîne, zice el surzînd, dovada, dacă nu a unei rudenii de sînge, cel puțin a uneia de ocupație, deci de spirit.

Nicolae Dolhescu e coșocar. „Artist-coșocar” spun scriptele Casei județene de creație. El face „bundițe”, acele coșoace-platoșe fără minci, tratate scump, cu motive florale vii, nu multe, nu excesiv de bogate, ci sădite ales, valorate printr-o disponere prețioasă și rafinată. Știe să facă și coșoace cu minci, în genul „bitușelor” ardelenesti, știe să facă și moderne „alendelonuri”, știe să facă multe altele. Știe să facă și căciuli (de miel, de jder ori de vulpe), știe să facă și ii, și ifari, și chimire, toate frumos împodobite, toate „creații” sau „opere personale”, purtînd marea inconfundabilă a talentului meșterului, a fanteziei lui, dar păstrînd pur canonul străvechi al locului, rigoarea tradițională a stilizării și codul cromatic sever, apărute ca și un tezaur. Adică Nicolae Dolhescu este în stare, cu miinile lui, să îmbrace și să împodobescă un om de sus pînă jos pentru iarnă sau pentru vară pentru zile de lucru sau pentru zile de sărbătoare. Iar dacă omul vrea să fie frumoasă și cele din jurul lui, dacă vrea să-i fie frumoasă nu numai haina

ci și casa, intervine Ecaterina, nevasta lui Nicolae, care știe să facă țesături și alesături, lăicere, ștergare și scorturi.

În curtea lui Nicolae Dolhescu sînt două case. Una e casa propriu-zisă, frumoasă, mare, cu prispă în formă de lojă, sprijinită pe stîlpi de piatră, cealaltă, mai mică, e atelierul meșterului. Atelierul e un mic muzeu, îngrămădind în golul strîmt al pereților, obiecte străvechi de uz curent, ca într-un manuar din Bretania, lavițe bătrînești și lăzi de zestre, scăuieșe joase, turtite, niște chivoturi de lemn, al căror rost ne scapă, niște virtelnițe, toate din trunchi de tisă sau de stejar masiv, crestăte gingaș cu scule mărunte. Aici lucrează, înghesuții, meșterul și niște flăcăiandri din sat („elevii lui”, zice el, elevi care sînt chiar elevi, constituiți într-o secție a Școlii populare de artă din Piatra Neamț, cu Nicolae Dolhescu profesor). Aici lucrează el și elevii lui, nu toată ziua, ci doar după amiezile, fiindcă dimineața meșterul e plecat, e la Tîrgu Neamț, unde veghează, ca responsabil, destinele unei mici întreprinderi care se cheamă Atelierul de blănărie-pielărie din cadrul cooperativei „Arta decorativă”.

Stăm de vorbă în micul atelier, acum pustiu. Elevii încă n-au venit. Nicolae Dolhescu, om la vreo 40 și ceva de ani, voinic, cu fața rotundă, împinzită de o barbă țepoasă, mai mult tace, mai mult ascultă, sau cel puțin așa dă impresia, atent de fapt la bundița la care lucrează. Nu-i un erou din Creangă, ci mai degrabă din Sadoveanu. Concis și dens, în replici ca și pauze, dens mai ales în pauze, răspunde monosilabic, între două tăceri solemne.

— Și cum merge treaba, meștere?
Se gîndește, adică privește atent bundița, privește apoi carnetul de note pe care-l ține în mînă, apoi, decis, dă din cap:

— Bine.

— Și cu gospodăria, cu casa, cu viața?...
Ai oi?

— Am.

— Și cum merge?
— Bine.

— Nea Dolhescule, eu zic să nu notez nimic, să vorbim, așa, despre orice, despre ce ne vine; cum s-ar zice, fără nici un program.

— Bine.

Discutam, fără nici un program, despre bundițe. Și despre căciuli, despre cămăși, despre berneveci, despre chimire și, evident, despre „alendelonurile” pe care le face la Tg. Neamț, deci despre adaptarea artei coșocarului la timp, la modă, deci despre aventura contemporană a unei arte străvechi, deci despre pierderea motivului sau modelului autentic, arhaic, originar și original, deci despre pierderea — sau modificarea — ideii de artă populară ca entitate etanșă, transcendînd timpul, transcendînd generațiile. Cum devine cu această aventură, cum devine cu arta ca entitate etanșă? Bine, răspunde Nicolae Dolhescu. (Și rămîne multă vreme ca o entitate etanșă, atent doar la bundița lui). După credința lui, o astfel de artă ca entitate cum am zis eu nici nu se poate. Artă, meștesugurile nu se pot rupe de timp, de lume, timpul și lumea năvălesc peste ele în zeci de feluri, nu numai prin gusturi și prin pretenții mereu schimbate dar chiar și-n cazul unui meșter-artist care s-ar izola, care și-ar astupa urechile la cererea vremii, timpul și lumea ar fi acolo, ar năvăli peste el, prin fluxul memoriei, prin deprinderi și ticuri, prin moduri ale

cunoașterii ce, asumate într-un anume timp, îi poartă timpulul semnului, îi poartă ștampila. Problema nu e să faci bundițe cu flori pentru orașeni. Ei n-au ce face cu ele acolo, la slujbele lor din uzine sau în casele lor din blocuri. Ei, dacă vor „alendelonuri”, el, meșterul-artist, dar și responsabil de secție de artizanat, o să le facă „alendelonuri”. Problema e alta. Problema e ca meștesugarul-artist, ca ins creator, ca om cărui obșteja îi recunoaște acest statut, deci ca suveran al domeniului, să polarizeze o anume atitudine, să creeze o anume atitudine, să împună o anume atitudine față de arta lui, față de harul sau știința lui. Ce fel de atitudine? Cea a lăsării lui în pace. La Tg. Neamț, unde face „alendelonuri”, lucrează după tipare-tip, după tipicuri ce vin „de sus”, „de la centru”. Acolo ascultă de niște comenzi, acolo ascultă de niște reguli. Dar aici, în Pipirig, unde oamenii încă mai cer coșoace și bunde ca-n vechi, el trebuie lăsat să lucreze după cum știe el, fără ca nimeni să se amestece. Se amestecă cineva în ce face el? Se amestecă, zice Nicolae Dolhescu. De cind a fost decretat artist, au apărut și cei ce-l învață ce este arta. Vine cite-un „îndrumător”, se uită la ce face el și uneori strîmbă din nas. „Dumneata nu știi, i-a zis unul, pe cind înflorea cu culori o bundiță, că verdele și cu roșul nu stau bine alături?” Poate că verdele și cu roșul nu stau bine alături. Dar depinde de verde, dar depinde de roșu, dar depinde de foarte multe.

Tace iar. Îi reproduc, aproape de culori și de știința armonizării lor, o opinie a unui specialist (un „îndrumător”), profesorul Tancred Bănățeanu, directorul Muzeului republican de artă populară. Comentînd secretul conjugării culorilor, propriu artelor populare, profesorul Bănățeanu declara într-un interviu că aceleași culori, oferite unui artist profesionist, l-ar pune pe acesta în imposibilitatea de a armoniza artistic o gamă. (Experiența, dealtfel, a și fost făcută, cu studenții ai Institutelor de artă plastică). Cum de reușește creatorul popular, se

întreba profesorul, să combine în chip suav, fericit, culori care, printr-o inabilă apropiere, ar părea că se exclud? O întrebare pe care și-au pus-o și coregrafii, încercînd să noteze pașii dansului românesc. O întrebare similară și-au pus-o muzicologii cu privire la doină și la colind. Există deci, după opinia profesorului, în arta populară românească, o știință tainică de armonizare a contrariilor, de exprimare a indicibilului și a suavului, de cucerire a nuanțelor și ritmurilor necatalogabile, care ține de specificul gîndirii și sensibilității oamenilor de pe la noi. Ce crede el, Nicolae Dolhescu, despre această opinie? Bine, zice Nicolae Dolhescu.

Dar nu despre culori este vorba, zice el, alta-i problema, problema problemelor este albul. Albul bundițelor, al sumanelor, al cămășilor, al itarilor, culoarea fundamentală a artei noastre, mai ales în costum, albul costumului popular românesc, care i-a făcut pe români un popor în alb. Așadar, un neam ce se decupează pe fundalul munților și al codrilor săi, prin albul cu care-și învăluie ființa, prin albul veșmintului, prin acest alb abstract, nobil și pur, ales și aerian, incontingent cu teluricul, cu imediatul, cu accidentalul reprezentat prin alte culori, prin acest alb care capătă, astfel, o anume semnificație, nu cea a unei confundări, ci cea a unei detașări de natură, a unei investiții superioare în cadrul ei. El, Nicolae Dolhescu, ca meșter de straie pogoritor dintr-un lung șir de meșteri, știe și simte că, peste mode, peste modele, peste capricii de gust, peste schimbări ale preferințelor, trebuie să păstreze albul, trebuie să salveze albul. El primește multe comenzi, el face bundițe și alte straie pentru echipe artistice din tot județul (echipa de cîntăreți și de dansatori a combinatului de la Săvinești, de exemplu, „e îmbrăcată de el”) și nu o dată i s-a întîmplat să i se ceară o restrîngere a ceea ce, de fapt, din cite știe și din cite simte, este ființa costumului românesc, este farmecul lui, este viața lui: „Prea sînt albe straiele astea, fă-le, așa, mai colorate, mai împodobite, mai bogate...” Dar Nicolae Dolhescu păstrează albul, salvează albul. Îi învață să facă la fel și pe elevii lui.

Privesc cum decorează, sub ochii mei, o bundiță albă, aplicîndu-i încrustături colorate în tonuri stînsse. O tratează scump, lăsînd albul să respire în voie. El, om al muntelui, n-are sfiala spațiului gol, cum au oamenii din cîmpie, uneori cam grăbiți și cam excesivi cu podoabele și, de aceea, pe cîmpul pe care-l lucrează sădeste puține flori, utilizate în chip rafinat, strălucit valorate printr-o disponere aerată, amplă.

— Și crezi, nea Dolhescule, că băieții pe care-i înveți o să lucreze bine?

— Da, Bine.

— Crezi că oamenii din Pipirig o să mai poarte multă vreme coșoace?

— Da, Cred.

— De ce?

— Aici e munte.

— Adică e frig și e nevoie de coșoace?

— Da.

— Și dacă o să-și cumpere paltoane?

— Nu. N-o să-și cumpere. Nu merg. Nu-s practice. N-aj ce căuta în palton cu oile. Nici la pădure.

— Și deci pentru arta costumului popular o să fie încă bine?

— Da, Bine.

ILIE PURCARU ■

Jurnal de atelier (3)

9 februarie 1951. Ședință de lucru, cu câțiva dramaturgi, la M., ministru al culturii. Un singur punct la ordinea de zi: „la ce lucrăm?” Băiat levent și monden — cu secrete înclinării spre o literatură personală, pe care n-o poate realiza, după cum declară, cu melancolie, din lipsă de timp și pentru că trebuie să se devoteze binelui obștesc — M. are cu scriitorii relații de urbanitate absolută. E suficient să te vadă cu o țigară în mână ca să îți-o și aprindă, cu o brichetă promptă. În rest, suferă de locvooree și „dialectică”. E a cincisprezecea ședință, de același gen, la care particip. I-am expus tot atâtea „proiecte”, analizate de el și făcute praf și pulbere, de pe „pozițiile cele mai înaintate ale combativității revoluționare”. Nimic nu este suficient de mobilizator, nimic nu-l satisface „fiindcă proiectul nu redă, nu reflectă, nu cheamă și nu exprimă limpede, clar, convingător, năzuințele clasei muncitoare”. Și în continuare, formulele învățate mecanic; „oamenii muncii vor, oamenii muncii așteaptă, oamenii muncii cer, oamenii muncii pretind de la scriitorii, de la oamenii de artă, în general...”. Și așa mai departe... și așa mai departe. Acest „și așa mai departe” nu-mi aparține, e obsesia lui verbală, rostită sacadat, dar plin de profunditate, așa cum unii spun: „nu-i așa?”, sau „nu știu dacă mă înțelegi”, cu pauze încete între cuvinte. Privesc pe fereastră, afară e un viscol îngrozitor, ședința se prelungește, n-au luat cuvânt nici jumătate dintre participanți. Nu știu ce să spun, n-am în cap nici un „proiect”, imi fac grave reproșuri că nu m-am „pregătit” cu seriozitate. S-a luat o pauză de cincisprezece minute, M. mă vede, mă observă în afara oricărei stări de entuziasm, și-a adus aminte, probabil, că dincolo de literatură ne leagă trecutul nostru, medical, comun, se apropie, cordial, de mine: „ce-ai mai făcut?” Și mă pomenesc povestindu-i o piesă extraordinară pe care am citit-o — sorgintea nu mai trebuie subliniată, — o piesă formidabilă. Mă ambalez și îi povestesc comedia în amănunte. Acțiunea se petrece în Bielorusia. În esență, îi explic, este vorba de experiența unui dramaturg. A scris nu știu cite drame respinse, toate, de edituri și teatre, pentru grave greșeli ideologice și profunde carențe artistice. — „Bielorușii”, mă lămură expert M., „sunt foarte exigenți. Și?”, atunci, exasperat, scrie o comedie și o atribuie unui celebru scriitor moscovit. Și, din clipa aceea, „lucrarea” — cind aud cuvântul „lucrarea” imi vine să trag cu pistolul — îi este smulsă din mâini de publicații și teatre, tipărită și reprezentată, propusă la premiul de stat. M. mă ascultă cu atenție, imi spune, plin de reproșuri în glas: „Vezi ce idei au oamenii ăștia?” și-mi cere să-i aduc, urgent, traducerea. — „Cind?”, îi întreb, intimidat. Și-mi răspunde cu un cuvânt de spirit, de circulație intensă: „ieri”.

10 februarie 1951. Aseară, ședința la M. a durat pînă la ora nouă. Dau un telefon lui Sică. Mă așteaptă. Acum, cind scriu rîndurile astea imi dau seama că în „carnetele” mele, de care Dumnezeu știe ce se va alege, fiindcă rup mereu file, zicindu-mi că e mai sănătos, n-am notat, niciodată, nimic, despre Sică. L-am cunoscut în mai, 1946. Cu două săptămîni înainte de a-l vedea pentru prima dată, sint chemat „sus”, de K. În citeva cuvinte, scopul convocării este: în noiembrie vor avea loc alegerile. O să fie greu. Dușmanul a trecut la ofensivă. Va trebui să facem o propagandă puternică, folosind toate armele. — „Tu n-ai putea să scrii o comedie, în care să arăți cine sint bandidii ăștia?” Cu inconștiența neofitului, mă duc acasă — locuiau cu G. pe Nicolae Goleșcu într-o cameră în care nu aveam decît un pat și o masă — și mă așez la scris. Lucrez, cu pauze de somn de trei, patru ore, vineri, sîmbătă, duminică și luni. Marți dimineața, chem fata care mi-a dactilografiat „Ninge peste Ucraina”, imi bate piesa la mașină, titlu: „Istoria nu se mai repetă” — și miercuri, la prînz, îi duc lui K. un exemplar corectat. Vineri — la o săptămîni de la convocarea mea „sus” — telefon de la K.: — „Am citit piesa, merge, te duci la Comandament” — statul major de propagandă al Blocului partidelor democratice — „la hotel Continental și iei contact cu M.F.I. E la curent”. M. F.I. e un om incintător, a luptat în Spania, în brigăzile internaționale, și și-a păstrat, intactă, toată tinerețea. — „Am citit piesa”, imi spune, „grozavă”. Te duci la Sandu Eliad”. Pe Sandu Eliad îl cunosc din 1937, am lucrat împreună la „Lumea românească”, a făcut regie la „Insula”, o încercare de teatru de avangardă, s-a chinat în fel de fel de aventuri teatrale eșuate, acum organizează brigăzi artistice sindicale și bate cu ele satele. Citește piesa și-mi spune: „Sică. E singurul care are teatru, la el e nădejdea”. Îi dă un telefon, îi explică, în citeva cuvinte, despre ce e vorba, Sică Alexandrescu mă așteaptă în biroul lui de la Tea-

trul Comedia, a doua zi, dimineața la nouă. Îl găsesc în salonul cu oglinzi; e așa cum îl știu din caricaturile apărute în presă și în expozițiile lui Sell, imi ia piesa: „întîi să citim, — ai telefon? perfect! Te caut eu”. La cinci după masă sună telefonul: „Aici Sică. Domnule Barangule, pofti-tește pînă la mine”. Mă așteaptă cu ceașca de cafea și pachetul de țigări „Camel”, alături. Se scoală, se foiește: „Domnule Aurică, ți-am citit piesa, — mai vorbim noi, trebuie s-o surchidesc — face o pauză, soarbe din cafea: „Dumneata ameninți să ajungi un mare dramaturg”. Și, ca replica de efect: „îți pun piesa în scenă, aici la Comedia”. Am impresia că visez, îl iau pe sus, ieșim din pasaj în Victoriei, mergem la Comandament, îl prezint lui M. Fl. — „Bravo, maestre Sică, ne spuneți cit o să coste”. — „Nici un ban. Totul pe contul meu”. Ne întorcem la Sică, la birou, și începe să umble cu telefoanele după actori. Peste o lună și jumătate dădea premiera. A schimbat titlul piesei: — „Ce-i aia: „Istoria nu se mai repetă”? Lung și fără expresie”. A împinzit orașul cu afișe: „Sică Alexandrescu prezintă: Bal în Făgădău”. Și — culmea! — deși piesa era o improvizatie fără valoare literară sau dramatică, a făcut dintr-o pasișă servilă un mare succes. Din ziua aia nu ne-am mai despărțit. În vara următoare, am plecat „în formulă generală”, cu A. și G. la Căciulata. În două luni am tradus împreună patru piese: „O zi de odihnă”, „Regele”, un Lope de Vega: „Toreadorul din Olmedo” și „Noptile reginei din Navara” de Scribe. Metoda de lucru: textul original e citit, cu glas tare, de trei ori: de două ori „pentru impresia globală” și, a treia oară, pentru identificarea punctelor nodale, a „inimilor piesei”. Apoi sint citite rolurile separat, scoase din context, pentru determinarea fizionomiei fiecărui personaj. Și numai după aceea trecem la traducere, căutînd pentru fiecare cuvînt corespondentul cel mai potrivit, pentru

cînd în cînd, mina, ca s-o neliniștească și mai tare. Ne-a convocat ca să ne lumineze cu privire la misiunea pe care o avem de îndeplinit. A observat o lipsă, a sunat, a intrat secretara: „Unde e Bondi? De ce nu vine și Bondi?” Bondi e T.G. A intrat timid, s-a așezat la dreapta „Tovarășei A.” — „Atunci să luăm și noi ceva. Ce iei, Bondi?” întrebă Tovarășa A. „O cafea? Un ceai?” — „Un ceai”, răspunde Bondi. — „Păi, spune așa, ce umbli cu cioara vopsită?” De ce a umbliat Bondi cu „cioara vopsită” cerînd un ceai, nu știu. Sau înțeleg. Profund legată de mase, „Tovarășa A.” folosește un limbaj popular, reavăn, pigmentat cu expresii pitorești, ca să-i afirme, și pe această cale, adinea ei legătură cu poporul. La plecarea de la „Tovarășa A.”, pe Dorobanți, mă întîlnesc cu D.C. Vine de la țară. Imi povestește ce se petrece în satele unde se face colectivizarea. Iar de colectivizare — mă gîndesc — răspunde „Tovarășa A.”

23 februarie 1951. Început, de două zile, lucrul la „Cioara vopsită”. Scris un scenariu detaliat — 26 de pagini — al acțiunii și alcătuit un „dosar de existență” pentru fiecare personaj. Eroul principal nu e scriitor, ci muncitor, într-o uzină din provincie. Am impresia că i-am găsit un nume potrivit: Spiridon Biserică. A făcut o inovație, a propus-o cabinetului tehnic și întreaga lotă de scoleari, în frunte cu inginerul-șef, își bate joc de el. Cînd vor afla că inovația nu-i aparține lui Biserică, ci unui mare savant din București, vor cădea în fața proiectului într-o admirație religioasă. 4 martie 1951. „Cioara” se complică. Inginerul-șef Cristescu, un imbecil, și inginerul Cavafu, un escroc, citesc într-un ziar central un articol: „Inovațiile oamenilor muncii, nesocotite cu premeditare” și sint convinși că articolul îi vizează. Și cum gazeta anunță un raid la fața locului, „care să stabilească responsabilitățile”, intră în panica morții. Spaima, corolarul orgoliului și al imposturii. De reținut ideea

itori, prezidează Camil Petrescu. Mă roagă, chinat de nefericita lui infirmitate, să mă așez lîngă el, ca să mă poată urmări. Și, spre uimirea mea, Camil, care după un sfert de oră obosește, fiindcă nu e în stare să procure un aparat acustic ca lumea, ascultă, concentrat, pînă la sfîrșit, cînd spune: „am sentimentul că am trăit un mare eveniment”. Sint emoționat fiindcă nu mi-e prieten și nu ține, niciodată, să fie agreabil.

27 februarie 1952. De nicăieri unde am depus piesa, nici un răspuns: tăcere. Sartre spune: „nimic nu e cert, în schimb totul e irevocabil”, imi permit să-l modific: „totul e cert și de aceea e orice posibil”.

Martie 1952—februarie 1953. Aceeași conspirație a tăcerii. Dau telefoane — canonul infernal al telefoanelor care sună în pustiu — scriu zeci de scrisori, am impresia că le arunc în mare, fiindcă nu primesc de nicăieri nici un răspuns. Rătăcit, ca în Kafka, nu aud decît tăcerea. Și atunci rid, ca să nu plîng, iar lumea spune că am haz — de reținut pentru un viitor volum de aforisme.

7 martie 1953. Alaltăieri a murit I. V. St. Ziarele sint în doliu, drapelele, casele sint în doliu, pe străzi oamenii poartă la mînea stîngă o brasărdă de zăbranic. La șase după masă sint la Sică. Mă așteaptă în poartă. „Domnule Aurică”, imi spune, „față de evenimentul istoric pe care îl trăim, te asigur că, foarte curînd, vom juca „Mielul” dumitale”. Și fără nici un alt comentariu: „iar în ceea ce îl privește pe Biserică, m-am hotărît: îl pun pe Birlic. Sigur, Beligan, e din multe puncte de vedere mai bun — Beligan e un Stradivarius — dar cine o să-l creadă naiv și cine o să-l creadă muncitor? Îl pun în Cavafu și o să fie teribil”.

25 februarie 1954. Un an fără zece zile, de cînd mi-a prezis Sică, la el acasă, că vom juca „Mielul”. Un an în care am trecut prin toate bolgile infernului. Piesa a citit-o G. și T. și O. și V. și K., cerîndu-mi, toți, modificări, nu aceleași: altele, tăieturi, nu aceleași: altele, precizări și adăugiri, nu aceleași: altele. Un an în care am fost chemat la zeci de ședințe, începute la cinci după masă și terminate la două noaptea, în care am fost „ajutat”, „îndrumat”, „orientat”, în care mi s-au oferit, generos, soluții cum să „îmbogățesc” piesa — clișee, bineînțelese, fără nici o legătură cu realitatea — un an în care m-am bătut și am singerat ca să salvez o scenă, un paragraf, o replică, un cuvînt, o silabă, în care m-am pretat la toate compromisurile, m-am umilit, m-am tîrît, m-am prefăcut că accept sugestiile, am scos o replică și a doua zi am reintrodus-o în text, prin fraudă, am scris zeci de pagini impuse, pe urmă le-am rezumat, reduse la o replică, la un cuvînt, suprimat ulterior — un an de schizofrenie, în care m-am întrebant de atîtea ori „la ce bun?”, pentru ca, a doua zi, să intru din nou în cursă, într-o cursă din care nu mă pot opri, fiindcă nu pot altfel, pentru că cel mai important lucru e să salvez ce am scris, cum am scris, pînă la ultima virgulă. Și am reușit, în afară de patru rînduri din rechizitoriul lui Biserică, înainte de a fi declarat nebul, despre care S. T. a afirmat într-o ședință că sint „cumva insolente la adresa socialismului” — de ce „insolente” și de ce „cumva”, n-am înțeles. Atunci, am fost la cineva mai sus și — cu excepția acestor patru linii, piesa se joacă — miracol — așa cum am scris-o. E 25 februarie, e unsprezece dimineața, „Comedia” e plină pînă la refuz: public de premieră, actori, critici, cîteva confrăți care imi surid tandru, îi simt că mi-ar da, cu inima împăcată, un polonic de cianură, în primele două rînduri de fotolii și în loji „officialii”. Stau cu Sică în usa mică, din fund, de la parter, îl simt întins ca o coardă și nu e o metaforă, jur: aud cum îi bate inima. Se joacă în panică, în disperare, pe viață și pe moarte. Sică a imprimat spectacolului un ritm infernal. Întorc privirea, nedumerit, spre el, se apleacă spre mine, cu ochii lui mici în lacrimi, cu genele rețezate, ca o periută de dinți uzată, și-mi explică de ce a dat spectacolului o asemenea viteză: „Cine nu înțelege, să vină a doua oară”. A început actul al treilea, Birlic, Beligan, Giurgaru, Marcel Anghelescu, Nicky sint extraordinari, desi pieriti de emoție — gata, s-a sfîrșit, a căzut cortina, o clipă de pauză și au pornit, dezlănțuite, aplauzele. Stau, mai departe, cu Sică, în usa mică de la parter, sint sleit, la capătul puterilor, cuprins de o tristete nemărginită, de un adînc dor de moarte. Azi dimineață, am primit o scrisoare de la M. Din nou bolnav, din nou în criză, torturat de șocuri electrice, în tenebrele confuziei mintale. Scrisoarea e incoerentă, dar cu patru fraze de o luciditate înspăimîntătoare: știe tot ce s-a întîmplat cu mine. M-am hotărît, îi închin piesa. Și pentru ca Sică să nu se supere, fiindcă s-ar fi cuvenit să i-o dedic lui, îi comunic decizia mea. Sică mă sărută, și ca să-mi arate că nu e mîhnit, scrie pe textul lui de regie, cu o calligrafie delicată, aproape feminină: „Lui Miron Radu Paraschivescu”.

AUREL BARANGA ■

MEMORIILE MELE

locuțiuni intraductibile echivalente. A fost vara de pe malul Oltului cea mai înaltă universitate de teatru pe care aș fi putut s-o urmez, fiindcă cine nu l-a auzit pe Sică descind o piesă, cu logica lui riguroasă, infailibilă, descoperind cea mai mică fisură sau inadverență, cine nu l-a văzut analizînd o situație, o intrare în scenă, falsă, o ieșire nemotivată, o replică nelegitimată, un cuvînt lipsit de necesitate, nu știe ce-i aia teatru. Anul următor eram secretar literar al Teatrului Național — director Z. St. Din dispoziția lui K. încep tratativele cu Sică, pentru trecerea lui la Național. St. a fost, de la început, împotriva, ros de adversități confuze, de ranchiune nemărturisite. La auzul numelui lui, se întunecă: „Să n-aur de Sică, nu-mi pomeni de Sică, să nu-l văz pe Sică”. Avînd însă în vedere cine mi-a dat dispoziția să încep tratativele, s-a resemnat. Am încheiat tranzacția: Sică va ceda „Naționalului” sala Comedia, cu întreaga avere a teatrului: o magazie uriașă de costume, decoruri, circulare, cortine, covoare, pian și va primi, ca indemnizație, ștergerea datoriilor pe care le are la fisc. Pînă la semnarea actelor, Sică stătea în Precupeții Vechi cu mobilele sechestrate de percepție, legate cu sfoară, imobilizate de sigilii. A venit la teatru și a început să lucreze. Primul lui spectacol, „Serisoarea pierdută”, a fost un triumf. Iar St., excesiv, cu o psihologie pendulînd între extreme, n-are decît o unică obsesie: la ora zece, la al treilea rînd de cafele, începe să mă asasinez: „Unde e Sică? Cheamă-l pe Sică. Nu mai pot fără Sică. Fără Sică, mor”. Iar eu, în fiecare zi, la șase, sint la Sică, acasă. Piese, regie, actori, premiere, succese sau prăbușiri, fiindcă pe Sică nu-l interesează pe lumea asta nimic, dar absolut nimic, în afara teatrului. Îi relatez ședința de la Ministerul Culturii, o clipă sint ispitit să-i povestesc farsa făcută lui M. cu „piesa” Bielorusului, dar mă abțin, fiindcă ideea asta? un scriitor pe care toată lumea îl respinge, care scrie o comedie, o atribuie unei celebrități, și, din acea clipă, piesa respectivă devine, subit, genială — ideea asta ar putea să constituie nucleul unei piese reale, la care merită să reflectez. Plecat de la Sică la două noaptea, casele dorm îngropate sub o zăpadă albastră, pe străzile pustii, sint „lucrat” de ideea comediei. I-am găsit și un titlu: „Cioara vopsită”.

17 februarie 1951. Expresia asta: „Cioara vopsită” mă obsedează de aproape doi ani. În ajunul plecării în China, întreaga delegație, din care făceam și eu parte, a fost convocată la „Tovarășa A.”. Nimeni nu-i mai pronunță numele de familie, fiindcă apelativul prescurtat: „Tovarășa A.”, sună mai respectuos, dovadă peremptorie a venerației de care se bucură. „Tovarășa A.” ne primește la șapte seara și e pentru prima oară că o observ de aproape, cu criniera ei leonină, cenușie și rebelă, prin care își trece, din

și de dezvoltat: cei mai teribili tirani se sperie de umbră lor. Biserică e deci căutat cu disperare, adus, pe sus, la cabinetul tehnic, proiectul lui de inovație aprobat cu elogii, mai mult: blindul naivului, nevinovatul, omul de perfectă bună-credință, Spiridon Biserică, e „promovat” membru în comisia de inovații și invenții a uzinei.

18 mai 1951. Gripă, febră, stare generală mizerabilă, început totuși actul al doilea din „Cioara vopsită”. Instalată la cabinet, Spiridon Biserică observă falsurile — grafice măsluite, situații „rectificate”, bilanțuri fictive — întregul putregai al cabinetului, menit să încurajeze victoria „noului”. Și atunci, cuprins de o revoltă explicabilă, Biserică dă în vileag întreaga situație. Spre stupefacție escrocilor, mincinoșilor și demagogilor, care îl credeau, pînă atunci, un miel nevinovat, „mielul lui Dumnezeu”. „Da, dar a turbat mielul” — spune Bontas — „și dintre toate animalele, mielul e cel mai periculos cînd turbează”. Scriu replica și mă trezesc topînd, ca nebunul, prin odaie. Comedia și-a găsit titlul: „Mielul turbat”.

8 aprilie—11 iunie 1951. Scris, cu patimă, actul al treilea. Din tot ce am scris de cînd scriu, nimic nu-mi dă o satisfacție mai absolută ca scena rechizitoriului făcut de Biserică impostorilor. În acest act, al treilea. Le spune niște adevăruri atît de cumplite, că toți cei vizati amuțesc. Cînd se trezesc din stupefacție, trag singura concluzie la care se pot opri: Biserică e nebul, Biserică trebuie băgat în balamuc. Iar medicul uzinei, chemat în grabă, e de acord. Evident, puteam să aleg și alte soluții: să tabere pe Biserică, să-l molestez, sau să ceară, unde trebuie, arestarea lui. Dar, nu. Escrocii, demagogii, filistinii, ipocriții, paraziții nu sint niște criminali sadici, care știu că Biserică e sănătos și totuși îl trimite, cu inima liniștită, la ospiciu. Nu, situația lor e și mai îngrozitoare: sint în asemenea grad intoxicați de minciună încît atunci cînd se lovesc de un om cinstit, care le spune adevărul, cred cu sinceritate că e nebul și că jocul lui e într-o cămașă de forță.

13 iunie 1951. Terminat „Mielul turbat”.

14 iunie 1951. Citit lui Sică piesa. A ascultat, cum ascultă el, radiografic și la sfîrșit, omul așa atît de exigent, prudent în aprecieri, pînă la avartie, imi spune și nu-mi vine să-mi cred urechilor: „o capodoperă”. Face totuși citeva observații de amănunt, de care o să țin seama. Oricum, va trebui să retranscriu piesa, pentru o sculptură, mai atentă, a replicii.

19 septembrie 1951. Lectură lui Tr. Ș. — numai noi doi — la „Uniunea Scriitorilor”. Îl simt speriat de violența piesei, dar și biruit. Va organiza o lectură la secția de dramă.

1952 (fără dată). Lectură la secția de dramă a „Uniunii”. Treizeci de scri-

DEMOCRAȚIA CONCRETĂ SAU CHIPURI ALE VIEȚII NOASTRE OBIȘNUITE

Demos — popor, kratos — putere. Democrația — iată poate cea mai morală descoperire a minții omenești, iată poate cea mai revoluționară cucerire a nesupunerei omenești. Dar nu cu un eseu, nu cu o meditație abstractă vrem să dăm glas acestei pagini a revistei. Ci cu informații concrete despre chipul concret al democrației socialiste românești de azi, anul 1977. Deci, o invitație la o privire nu spre noțiuni abstracte, fie ele cit de frumoase, ci spre adevăruri palpabile. Spre adevărul democrației vieții noastre. A vieții noastre de zi cu zi, obișnuite, dar nu banale.

EU PRODUC, EU CONTROLEZ, EU RĂSPUND

Vaslui, Intreprinderea de confecții. Locul întâi în întrecerea socialistă pe ramura confecției, în '75; locul întâi în întrecerea socialistă pe județ, în '76; ambiții tot de locul întâi, în '77.

Am vrut să aflăm care-i starea — ca anvergură — a democrației în întreprindere și Elena Tarhon, secretara comitetului de partid, mi-a dat un exemplu din care rezultă și — să o numim așa — procedura concretă a democrației:

„In consiliul oamenilor muncii (C.O.M.) se discută și se iau hotărâri în cele mai diverse privințe: de la problema utilajelor pe care urmează să le achiziționeze întreprinderea la problema cui anume să i se repartizeze apartamente. Dar să ne oprim la o anumită problemă — de pildă, aceea a repartizării locuințelor — și să vă spun cum este ea rezolvată la diferite niveluri — nu numai la acela al C.O.M.-ului. Deci, întreprinderii i se repartizează o cotă de apartamente. Se formează o comisie cu reprezentanți ai birourilor organizațiilor de bază ale partidului, ai grupurilor sindicale, ai conducătorilor atelierelor, reprezentanți care fac vizite acasă la solicitanții de locuințe și încheie procese verbale constatatoare, care deliberază asupra urgențelor și care fac propuneri în fața întregului colectiv. Iar colectivul votează. Cei nemulțumiți se adresează consiliului oamenilor muncii, care discută și rezolvă contestațiile. Tot în C.O.M., în ședințe largite, se discută și repartizarea — potrivit intereselor oamenilor — a locuințelor, pe blocuri, etaje, apartamente. Interesele oamenilor — ale fiecăruia în parte și ale noastre împreună — acesta este criteriul nr. 1 de judecată.”

Am vrut să aflăm care-i starea — ca participare spontană — a democrației în întreprindere și Tina Teodoru, președinta comitetului sindicatului, m-a lămurit prompt, ba chiar și cu umor:

„Constanța Bodiu, Rodica Scinteie, Vasile Galan, Rafael Chariton, Mărioara Andrei sînt numai cîteva nume de muncitoare, de muncitori de la noi care își spun părerea și își susțin părerea, fie că-i vorba despre o chestiune personală a unui om din colectivul întreprinderii, fie că-i vorba despre o chestiune de producție. Nu uitați că sîntem un colectiv alcătuit mai ales din femei! Încît nu numai că ne înscriem la cuvînt dar sîntem și arțăgoase. La fiecare ședință a C.O.M.-ului avem și punctul „diverse”. Uneori fi-e foame și ai impresia că ședința nu se mai termină. Numai că pînă la urmă constăți că s-au ridicat multe probleme și s-au rezolvat multe probleme. Or, asta-i rostul!”

Am vrut să aflăm care-i starea — ca profunzime — a democrației în întreprindere și am notat doar aceste replici dintre cele multe care s-au schimbat între membrii C.O.M. cu prilejul analizei unei singure probleme, aceea a calității produselor:

— Studiind cu atenție metode folosite în alte unități, am adăugat acestora propria noastră experiență, aplicîndu-le în funcție de specificul condițiilor și sarcinilor concrete pe care le-am avut de rezolvat. Așa a fost inițiată acțiunea „Eu produc, eu controlez, eu răspund”, prin introducerea căreia s-a declanșat o mișcare de masă pentru îmbunătățirea calității produselor. La început, acțiunea a fost însoțită de un număr restrîns de muncitoare, însă, prin asigurarea tuturor condițiilor tehnico-organizatorice și prin activitatea susținută a agitatorilor și a celorlalți comunisti, s-a reușit, în scurt timp, extinderea acțiunii la toate locurile de muncă. De fapt, calitatea producției a devenit obiectivul principal, care stă la baza întrecerii socialiste între ateliere, secții și schimburi.

— O importanță deosebită a avut-o stimularea pe toate căile a muncitorilor și a cadrelor tehnice, a tuturor celor care au reușit să obțină cele mai bune rezultate în privința ridicării calității produselor; dar și criticarea severă a tuturor aspectelor de nepăsare, superficialitate, lipsă de preocupare pentru creșterea nivelului de pregătire profesională. În acest scop am folosit gazetele de perete și cele satirice și am amenajat vitrine ale calității în care au fost și sînt expuse cu re-

gularitate mostre de produse executate ireproșabil, cit și produse cu defecte, vitrine în fața cărora, în grupuri, am purtat discuții.

— Efectele acestor acțiuni pot fi reliefate prin rezultatele obținute de colectivul nostru în perioada anului 1975, cînd numărul refuzurilor pentru calitate a fost foarte mic, și în perioada anului 1976, cînd de asemenea s-au înregistrat refuzuri de valori mici, la intern.

— De asemenea, în întreprinderea noastră a existat o preocupare permanentă pentru diversificarea producției și pentru executarea la timp a modelelor omologate. În 1976, s-au introdus în procesul de producție un mare număr de modele noi, dintre care numai pentru export 122. În atelierul de creație s-au confecționat 803 reproduceri și creații.

— Ca și în anii trecuți, s-a continuat practica „seriei zero” de analiză a primelor bucăți din modelele noi. Această metodă s-a dovedit oportună, întrucît la unele modele mai dificile s-au depistat din timp greșelile de confecționare și timp, greșeli care au putut fi evitate în producția de serie.

— În scopul asigurării obținerii de produse în conformitate cu normativele de calitate, în 1977 atelierele de producție au fost dotate cu 80 de utilaje tehnologice noi; s-au revizuit utilajele existente și s-au înlocuit piesele uzate; s-au montat dispozitive ajutoare; s-au executat mostre etalon la operațiile principale ș.a.m.d. La secția f-ii, la toate mesele de verificat s-au montat dispozitive ce permit verificarea produselor pe umerase, iar la secția a II-a verificarea impermeabilității se face pe manechine.

— Pe lângă rezultate bune, trebuie să arătăm și lipsurile.

— Au fost situații cînd colecțiile de modele s-au efectuat fără a se ține seama de utilajele din dotarea sectoarelor de producție.

— De multe ori se execută documentația tehnică fără să se urmărească contractația țesăturilor, pentru a se ține cont la cotele ce se dau șabloanelor. Așa au ajuns în producție impermeabile cu căptușeala scurtă din cauza contractiei golfului și costume de băieți cu căptușeala scurtă întrucît rusalca s-a contractat la aburire și călcare.

— La sala de croit nu se urmărește eliminarea în mai mare măsură a defectelor de țesătură și unele produse cu defecte mari se introduc la sala pentru preschimbare. Aceasta plimbare de piese și produse din sectoarele de confecționare în sala de croit duce la pierderi de producție, care se pot evita printr-o exigență mai mare.

— Numerotarea detaliilor produselor se face cu timbre pe care se aplică prea multă dextrină, aceasta ducînd la apariția dextrinei pe fața produsului și implicînd o muncă în plus pentru îndepărtarea acesteia.

— Trebuie să spunem că unii maștrii și CTC-iști nu se îngrijesc de studierea și cunoașterea noilor modele introduse în fabricație, nu citesc condițiile tehnice de confecționare și nu verifică primele bucăți introduse în fabricație, aplicînd cu ușurință ștampila pe produs.

— Ca urmare a lipsei de autocontrol a operațiilor apar produse care trebuie remediate, precum și produse necurățate de ață.

— Calitatea nu se obține la CTC. Răspunzători de calitate sînt întîi cei ce realizează și apoi cei ce controlează.

— Unele deficiențe se semnalează și la operația de etichetare a produselor și ambalare a lor.

— Prea des se creează la noi stocuri de produse pentru verificat. Pentru că unele părți ale produsului sînt văzute de cîteva ori și altele deloc. Pentru că produsele pentru verificat nu sînt prezentate zilnic, ci în salturi, ceea ce duce la aglomerarea ambalatorilor la sfîrșit de program și la creșterea posibilităților de a face greșeli. Pentru că unii verificatori, bărbați, vin în stare de ebrietate, fac glume de prost gust și lasă stocurile să crească.

— Am arătat pînă acum o serie de lucruri ce trebuie făcute și o serie de greșeli ce nu trebuie să mai fie făcute; dar cel mai important lucru este să-i ajutăm pe oamenii noștri să vadă defectele și, singuri, să-și dea seama că nu există defecțiune care „merge”.

— Se impune o muncă susținută pentru a-l face și pe ultimul angajat să înțeleagă că de calitatea muncii sale depinde asigurarea cu comenzi din partea beneficiarilor, precum și creșterea prestigiului întreprinderii noastre, atît pe piața internă cit și pe cea externă.

LOCATARII CAMINULUI SOLICITA ȘI TOVARĂȘUL VASILIU CERE LĂMURIRI

Birlad, Intreprinderea de rulmenți. 11 muncitori (lăcătuși, strungari, forjori etc.), 9 ingineri, 1 economist, 1 jurist, 1 contabil, adică membrii consiliului oame-

nilor muncii, au discutat, cu niște luni în urmă, măsurile pentru îmbunătățirea activității cantinei și pentru îmbunătățirea traiului în căminul de nefamiliști. Și aici, am notat doar o parte dintre replicile care s-au schimbat între cei 23 de lideri ai interesului colectiv:

Tov. Aurel Găvan, secretar al comitetului U.T.C.: „Locatarii căminului solicită amenajarea unui teren îngrădit pentru uscatul rufelor. Mai solicită dotarea căminului cu un număr sporit de cărți pentru bibliotecă și cu o stație de amplificare și difuzoare. Și mai solicită revizuirea instalațiilor de apă, cit și a celor sanitare. În curînd, căminul va fi dotat cu jocuri distractive. La cantină, meniul este nesatisfăcător.”

Tov. Vasiliu cere lămuriri.

Tov. Costică Foarfecă: „Sînt necesare unele măsuri pentru microcantine: să se facă o aprovizionare mai bună, să se servească mîncare caldă, să se stabilească locuri pentru servitul mesei în fiecare secție. La ultimul control s-a constatat că tovarășii de la cantină au preocupări pentru aprovizionarea cu alimente. Trebuie revizuite și remediate instalațiile la cantină și cămin. În unele camere nu e folosit echipamentul de inventar în scopul pentru care-i destinat. Comitetul de cămin să verifice săptămînal și să facă, dacă e cazul, propuneri de scoateri din cămin. Camera de primire să fie mobilată corespunzător și să fie bine întreținută. Să fie curățenie în cămin și în jurul căminului.”

Tov. Tăzlăuanu: „La cantină, calitatea meniului trebuie îmbunătățită; numai așa pot fi atrași alți consumatori. Trebuie sprijinită acțiunea de creare de anexe pentru creșterea porciilor; numai așa pot fi folosite resturile de mîncare.”

Tov. Găvan Aurel: „Este necesar să fie organizate, duminica, seri culturale-distractive.”

Tov. director tehnic: „Să facem publicitate pentru neglijenți!”

Tov. contabil șef: „La cantină treaba merge rău. Personalul incompetent trebuie schimbat. De asemenea la grădinița de copii. Jucării deteriorate, alimente deteriorate, administrația nu-și face datoria. Există reclamații, ca și la cantină. Microcantinele să aibă mîncare caldă, nu cîmpoturi, nu conserve. Pentru asigurarea unei baze stabile, să fie niște abonați. Și conducerea să mînce la cantină!”

Tov. președinte: „Planul de măsuri trebuie refăcut; să cuprindă și problemele care s-au ridicat în consiliul oamenilor muncii. Planul prezentat de serviciul administrativ este o copie a unui plan trimis de M.I.C.M. Schimbarea personalului la cantină e necesară. Să facem un teren de sport în spatele căminului. Și inșiși locatarii căminului să facă un program pentru sala de audiență radio-tv; pentru că oamenii lucrează în ture și trebuie respectat timpul de odihnă al tuturor.”

TOVARĂȘUL INGINER ȘEF MOLDOVEANU ȘTEFAN ANUNȚĂ CA STRUNGARUL POPOVICI EMIL IESE LA PENSIE

Din discuția cu inginerul Constantin Foarfecă, secretarul comitetului de partid al întreprinderii de rulmenți, precum și din registrele cu procesele verbale ale

C.O.M. pe care mi le-a pus în față secretarul consiliului, tehnicianul Fănel Căpățină, am mai înțeles că în C.O.M. s-au dezbătut, cu aceeași intransigență și aceeași responsabilitate, și problemele realizării normelor de muncă („Sînt încă muncitori care nu-și realizează norma. S-au adoptat diferite măsuri: fie perfecționarea profesională, fie revizuirea tehnologiilor de fabricație și a normelor de muncă, fie îmbunătățirea aprovizionării locurilor de muncă cu materii prime, materiale, piese de schimb, fie aplicarea de sancțiuni.”); și problemele protecției muncii („S-a inițiat un concurs; s-a înisistat la întreprinderea de confecții din Dorohoi pentru obținerea mai rapidă a unor echipamente.”); și problemele disciplinei muncii („De la absențe nemotivate, pînă la comportări necuviincioase.”); și problemele prevenirii incendiilor („În general, toți conducătorii locurilor de muncă dau atenție prevenirii incendiilor.”); și problema folosirii capacităților („Am găsit o mașină care era încărcată sub posibilitățile ei; în timp ce restul erau ocupate tot timpul.”); și problemele premierii tuturor frunțașilor („Comitetul sindicatului a prezentat o adresă prin care solicită acordarea unui premiu pentru un tovarăș omis de la premiarea frunțașilor. De asemenea s-a făcut propunerea de premie a colectivului de la cabinetul tehnic, pentru contribuția adusă la rezolvarea temelor din planul de inovații.”); și problemele cheltuielilor neeconomice („S-a izolat, la unei mașini KDM 28, despre care inginerul Gheorghe Macronschi socotea că putea fi reparată și folosită în continuare. Și multe, multe alte probleme ale producătorilor, proprietarilor, oamenilor din această întreprindere.”)

Dintre toate, eu țin să o notez — în loc de orice altă concluzie la acest articol, care fiind despre concretețe nu trebuie să fie nici el însuși altfel decît sub semnul concretului — pe aceea pe care am găsit-o în procesul verbal încheiat în ședința din 28 februarie a C.O.M. consemnată exact așa:

„Tov. ing. șef Moldoveanu Ștefan anunță pe membrii C.O.M. că un strungar vechi în întreprindere, fiind un bun meseriaș și inovator, pe nume Popovici Emil, iese la pensie și tov. inginer propune conducerea secției să organizeze ieșirea din schimb, în ultima zi de lucru, într-un cadru festiv și totodată să transmită din partea C.O.M. urări de viață lungă și fericire.”

I. NICOLAE ■

P.S. Datele din rîndurile de mai sus privesc activitățile consiliilor oamenilor muncii din cele două întreprinderi, pe ultima jumătate de an; incît multe din probleme despre care am scris au fost rezolvate, firește lăsîndu-se, dialectic, locul altora.

De asemenea, mai țin să subliniez — cu toate că pentru cine cunoaște spiritul critic-constructiv al muncii consiliilor oamenilor muncii e superfluu — că reprezentanții oamenilor muncii nu se întru-nesc pentru a se extazia în fața realizărilor, a succeselor, ci pentru a le epura de zguri. Iar dacă aș fi scris despre reușitele celor două colective, nu mi-ar fi fost destul o singură pagină de revistă.

Amfiteatru

BRAȚUL DREPT AL LEGII

De 27 de ani, locotenent-colonelul Vasile Constantin luptă cu necunoscutul

(Urmare din pagina 1)

a dezlănțuirilor naturii, au început să plîngă ca niște copii văzîndu-și cail morți. Pentru ei și familiile lor furtul căpăta proporții cosmice; fără animalele lor se simțeau amenințați de foamete. M-a cuprins atunci o furie nestăpînită împotriva hoților, a tuturor celor care atentează la bunurile, la viața și integritatea cetățenilor. Îi înțelegeam prea bine pe bărbaiții aceia cinstiți și muncitori, pe obrajii cărora alunecau lacrimi amare, deoarece eu însumi sînt fiu, nepot și strănepot de țărani.

Familia lui Vasile Constantin se trage dintr-un sat de la poalele Făgărașului, o așezare de oieri pașnici, muncitori, cu dragoste de țară. În satul acela era mare minune dacă se întimpla o bătaie la doitrăi ani o dată, între copii sau tineri, și aceea repede uitată.

— Acolo, la poalele munților, munca și omenia decideau totul, nu bita — subliniază locotenent-colonelul. „Respectă omul!”, îmi repeta tata pînă la moarte.

Firește, la alegerea drumului său în viață au contribuit și alte evenimente, tot din anii tulburi imediat următori celui de-al doilea război mondial, marcați de lupta fără preget împotriva speculanților, a sabotajilor, a celor care încercau să submineze noua orînduire. Nu-i va uita, de pildă, de acei speculanți care au traversat pădurea Rîioasa într-un Ford negru și care, pentru a scăpa de urmărire, l-au călcat pe sergentul major alături de care patrulea și Vasile Constantin.

— A murit în brațele mele. Și era atît de tinăr! La Dobreni, o altă mașină a speculanților s-a năpusit asupra mea, dar eu am fost mai norocos și m-am putut feri. Atunci, unul din mașină mi-a aruncat o hirtie. Mă aplec și o ridic. Era o hirtie de o sută de lei. Își închipuiau că mă cumpără! „Îi astupăm gura cu un sutar”. Au trecut de atunci aproape trei decenii și pe toți cei de teapa lor i-am urmărit fără odihnă. Asta au reușit cu suta lor.

Din 1950 Vasile Constantin lucrează în aceeași instituție (Direcția generală a miliției, azi Inspectoratul general al miliției), în același sector-cheie: Direcția judiciară. El însuși a cerut să fie încadrat în compartimentul ce se ocupă cu infracțiunile vizînd viața și integritatea persoanelor. Evident, nu poate fi vorba să rezumăm în câteva rânduri experiența profesională de o viață, a sute și sute de cazuri rezolvate, unele în condițiile clasice și mai puțin clasice suspense. Să încercăm însă a răspunde, măcar parțial, la întrebarea tulburătoare: ce rămîne după acești ani de infrîngătoare activitate? Rămîne emoția omului de suflet în fața răutății și a strîmbătății — pentru a folosi limbajul tatălui lui Vasile Constantin — dar și satisfacția, mîndria de a fi luptat cu succes împotriva lor.

— Cu ani în urmă — povestește el — în comuna Sig din Bihor a dispărut soția unui localnic. Erau căsătoriți de peste 25 de ani, dar trăiau despărțiți în fapt în ultima vreme și se certau pentru împărțirea bunurilor. Nu erau înstăriți și bu-nurile lor se reduceau la niște nimicuri. Pentru momentul dispariției femeii soțul își crease un alibi evasiperfect (cu ajutorul unor martori mincinoși, după cum s-a dovedit mai tîrziu); nu existau nici un fel de urme, iar cadavrul nu fusese găsit. Abia după doi ani a putut fi elucidat cazul: femeia fusese omorîtă de soț pe cînd ea se întorcea prin pădure de la un sălaș unde își mulsese vaca. Cînd am dezgropat cadavrul am găsit în traistă, neatîns, două sticle cu lapte, cu grijă astupate. Priveam sticlele cu lapte, priveam capul zdrobit al femeii și mă gîndeam: „Iată unde duc avaria, instinctul de proprietate împins la extrem! Pentru o crațită în plus și un scaun în minus, după 25 de ani de conviețuire, se ajunge la moarte de om”.

Emoția cea mai puternică a trăit-o Vasile Constantin, pe atunci căpitan, în decursul unei anchete la Constanța. Într-o seară din martie 1966, în drum spre casă, dispăruse o fetiță de opt ani, Makule Ibiș. Ultima dată fusese văzută pe cînd traversa Triajul gării. Ploaia căzută între timp ștersese urmele și îngreuiase cercetările. În cele din urmă a fost găsit cadavrul, introdus într-un tub de ciment. Investigatorii au căutat și la domiciliul victimei, printre obiectele din casă, caietele și cărțile copilului, vreo însemnare forțuită care să-i pună pe o pistă. Nimic revelator.

— Într-un caiet de școală — spune Vasile Constantin — am găsit însă, pe ultima filă, o floare desenată cu grijă și o poezie de patru strofe, scrisă de Makule pentru mama ei. Voia să-i facă o surpriză

de 8 Martie. Îi ura viață lungă, sănătate și-i promitea că va fi cuminte și-i va aduce totdeauna numai bucurie. Și în acel timp fetița zăcea moartă. Mama citînd aceste rânduri care păreau trimise de dincolo de mormînt a leșinat. Mă năpădeau și pe mine lacrimile, mă gîndeam la fetița mea — cam de aceeași vîrstă, și ea singură la pîrînti — la toți copiii nevinovați, dar, mai presus de toate, simțeam ură, o ură adîncă, mistuitoare împotriva infractorilor. Și în acest caz vinovatul și-a găsit pedeapsa meritată.

— Tovarășe locotenent-colonel, ați folosit de mai multe ori expresia „nici un fel de urme”, pentru ca să aflăm apoi că făptașul a fost descoperit. Permiteți-mi o întrebare, poate, într-un anumit sens indiscretă. Rămîn totuși și omoruri neelucidate?

— Numărul autorilor nedescoperiți este extrem de mic, procentajul la noi fiind unul din cele mai scăzute din Europa. Fapt poate mai puțin cunoscut de marele public, așa-numitele cazuri ne-rezolvate continuă să se aple în atenția miliției mulți ani după comiterea infracțiunii. Prin „în atenție” noi, cei de la Direcția judiciară, nu înțelegem un dosar care stă cuminte pe un raft, sub titulatura, să spunem, „Probleme în suspensie”, ci o preocupare activă, o importantă sarcină de serviciu. O elementară îndatorire cetățenească și profesională ne obligă să nu dăm uitării nici o infracțiune cu autor necunoscut. Iar mai de vreme sau mai tîrziu, în zdrobitoarea majoritate a cazurilor — o afirm cu toată răspunderea și în deplină cunoștință de cauză — făptașul este descoperit. Iată câteva exemple din experiența mea. Veronica Ardeleanu, dintr-o comună din Bihor, a fost ucisă de un tîlhar. Nici un indiciu la prima vedere. Cazul a rămas în atenția organelor de miliție și eu însumi, la un moment dat, am fost antrenat în cercetări. Zece ani după făptuirea crimei, împreună cu ofițerul care se ocupa de caz, am stabilit să se ia măsuri de verificare a unui suspect. Dar acesta era dispărut... Identificat după paisprezece ani și zece luni într-un sat din Gorj, a fost arestat și dovedit ca autor. Așadar, el a fost adus în fața justiției după aproape 15 ani de la săvîrșirea actului, cînd era ferm convins că toate urmele au fost șterse și cazul de mult uitat... Un alt exemplu sugestiv. Pensionarul Costache Dolhăscu din Fălticeni a fost ucis de tîlhari în locuința sa situată într-un loc izolat: o livadă, la cîteva sute de metri de faimoasa Dumbravă Minunată a lui Sadoveanu. Din nou, nici un indiciu cert. Pentru elucidarea cazului au fost verificate, în timp, peste 6 000 de persoane din întreaga țară. După cîteva ani, cazul a fost rezolvat. Cum? Oarecum, ca într-un roman polițist. Din păcate, nu avem răgazul să dăm detalii aici.

Firește, acestea sînt situații extreme, ca regulă generală descoperirea făptașilor durînd infinit mai puțin. În faimosul caz de la Cimpina din 1970, cînd a fost omorît un factor poștal care împărțea pensiile, infractorul a fost identificat după trei ore de la începerea anchetei.

Locotenent-colonelul Constantin povestește:

— Sacul în care fusese băgat cadavrul purta un petec țesut din pinză de cînepă, într-o manieră care se obișnuiește numai în satele din Transilvania. Un prim indiciu, vag, foarte vag, totuși un punct de plecare. Sub raze infraroșii, pe petec au apărut literele GOR..., restul fiind șters. Aceste date, cumulate cu altele, au dus la identificarea și arestarea infractorului, deși acesta luase — cel puțin așa credea — toate măsurile pentru a induce în eroare organele de urmărire.

— Așadar, tovarășe Constantin, ce rămîne după aproape 30 de ani?

— Dincolo de mulțumirea profesională, de satisfacerea imboldului tainic de a dezlega, cu orice preț, misterul, de a lupta cu necunoscutul și a-l învinge, rămîn simțămîntul datoriei împlinite, mulțumirea de a fi contribuit, pe măsura puterii mele, la prestigiul instituției în care am petrecut o viață de om: miliția. Să nu credeți că a fost ușor. Munca la Judiciar este romantică poate doar în esența ei, dar în viața de zi cu zi este epuizantă.

Cîte zeci de kilometri nu a parcurs Vasile Constantin, cu valjoara în mînă, pe drumuri neumbrate! În 1959, de pildă, într-o zi și o noapte, a bătut cu piciorul 40 km pe Valea Putnei. Crescuse mare riul, mijloace de transport nu existau și trebuia neapărat să ajungă în comuna Andrieșu. A dormit în câmpie de fin, pe mese de birou, în halte neîncălzite, s-a răsturnat cu pluta în apa Buzăului pe cînd escorta un infractor supranumit „Generalu”, iar într-o noapte viforoasă de iarnă, pe un ger cumplit, pe drumul de la Sulița la Botoșani, s-a rupt sania în plin cîmp și a fost atacat de lupi. Nu s-a temut. Întîlnise prea mulți lupi cu chip de om ca să se mai teamă. Poate tinerii vor insista la citirea acestor detalii: „Ce romantic!”

— Dar să petreci, în 28 de ani, cîte 15—20 de zile pe lună pe teren, departe de casă, de familie, tot romantic este? — se întreabă, nu fără umor, interlocutorul nostru. Departe de mine gîndul de a mă plînge: altfel nu se poate în meseria noastră și cine tinjește după un trai liniștit să aleagă o altă. Nu doresc nici să-i descu-răz pe tinerii care ar dori să devină

lucrători judicari, ci să-i fac conștienți că această nobilă profesiune cere privațiuni și sacrificii, înzecit compensate de satisfacții morale. În ce mă privește, eu nu am făptuit nimic de unul singur. Voi rămîne veșnic îndatorat „profesorilor” mei, colonelii Dumitru Ceacanica și Romulus Lustig, azi pensionari, cunoscuți și onorați de întreaga miliție. Am colaborat strîns cu organele locale, m-am ajutat permanent colegii, știut fiind că munca noastră nu se poate desfășura fructuos decît în echipă și, bineînțeles, nu pot uita sprijinul și înțelegerea soției mele. Mi-am făcut datoria de cetățean și de milițian, împlinînd povata tatălui meu: „Respectă omul!”

Somn cuminte de navetist

„Ați avut dreptate, tovarășe plutonier adjutant...”

Poate că tîmplele-i argintii, ce indică o anume vîrstă, poate că vorba sa blajină, sfătoasă, convingătoare mai ales prin puterea argumentelor potrivite, poate privirea aceea pătrunzătoare, a unui om cu experiență și pasiune în domeniul său de activitate, sau cei aproape 20 de ani de cînd se află în aceeași comună, cunos-cîndu-i, pe mulți dintre cetățeni, cum se spune, de cînd erau de-o „șchioapă”, nu poate, ci sigur, toate cele menționate îl situează pe plutonierul adjutant Neacșu Ruse, șeful postului de miliție din Bolintin Vale, în rîndul oamenilor care se bucură de apreciere și respect binemeritate...

Să justificăm, foarte pe scurt, această afirmație.

Cu mulți ani în urmă, cînd a venit în Bolintin Vale — cu toate că numărul localnicilor depășea cu puțin jumătatea celor de acum — faptele penale și contravenționale de tot felul erau aproape duble față de prezent, ca să nu mai vorbim de gravitatea celor din trecut, incomparabilă cu a celor din ultimul timp.

Spre exemplu, dacă în anii din urmă se înregistrau frecvent scandaluri, unele soldate cu victime omenești, din 1970 nu s-a mai comis la Bolintin Vale nici o astfel de faptă. Dacă în trecut infracțiunile care vizau avutul obștesc ajungeau și la pagube de ordinul sutelor de mii, în anul 1976 cel mai mare prejudiciu a fost de 26 000 lei, produs prin neglijență.

Evident, această metamorfoză pe planul faptelor penale, în cadrul comunei Bolintin Vale, ca și în întreaga noastră societate, își are explicația în mutațiile pozitive produse în conștiința oamenilor ca urmare a ansamblului de măsuri social-economice și cultural-educative îndeplinite de partidul și statul nostru.

Dar, cum toate aceste măsuri le realizează oamenii, cu priceperea, voința și responsabilitatea fiecăruia, se poate spune, și faptele confirmă, că în cadrul comunei Bolintin Vale, alături de toți ceilalți factori responsabili, împreună cu organizația de partid din care face parte, cu membrii comitetului comunal de partid și ai consiliului popular, cu cadrele didactice și ceilalți intelectuali, cu mulți alți cetățeni din comună, șeful postului de miliție și-a adus prețioasa contribuție la prevenirea și combaterea faptelor antisociale, la educarea juridică a cetățenilor.

Cîteva exemple edificatoare: Într-o cetățenie T.N., T.I., D.M. și C.A. intervenise la un moment dat o accentuată stare conflictuală, generată pe fondul unor mentalități retrograde, de o prețioasă inechitate în partajarea unei moșteniri. Cei în cauză se insultau și amenințau reciproc. Se urmăreau, își provocau șicane pentru a găsi un pretext de răfuială violentă. Șeful postului a acționat prompt, cu

energie și tact. A discutat cu fiecare în parte asupra consecințelor grave la care se expun; le-a prelucrat textele de lege care incriminează insulta, calomnia, amenințarea; le-a amintit cîteva cazuri mai vechi, cînd, tot de la asemenea ambiții, unii au ajuns la închisoare, alții la spital sau cimitir și multe familii ar fi avut de suferit.

Sfaturile comunistului subofițer Neacșu Ruse nu au rămas fără ecou. Fostii rivali s-au potolit cu adevărat, ba chiar își vorbesc reciproc așa cum este normal, omenesc. Toți cetățenii din comună, dar mai ales fostii „beligeranți” recunosc acum că fără intervenția și insistența șefului de post n-ar fi putut să fie evitate consecințe deosebit de grave...

Mulți cetățeni știu, și mai ales cei în cauză, că tot șeful de post i se datorrește și faptul că unele familii ajunse la un moment dat în pragul destrămării, cu toate urmările grave care ar fi decurs de aici, mai ales pentru copiii acestora, duc astăzi o viață liniștită.

I.G. de pildă o și alungase pe soție de acasă, în ciuda faptului că aveau împreună un copil. Zvonuri răutăcioase îl determinaseră să recurgă la o astfel de măsură luată cu mintea inferibintată.

Dacă ar fi procedat în mod pripit, fără o analiză profundă a situației, șeful de post se putea rezuma la o sancțiune pe-țtru alungare din locuință și efectul ar fi fost poate similar cu al unei găleți de benzină aruncată peste foc...

Plutonierul adjutant Neacșu Ruse a ales însă o altă cale. S-a documentat mai înțtii, temeinic, asupra „motivelor” invocate de I.G. A discutat apoi cu el, calm, îndelung, povățuindu-l să se gîndească ce se va întimpla în primul rînd cu copilul, într-o eventuală despărțire definitivă. I-a demonstrat apoi inconsistența pretextului invocat. A discutat și cu femeia, cu familiile celor doi, cu rudele apropiate care puteau exercita o influență favorabilă împăcării.

După un timp, cînd apele s-au limpezit de-a binelea și totul a reîntors pe făgaș normal, I.G. întîlnindu-l pe șeful de post a ținut să-și exprime recunoștința.

„...Ați avut dreptate, tovarășe plutonier adjutant. Era să fac o prostie pe care aș fi regretat-o toată viața fără să mai pot repara ceva...”

De curînd s-au prezentat la postul de miliție din Bolintin Vale doi tineri care au beneficiat de prevederile recentului decret de amnistierea unor infracțiuni.

— Știți, trebuie să ne încadrăm undeva — s-au adresat ei sfios, cu privirile plecate, șefului de post. Ne-a promis cineva că ne angajează undeva pe la Constanța...

— Este foarte bine că sînteți hotărîți să munciți, le-a spus blajin omul cu tîmplele argintii. Desigur, nu-i rău nici la Constanța, nici în altă parte, că de lucru este peste tot. Dar sfatul meu este să vă angajați, deocamdată, undeva mai pe aproape de casă...

Așteptați o zi, două, că mă interesez eu de un loc potrivit pentru voi...

Și cei doi tineri au fost angajați imediat la o fermă a I.A.S. Mogoșoaia. Seara vir acasă cu autobuzul. Familiile, colectivul în care muncesc, subofițerul postului de miliție, cu alte cuvînt, toți factorii responsabili, veghează ca acești tineri să fie readuși pe drumul cel bun, să evite situațiile care i-ar putea împinge din nou spre fapte necugetate.

MIHAI GROZAVU ■

Acțiunea „Hanul Vlăsiei”

Calitățile specifice ale unui lucrător din miliția noastră economică sînt, prin domeniul de activitate, tenacitatea, perseverența, cunoașterea permanentă a evoluției fenomenului economic și o continuă perfecționare a pregătirii profesionale. În legătură cu aceasta trebuie să avem în vedere faptul că în rîndurile miliției noastre economice sînt cuprinși specialiști din toate domeniile, ingineri de toate specialitățile, economiști, juristi. Dinamica fenomenelor economice, și tehnice, presupune o susținută îmbogățire a cunoștințelor. O trăsătură specifică a lucrătorilor noștri o reprezintă faptul că ei cunosc în amănunțime structura organizatorică a unei întreprinderi sau a unui șantier și acționează susținut în vederea apărării avutului obștesc. Mai mult decît atît, există o strînsă colaborare între miliția economică și factorii de conducere din întreprinderi. Lucrătorul de miliție trebuie să cunoască nu doar în linii mari felul de a fi al oamenilor, ci chiar și în detalii. S-ar putea crede că, în felul acesta, sîntem prea indiscreti, dar, în realitate, pe baza acestor cunoștințe, se știe care sînt cauzele care îl pot determina pe un om să cadă sub interdicția legii. Cunoșcîndu-l îndeaproape pe un om, îl poți salva de la comiterea unui act de fraudă care, desigur, nu-l va afecta pe el personal, ci bunul mers al acelei întreprinderi din care face parte. O deosebire radicală, și prin acest aspect, de vechea poliție care, cîntorbind și insinuîndu-se brutal în viața unui om, nu urmărea decît să-l prindă în flagrant delict și-apoi să-l trimită la închisoare. Se pune un accent deosebit pe prevenirea infracțiunilor economice. De ce? Pentru

ea, în spiritul umanismului socialist și având în vedere efectele economice ale căderii sub interdicția legii a unui specialist, dintr-o întreprindere, se pune întrebarea: oare nu se pierde prea mult, economic și umanitar, prin arestarea unui om calificat, specializat, instruit, alunecat nu definitiv (să reținem acest important amănunt) pe panta greșelii dintr-o necunoaștere a legii, sau dintr-o mărunță tentație pecuniară, sau de altă natură? Nu faptul că ne punem această întrebare, ci faptul că acționăm în spiritul ei, iată calitatea esențială, umană, a miliției noastre. Și ca să punem oarecum punct acestei introduceri sau prezentări a specificului activității miliției economice, se cuvine să menționăm că, spre deosebire de o acțiune a colegilor de la miliția judiciară, unde neprevăzutul joacă un rol extrem de important, în munca miliției economice acest element este aproape absent. Aici nu există întâmplare. Cit despre spectaculos, acea rapidă desfășurare a evenimentelor, trebuie să recunoaștem că, de asemenea, lipsește, deși, în finalul unei anchete, când elementele și cauzele unei infracțiuni sunt foarte clar dovedite, ei apare cu o evidență incontestabilă.

Pornind de la calitățile unui lucrător din miliția economică și specificul activității sale, într-un dialog mai prelungit și mai concret cu locotenentul-major Costică Voicu, care nu a făcut nimic altceva decât să-mi relateze cu lux de amănunte modul în care a decurs acțiunea „Hanul Vlăsiei”, aveam să constat că, într-adevăr, perseverența, tenacitatea și pregătirea profesională din domeniul respectiv de activitate și responsabilitate, joacă rolul determinant într-o acțiune, oricare ar fi ea. Dar iată spusese sale: „Oamenii muncii ne sesizează, cu o rapiditate extraordinară și cu un simț al responsabilității demn de toată lauda, asupra oricărei încălcări a legii. Așa se face că în legătură cu ilegalitățile de la „Hanul Vlăsiei”, sau kilometrul 22,5 cum i se mai spune, aveam foarte multe sesizări, iar asupra citorva dintre ele, drept să spun, mă îndoiam. Am început prin studierea terenului și a celor în cauză, totul desfășurându-se cu o discreție cuvenită, iar într-una din seri, era o sâmbătă, împreună cu alți patru colegi, ne-am înfățișat și am constatat pe viu câteva ilegalități. A fost destul să descoperim că la bar se aflau 94 de franzele necuprinse în borderoul de achiziție a mărfii și tot ghemul, care depinde de un singur fir, a început să se destrame. Tot la bar, prin confruntarea bonierelor de marcaj ale ospătarilor am constatat că berea, cu prețul de desfacere de 4,40 lei, era ridicată de către ospățari la prețul de 5,80, dar cind se descărea o decontau către șeful de unitate cu 5,90, în loc de 5,80. Rezultă, pentru fiecare sticlă de bere, un plus de 10 bani, ceea ce, per total, înseamnă cam 200 lei zilnic în buzunarul șefului. Ospățarii, pe bază de declarații scrise, au recunoscut că șeful îi obliga la acest „tain”.

În afară de tot felul de mărfuri intrate în bar fără să fie cuprinse în borderourile de achiziție, ceea ce ducea la venituri substanțiale care intrau în buzunarul barmanei Popescu-Preda Mihaela, cu un cazier extrem de bogat, ceea ce dovedea că ne aflam față în față cu o specialistă în materie de fraudă, mai rămânea un domeniu care s-a dovedit o adevărată mină de aur pentru ea, cit și pentru șeful unității, Ion Tudorache, cu care trăia în concubinaj. Dealtfel, barmana se lăudase că ei nu-i mai trebuie decât un an de muncă la „Hanul Vlăsiei”, și-apoi se retrage, de unde se subînțelege că și-ar fi făcut suma pentru tot restul vieții. Domeniul de care aminteam era cel al cazărilor în camping. Am constatat că la cazare lucra o anume Teodora Vlad, angajată neoficial. Ce făcea Teodora Vlad, din ordinele șefei? Încasa 40—45 de lei pentru un pat într-o cabană, iar chitanța era eliberată pentru suma de 18—20 lei, în funcție de confort. S-a stabilit că în timpul sezonului, zilnic intrau în buzunarele celor doi concubini sume variind între 500—700 de lei. Misterioasă mi s-a părut și angajarea numitei Popescu-Preda, recomandată suficient de clar de cazierul ei plin de condamnări. Tot la bar am constatat că instrumentul numit cîntar pornea de la marcația de 10 grame. Deci, dintr-un foc, clientul era furat. Mai mult decât atât, chiar și în registrul de control era consemnată această ilegalitate, dar nu se luase nici o măsură. Era singura deficiență consemnată în registru, încolo, numai laude, de parcă ne aflam în cea mai grozavă și corectă unitate din țară. Nu mai vorbesc despre mizeria și murdăria care ne săreau în ochi, nu alta, sau despre diferitele sortimente de mincare alterată. Un amănunt, fiind în prag de iarnă, atunci, deci sezon închis pentru cazare, în cabane, adică în căsuțele de camping, erau cazați... porci. Pur și simplu nu mi-a venit să cred. Cum mai puteau fi folosite acele căsuțe în timpul verii?”

Descrisă așa, sumar, din motive de spațiu, acțiunea „Hanul Vlăsiei” pare să se fi desfășurat destul de simplu, dar, după cum avea să ne declare interlocutorul nostru, care, de ce să nu o spunem, ne-a uimit prin pasiunea și sincera sa indignare, lucrurile nu au fost deloc simple. „Chiar din prima seară am ridicat absolut toate documentele, un sac întreg de borderouri și tot felul de hirtii și hirtiuțe pe care, cu răbdarea specifică nouă, cu perseverență și tenacitate le-am studiat temeinic, am făcut zeci și sute de legături. Cind m-au văzut cu sacul de hirtii, colegii mei m-au compătimit, știau ce muncă grea mă așteaptă. De dimineața și pînă seara tirziu confruntam respectivele documente, iscăliturile, făceam legături, le triam, le retriim și tot așa mai departe, de parcă eram arhivar. După cum se vede, nimic spectaculos, dar sa-

tisfăcția de a da în vileag toate matrapazlucurile unui cuplu de escroci de o abilitate recunoscută m-a răsplătit în-deajuns. Din acest punct de vedere, satisfacțiile muncii noastre sînt foarte greu de egalat. Le împărtășim cu cei care, dintr-un spirit de dreptate și echitate, ne-au sesizat din timp.”

VICTOR NIȚA

Un plus de siguranță pentru viețile noastre de pietoni sau șoferi

Scriind despre activitatea de zi cu zi și chiar de noapte cu noapte a Serviciului de circulație din cadrul Inspectoratului județean Teleorman al Ministerului de Interne, compartiment de care răspunde, cu pricepere și trageră de inimă, maiorul Constantin Pană, se cade să plecăm de la niște cifre comparative. Astfel, în condițiile în care, față de anul 1972, parcul auto din județ a crescut cu nu mai puțin de 40 la sută, iar cel al șoferilor amatori și profesioniști cu 28 la sută, numărul accidentelor pe șoselele — foarte solicitate în tranzitul spre Oltenia — și pe drumurile teleormănene A SCĂZUT cu circa 30 la sută. Un procent care vorbește de la sine despre strădania și seriozitatea muncii agenților de circulație din diverse puncte ale județului, cum ar fi plutonierul major Marin Boboșilă din Videle, plutonierul Ion Țăbîrnă și plutonierul major Nicolae Grămadă din Turnu Măgurele, sergentul major Ilie Ciță de la Zimnicea sau plutonierul Gheorghe Ciurea din Alexandria, despre activitatea susținută a Serviciului de circulație, a maiorilor Constantin Pană și Aurel Pătru, a locotenentului major inginer Cristian Boșneag și a celorlalți, nu atît pe linia sancționării prompte și intransigente a abaterilor de la legile traficului rutier, cit pe aceea a PREVENIRII.

Fără îndoie, maiorul Pană și subordonaților săi le-ar fi fost mai ușor să procedeze altfel, adică să scoată chitanțierul și să aplice pentru orice încălcare a normelor de circulație amenda prevăzută de lege. Dar, urmînd liniei de conduită generală a miliției noastre, care apără, cu abnegație interesele cetățenilor, serviciul de circulație al Teleormanului a declanșat încă în urmă cu ani o amplă și lucidă acțiune de preîntîmpinare a evenimentelor rutiere, îndeobște a accidentelor, altădată frecvente în această zonă a țării în care se află o importantă rețea rutieră, de legătură cu Oltenia și, mai departe, cu Banatul. Astfel, pregătirea agenților de circulație s-a desfășurat la intervale repetate de timp și cu mijloace moderne. Pregătirea sezonului de vară, cind se anticipa că traficul va urma o curbă vertiginosă ascendentă către acest bazin legumicol și, în condițiile acestui an, către Zimnicea, oraș spre care se îndreaptă din toate colțurile țării, în cadrul unei solidarități muncitorești minunate, zeci de mașini agabaritice și agregate de mare capacitate, s-a efectuat din timp. Prin controale riguroase și prin ședințe operative la care au fost invitați toți deținătorii de parcuri auto din județ și, duminică de duminică, noilor posesori de carne de conducere li s-au înfățișat filme despre circulația rutieră și au fost dezbătute, ca de la om la om, evenimentele rutiere mai importante și mai triste ale săptămînii, trăgîndu-se învățămintele de rigoare. Ca urmare a acestei munci asidue de prevenire, organele de circulație din Teleorman au putut raporta, pentru anul 1976, cifra zero la rubrica accidentelor comise de șoferii cu lămîie în parbriz, realizare la care a contribuit, după constatările noastre din teren, și exigența deosebită arătată în cadrul examenelor de luare a carnetelor de conducere.

Judecînd că elevii de astăzi reprezintă șoferii de mîine, organele de circulație din Teleorman s-au preocupat în mod constant de atragerea școlărilor către activitățile de dirijare a traficului și preîntîmpinare a accidentelor. S-au predat lecții practice de circulație în școli, sute de elevi au fost cuprinși în patrule de circulație și în cercuri tehnico-aplicative. Ca o consecință firească, numărul accidentelor în rîndul elevilor și copiilor a scăzut considerabil pe teritoriul județului, iar una dintre patrulele școlare, prezentă sub formă de brigadă artistică la un concurs pe teme generale, din toate domeniile, în anul 1975 a ocupat locul I pe țară.

Bineînțeles că realizările enumerate aici, ca urmare a muncii și seriozității unui colectiv de oameni responsabili și energici, nu vor să spună că problemele circulației în Teleorman s-au epuizat și că prin și pe lingă Alexandria se circula cîntînd și cu floarea la ureche. Probleme, unele chiar foarte grave, mai sînt. Parcul autobazelor I.T.A. din Turnu Măgurele și Roșiori e departe de cerințele unui trafic fluent și disciplinat, starea tehnică a mașinilor din unitățile respective, ca și a celorla de la T.C.I.B.S.U.T. Turnu Măgurele, creînd premisele unor evenimente rutiere nedorite. Dacă serviciul de circulație a reușit să-și apropie, după o activitate de convingere permanentă, un corp de activiști voluntari

de toată isprava, format mai ales din șoferi profesioniști ca Ilie Zimnicaru, Alexandru Moise, Dumitru Buturin, Ștefan Chivu sau Petre Rădoi mai umblă pe șoselele Teleormanului mașini la volanul cărora oamenii au mințile încetățate de alcool, consumul de băuturi alcoolice reprezentînd, după opinia maiorului Constantin Pană, „dușmanul nostru numărul 1”. În ziua documentării pentru acest reportaj, în biroul serviciului de circulație au fost depuse, din diverse puncte ale județului, mai multe carne de conducere, aparținînd unor șoferi ce urmează să devină, pentru o lună sau mai mult, pietoni, în urma depistării de alcool în sînge. Cîtăm numai cîteva nume: Marin Cristea de pe 21 B 1678, Gheorghe Cioc de pe 21 TR 3226, Marin Zamfir de pe 33 B 5415, Nelu Marcu de pe 1 TR 1170 (proprietate personală !!), Ion Neacșu de pe tractorul 41 TR 1108.

Cu toți aceștia și cu alții ca ei organele de circulație mai au de lucru. Aceștia și, poate, alții ca ei nu se întrec cu laudele și superlativale la adresa organelor de circulație. Dar la ieșirea din Alexandria, pe șoseaua spre București, în dreptul postului de control, marea majoritate a autovehiculelor încetinesc, iar oamenii de la volan salută cu simpatie pe agentul aflat la datorie. Trăiește în acest salut un semn de stimă și respect la adresa unei munci care se îndepărtează tot mai mult de ideea chitanțierului și a amenzi, însemnînd un plus de siguranță pentru viețile noastre de pietoni sau șoferi. Nici reportajul de față, scris cu prilej festiv, nu vrea să prezinte altceva.

EMIL NEGOIȚA

A condus doar 11 zile!

În după-amiaza zilei de 22 mai, familia Rudăreanu din Craiova s-a hotărît să facă o vizită părinților, în comuna Rast, situată la circa 70 de km de capitala Băniei. La volanul Daciei 1300 s-a instalat soțul, Gheorghe Rudăreanu, în vîrstă de 39 de ani, șofer amator cu destulă experiență. Pentru G.R. deplasarea avea și un alt obiectiv: continuarea instruirii practice pe șosea a soției, Maria Rudăreanu, care primise cu cîteva zile mai înainte mult rîvnitul permis cu soarte roz. Distanța nu prea mare pînă în comuna amintită și drumul în general puțin circulat arătau că deplasarea la Rast fusese bine aleasă pentru realizarea celui de al doilea scop al călătoriei. S-a ajuns cu bine la părinți, toți s-au simțit bine și... din nou la drum. La întoarcere, autoturismul a fost condus tot de G.R., soția limitîndu-se să primească de pe fotoliul din dreapta indicații asupra modului cum trebuie realizate diferitele manevre.

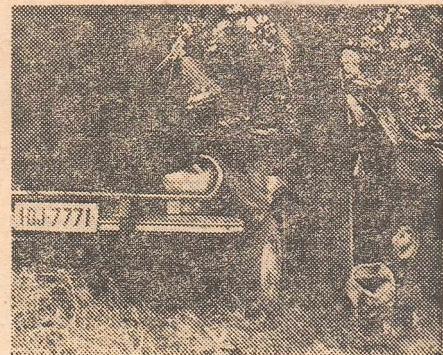
Ajuns la domiciliu, G.R. este neplăcut surprins de lipsa din buzunarul hainei a buletinului de identitate și a permisului

de conducere. Copiii rămîn acasă și părinții pornesc din nou spre Rast. Soții se decid să innopteze la părinți. Hotărîre chibzuită deoarece, supărat și obosit, G.R. numai bun de condus nu era.

În dimineața zilei de 23 mai soții zăbovesc ceva mai mult și pleacă relativ tîrziu, în jurul orei 7, spre Craiova, la volanul autoturismului așezîndu-se Maria Rudăreanu. Reîntoarcerea urma să se realizeze sub presiunea timpului, cei doi grăbindu-se să nu întîrzie la locurile de muncă.

Se mai comite o imprudență. În autoturism, pe locurile din spate, sînt imbarcați încă trei pasageri. Un autoturism încărcat reacționează la comenzi în alt mod în comparație cu o mașină în care se află numai șoferul și un însoțitor.

În asemenea circumstanțe dificile pentru o începătoare cu un „stagi” de cîteva sute de kilometri la volan, M.R. apasă cu putere pe accelerație pentru a recu-

pera din timpul pierdut chiar de la start. Nu parcurge decît 9 kilometri, rețineți 9 kilometri, și pe o porțiune de drum cu asfalt uscat, perfect dreptă, în condiții de vizibilitate bună, M.R. din pricina vitezei prea mari și a lipsei de îndeminare pierde controlul mașinii. Autovehiculul iese pe acostament, trece peste un șanț de circa 25 cm adîncime, moment în care roțile brăcîndu-se spre dreapta „trimt” autoturismul într-un dud cu diametrul de circa 30 de cm, situat pe marginea din dreapta drumului.

Autoturismul Dacia 1300 este o mașină bună, chiar foarte bună, cu multe calități, îndeosebi la capitolul demaraj, stabilitate, dar are și el „pretențiile” lui față de toți cei care îl conduc, îndeosebi față de începători. Nu „suportă” stîngăciile, bruscăliile.

De vină sînt și școlile de șoferi amatori. Sufocate de un număr mare de cereri de a urma cursurile, cereri care depășesc mult capacitatea instituțiilor respective de învățămînt, ele dau elevilor o spoliă de pregătire. După zeci de ore de „instruire” la examenul de șofer se prezintă numeroși candidați care nu știu să depășească, să efectueze corect un viraj sau o depășire, care nu cunosc cum reacționează mașina nu la 60 de km pe oră, dar nici la 40, care la examen merg ca melcul, fiind nevoie mereu de impulsivitatea examinatorului, pentru a demonstra ce știu.

Colonel VICTOR BEDA

O zi bună se cunoaște din zori

Un sat care a adunat și altul care a risipit: IANCA și OPRIȘENEȘTI

Ianca este un sat de munteni impro-prietăriți cu o sută și ceva de ani în urmă aici, în inima Bărăganului. Oameni ambițioși aici întemeietori de sat, fiindcă ei se gândiseră să lase de la început rezervele necesare pentru ca, mai târziu, prin creșterea localității abia apărute, să ia naștere, de fapt, un oraș. Așa se face că la Ianca și astăzi încă există, de o parte și de alta a drumului, două fișii lungi, vegetale, late cam de douăzeci-douăzeci și cinci de metri, unde în intenția celor de atunci ar fi urmat să se croiască o stradă foarte largă, un adevărat bulevard. Două grădini, astăzi, în dreapta și în stînga drumului, care se întind pe cei cîțiva kilometri, cit ține satul. Abia dincolo de acestea se zăresc casele. Între drum și casă, fiecare a pus ce a crezut de cuviință pentru a folosi palma aceea de loc cit mai folositor și cit mai plăcut: mai ales legume și flori. Dar au pus și pomi fructiferi, în-deosebi cireși și vișini, ale căror poame cărnoase și rotunde, roșietice, se coc de timpuriu în lumina incinsă a soarelui de cîmpie. Și mina copiilor nu se întinde către ele, fiindcă aici, la Ianca, după cum imi spunea primarul Aurel Cioran, toată lumea are, nu trebuie să se ducă în dreptul casei altuia, ci găsește cam tot ce-i trebuie în curtea propriei gospodării. Dar turiștii se mai opresc să-și potolească setea și să culegă — de poftă, cum se zice — citeva cireșe răco-roase. Turiștii care intră în goana mașinilor printre cele două ziduri ale plopiilor ce se țin lanț de-a lungul șoselei internaționale Europa 15 cred că au intrat într-un parc sau într-o livadă.

— Pe locurile acestea, între șirurile de ploi și casele oamenilor, imi spunea primarul, vom așeza blocurile.

Il rog să mă lămurească.

— Păi, ceea ce nu știți este că urmează să fim declarați oraș. Da, vom ridica aici, pînă în 1980, 450 de apartamente. Lucrările au și început. Chiar în centru, lângă hotel, s-a săpat deja fundația unei poli-clinici. Trustul de construcții din Brăila o să înceapă să lucreze la Ianca din plin! Un oraș nou în Bărăgan. Știți ce motive au dus la alegerea tocmai a acestei comune, pe-aici, prin jur?

— Presupun: dotările sociale, puterea economică...

— Sigur. Mai exact, izvorul tuturor acestora: C.A.P.-ul! Doar se știe: un C.A.P. bun se vede după cum arată satul. Iar noi avem, la Ianca, unul dintre cele mai bune C.A.P.-uri din județul Brăila!

Satul se află la 45 de kilometri de Brăila. Drum bun, asfaltat, măsurat în lung de două ori pe zi de către cei 1000 de navetiști ai comunei. M-am întrebat, pe parcursul unor discuții cu mai mulți țărani din Ianca: dacă este acesta un C.A.P. foarte bun — și el este într-adevăr așa — de ce atunci au plecat atât de mulți săteni în industrie? Am primit răspunsuri pe care le-aș fi putut prevedea, căci nu omiseseam, din capul locului, că procesul acesta este în anumite proporții firesc. Deosebit mi s-a părut însă ce-mi spunea Maria Berteza, cooperatoare frunțașă la Ianca, al cărei bărbat lucrează la Combinatul de celuloză și hirtie Chișcani:

— Da, soțul meu face naveta la combinat. Pleacă dimineața, vine seara. Păi, dacă e să vorbim drept, știți ce l-a îndemnat — mai demult, sint niște ani buni de-atunci — să plece? O treabă: că la C.A.P. odată lua mai mult, odată lua mai puțin, cu toate că el muncea la fel. Parcă n-avea o siguranță a venitului, zicea.

— De exemplu?

— La noi, odată, s-a făcut griu be-

rechet, s-au umplut toate hambarele. Am luat 46 de lei la zi. Dar pe urmă a venit un alt an, mai sărac, și-am luat doar 33 de lei.

— E adevărat, imi spunea și inginerul șef, Dumitru Florian. Nu-i nimic de ascuns: în agricultură încă mai este, în anumite privințe, ca la loterie. Prinzi un an bun, te duce la cifre amețitoare. Prinzi un an slab, te coboară. Dacă te mai ciupește și-o grindină sau o secetă, atunci chiar trebuie să mai stringi cureaua, altfel n-ai ce-i face.

— Și-atunci ce e de făcut?

— Există, într-adevăr, posibilități de a te pune la adăpost de anii răi. Dar asta durează ani de zile, fiindcă presupune acumulări și investiții. Cel puțin așa a durat la Ianca. Fiindcă noi am cam început să ne vedem visul acesta cu ochii: echilibrul, siguranța, stabilitatea pe care le dau zootehnia.

— Aceasta era soluția de care vorbeai.

— Intocmai. Ea înseamnă bani, pentru C.A.P., și veniturile pe măsura membrilor cooperatori, indiferent dacă anul agricol se-ntimplă să fie mai capricios și mai rău cu oamenii. Acum eu știu că m-ați putea întreba: și dacă seceta, să zicem, nu ocolește chiar pămîntul pe care am pus furaje pentru hrana animalelor?

— Chiar vă întreb.

— Este o problemă și aceasta, recunosc. Dar pentru alții, poate, nu pentru noi. Aici, la Ianca, noi avem o suprafață arabilă de 3500 de hectare. Asta e pămîntul nostru: pămînt bun, foarte bun, cernoziom ciocolatiu. Din el, 460 de hectare le avem irigate. Ce credeți că am pus acolo unde avem irigații? Hrană pentru animale. Credeți că am putea să riscăm, să lăsăm animalele astea, care costă o avere, să moară de foame? Mai ales acum când, încet-încet, ne-am apropiat de o proporție optimă a surselor noastre de cîștiguri, care le și acordă o anumită stabilitate?

Proportia aceasta de care vorbește inginerul Dumitru Florian înseamnă că la Ianca zootehnia tinde să reprezinte jumătate din averea C.A.P.-ului. În 1976, de exemplu, din cele 36 de milioane de lei, la cit s-a ridicat producția globală a acestei unități, contribuția zootehniei a fost de 17 milioane. Într-adevăr, aproape jumătate. La Congresul țărănimii, ne re-amintim, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta în expunerea rostită cu acel prilej că este, aceasta, unul dintre obiectivele pe care multe C.A.P.-uri abia urmează să-l îndeplinească. Precum se vede, constrînși de capriciile climatei, de faptul că luau „cînd mult, cînd puțin“, țărani din Ianca l-au înfăptuit din proprie inițiativă...

— Noi avem aici, la Ianca, imi spunea cooperatorul Trandafir Croitoru, șapte mii de porci și șase mii de oi. Aduc bani buni. Dar mai avem și trei mii patru sute de bovine, cu care ne rotunjim și mai bine venitul. Astea sînt de trei categorii. Mai întii sînt vacile cu lapte, 1500. Pe urmă avem 900 vițele de prăsilă, ca să ne asigurăm numărul de animale fără să facem ca alții, care pun deoparte milioane de lei din munca lor — adică în fondul de dezvoltare, cum se zice — ca să-și cumpere. Noi nu cumpărăm. Noi vindem! Și mai avem pe urmă cel mai important izvor de venituri în zootehnie, adică îngrășătoria. Ținem anual la îngrășat cam 1000 de taurăși. Facem ce facem și obținem un spor de greutate, pe zi, cam de 1 kilogram, cu toate că planul este doar de 700 de grame. Așa se face că numai anul trecut am dat pe piața Brăilei, 1000 de tone de carne de vită și de porc. În fiecare zi din an, adică, au plecat din Ianca două

tone și ceva de carne. Și s-au întors bani, bineînțeles.

Precum se vede, țărani din Ianca au deprins să judece cifrele, să facă și să-și refacă, neconțenit, calculele, să-și numere cu grijă banii care le intră în casă și să știe exact de ce sint alțiia, de ce nu sint mai mulți ori mai puțini, precum și proveniența lor, aproape pînă la ultimul leu.

— Din păcate nu aceleași lucruri frumoase veți afla și la Oprișenești, în satul vecin, imi spunea inginerul Andrei Cojocaru, Erou al Muncii Socialiste, director la S.M.A.-Ianca. Sint autorizat să fac această comparație, întrucît sint și președinte al Intercoop-ului care patronează toate cele șase C.A.P.-uri din cele șase sate ale comunei. Or, dacă acela din Ianca este bun pe județ, cel din Oprișenești este slab pe comună. Deși, de fapt, nu le despart decît cîțiva kilometri! De doi ani, e drept, au început să se mai pună și ei pe roate. Pentru asta a trebuit să aducem însă doi ingineri, pe unul de la Pitulăț și pe celălalt de la Gemecele. Unul dintre ei a fost numit și președinte la C.A.P. Altfel nu se mai putea!

Pînă în 1975, aflui, la C.A.P. Oprișenești era președinte un anumit Dumitru Bădiță. Nu iubea inginerii, mi se spunea. Se angajau inginerii la C.A.P. și plecau, se-mprăștiau ca făina orbului. Asta fiind una la mină. A doua, și mai grav: nu-i iubea, se vede, nici pe consăteni, căci odată ajuns în înalta demnitate de președinte de C.A.P. își asigură liniștea „tronului“ după sugestia unei ziceri latinești, asemeni unui Cezar redus la dimensuni minuscule: îi făcea pe „supuși“ să se certe și el însuși cultiva dihonii prin metoda „punerii patelor pe foc“. Culeme, lăsîndu-i de capul lor, oamenii nici nu erau foarte nemulțumiți de el. Ce se întimpla cu averea C.A.P.-ului lor, ne putem da seama cit de mult îi interesa din moment ce — trebuie s-o amintim ca pe o măsură demnă de un Păcală ajuns în post de conducere — atunci cînd președintele a băgat de seamă că se cam fură pe la C.A.P.-ul lui, cea mai bună soluție pentru curmarea răului a găsit-o în distrugerea obiectelor cu care se producea fapta: a căruțelor! Dealtfel, în privința posibilităților sale de a judeca și chibzui cit mai bine lucrurile, de a le orîndui în așa fel încît să se petreacă în folosul satului, ne putem face o imagine chiar și numai din acest exemplu. Gheorghe Ploeanu, cooperator:

— Pînă s-a vină tovarășii ingineri aici, la noi, tocmai coceni pentru animale cu o combină de recoltat furaje, de mare capacitate. Cînd aveam, chiar sub nasul nostru, un electromotor și o mașină de tocat TMS-6, cu care se putea face același lucru și care chiar pentru asta este făcută. E drept că electromotorul era defect și că trebuia reparat. Păi, eu așa zice, ca în carte, că asta venea așa că noi am fi avut posmagii dar mai trebuia să vină cineva să-i mai și innoaie. Și știți cit plăteam pe combina aceea închiriată cu ziua? 600 de lei! Eram bancheri, ce mai, aruncam banii pe fereastră... Și uite așa se adunau bănuții la datorii!

Se-nțelege. nu toți oamenii erau de acord cu ceea ce se întimpla la C.A.P. Și-atunci se iscau alte discuții, mai mult sau mai puțin pătimase, încheiate de regulă cu invitarea preopinului la sediu, unde președintele iscălea cu multă larghetate adevărul că oamenii aceia se pot angaja în altă parte, C.A.P.-ul nemaiavînd nevoie de ei. Nu era adevărat. Ingerul Gheorghe Becheanu, actualul președinte, o știe bine. A știut-o încă din prima zi cînd a venit la Oprișenești și a văzut că aproape toți bărbații din sat se angajaseră în industrie.

— Dar oamenii aceștia trăiesc în sat și, cu toate că lucrează la oraș, nu s-au deprins încă de munca pămîntului. Nici pe departe nu sint niște „boieroși“. Atît doar că nu poți conta pe ei în fiecare zi. Nu poți să-i zici unuia: băi, nene, hai acum în gară că asteaptă un vagon cu îngrășă-minte, să-l descărcăm. Îți poate zice — și pe bună dreptate — că mai are citeva ore pînă să intre în schimb sau că abia a sosit de la lucru. Dar un hectar de porumb în acord global poți să-i dai, de exemplu, fiindcă-l prășește pe îndelete, atunci cînd își face el timp. Deci în felul acesta conțăm pe ei. C.A.P.-ul nu i-a pierdut definitiv. Ei sint categoria de cooperatori care fac cam pînă la 200 de norme tot anul. Celălți, oamenii C.A.P.-ului propriu-zis — aproape numai femei — fac peste 300 de norme. Adică peste 300 de zile pe an lucrează la C.A.P. Pentru unul dintre aceștia am făcut socoteala, revin 7 hectare de lucru. E mult, dar se poate. Femeile vor să aducă și ele un cîștig în casă, nu sint ca altele, ai căror bărbați lucrează în industrie iar ele, rămase acasă, întind vorba pe la porți.

— Înțeleg că C.A.P.-ul Oprișenești începe să se mai redreseze.

— Da. Și în afară de înima pe care vād că o pun oamenii în această schimbare, aș mai aminti că sintem ajutați încă din plan pentru a ne refăce. Din planul de producție care ni s-a stabilit. Nouă, de

pildă, ni s-a repartizat să cultivăm în acest an 300 de hectare de soia, tot atît cit am pus și porumb. Soia intră în categoria plantelor tehnice, se știe, adică a plantelor mai scumpe, care aduc bani. Bani foarte necesari nouă, de fapt, pentru a scăpa odată de datoriile pe care le-am moștenit.

Datoriile acestea se cifrau, acum doi ani, cam la două milioane. Acum, aflui, ele se ridică la ceva peste un milion. Aceasta, în condițiile în care valoarea unei norme a crescut la Oprișenești de la 13 la 24 de lei. Faptul a fost posibil printr-o organizare exemplară a muncii și prin atribuirea cite unui sector de lucru fiecărui om care urma să răspundă de ceea ce i s-a încredințat. Președintele s-a ocupat de culturile de cîmp. Celălalt, colegul său, inginerul Dumitru Musceleanu, a luat în primire zootehnia. Și, la timpul potrivit, rezultatele au și început să se vadă. Producția de lapte a fiecăreia dintre cele 550 de vaci a crescut în medie cu aproape 500 de litri. Acum la C.A.P. Oprișenești o vacă dă 7 litri, adică tot atît cit și la C.A.P. Ianca. Explicatia: pur și simplu faptul că la Oprișenești a trebuit să fie redescoperit adevărul că o vacă nu trebuie numai mulsă, ci înainte de asta trebuie să i se dea să mănince. Cînd a venit la acest C.A.P., imi spunea inginerul Musceleanu, a găsit o lucernieră veche, degradată, bătătorită de cite coase fuseseră luate de pe ea. A trebuit să semene alta, chiar în același an. Asta s-a chemat o investiție dar, cum ziceam, a meritat osteneala. Anul acesta la Oprișenești se fac peste 100000 de kilograme de lucernă la hectar. Cei de la Ianca speră să facă abia vreo 60000...

Un progres s-a făcut simțit și în sectorul „de cîmp“ al cerealelor de care — spuneam — se ocupă mai mult inginerul Becheanu, președintele cooperativei:

— Noi avem irigat tot pămîntul, 1450 de hectare. Normal, lumea aștează „producții mari de aici. Nu ieseau însă producțiile preconizate. Ba ele erau chiar mai mici decît cele pe care le obținea C.A.P.-ul din Ianca pe un pămînt neirigat. Rămîneau conductele pe cîmp, n-avea cine să le care de colo-colo. Cum v-am zis, la C.A.P. au rămas aproape numai femeii. Or, o femeie, să fim drepti, nu poate să ducă pe cîmp o asemenea instalație. Și-atunci ne-am hotărît să aducem muncitori sezonieri. Anul trecut am adus 35. Le-am asigurat cazarea aici: dormitor, masă caldă la cantină. Am făcut 5600 kilograme porumb la hectar, iar griu, 3800. Adică mă întorc iarăși la termenul de comparație, exact cit au făcut cei de la Ianca. Știu că este puțin încă și că va trebui să-i întrecem, condițiile pe care le avem ne obligă! Acum, anul acesta, avem planificat la griu 4200 de kilograme și la porumb 6000. După cum s-au urnit treburile, eu cred că o să facem mai mult decît s-a hotărît în plan. Păi noi, anul trecut, am reușit producții parțiale de 10000 kilograme porumb la hectar. Se poate, deci și foarte mult. Atunci, poate, o să discutăm și noi altfel cu-cei de la Ianca.

— Ce să vorbim noi cu ei altfel, tovarășe inginer?, zice pe neașteptate Valeria Oprișan, una dintre cele mai harnice cooperatoare din Oprișenești, care asistase la această discuție. Lasă să-și mai schimbe și ei vorba, zic eu. Că mergeam la porumb, la prășit, și cînd ajungeam la capul locului, pe partea aia unde ne învecinăm, ei, de dincolo de drum, din porumbul lor către noi: „hă, hă, ce faceți dom'ne, acolo? Risipiți pămîntul, ai? Risipiți, hă, hă!“ Și voi ce naiba faceți, mă?, le ziceam. „Noi? Păi noi adunăm, nu risipim. Nu se vede?“ Și iar rideau. Acuma, e cam adevărat ce spuneau ei. Că au adunat și adună. Și chiar dacă am început să mai creștem și noi, nici ei nu stau pe loc!

DUMITRU ELIADE

Starea la zi a productivității muncii

Pornind de la importanta realitate că anul trecut creșterea de 8,8 la sută a productivității muncii, adus în industria republicană un spor de producție în valoare de 4 miliarde lei și că un singur procent de creștere suplimentară a productivității muncii în anul în curs ne-ar aduce un spor corespunzător de producție industrială în valoare de 7,34 miliarde de lei, am început un raid-anchetă într-o serie de întreprinderi industriale, în cercind să aflăm care este starea la zi a acestui indicator economic de maximă însemnătate.

În documentarea noastră am cercetat soluțiile aplicate pînă acum în vederea creșterii productivității încercînd să aflăm de la interlocutorii noștri care dintre ele s-au dovedit mai accesibile și mai eficiente furnizîndu-le o experiență car merită să fie încercată și de alt întreprinderi.

Iată ce am aflat la Întreprinderea Bucuresteană Electromagnetică: unica întreprindere din țară care produce echipament de telecomunicații:

Ilustrația numărului aparține fotoreporterului nostru RADU CONSTANTINESCU

Un vast șantier al muncii și solidarității, Zimnicea de mâine capătă tot mai mult contur

(Urmare din pagina 1)

țiilor înțelepte ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, plan pe care revista noastră l-a înfățișat într-un număr mai vechi. Urmind unuia asemenea indicator, ajungem să-l cunoaștem pe maistrul Ion Constantinescu, șeful de lot al I.J.C.M. Sibiu, întreprindere care a trimis aici, din 22 martie, 60 de lucrători. Din cele 400 de apartamente, cite au de ridicat sibienii pe malul Dunării, s-au atacat până acum 350 cu săpătură generală și 170 cu turnări de fundații, „la 60 dintre ele urmind să înceapă lucrările de montare a prefabricatelor până la 10 iunie“. Deși plouă, oamenii muncesc acoperiți cu glugi și pelerine și își văd de treburi ca și cum nimic nu s-ar întâmpla, fiind vorba în această grabă — după spusele buldozeristului Ion Elisei, pe care colegii îl miștie Lică — nu doar de respectarea planului, aflat, firește, în grafic, ci și de mândria fiecărui grup de constructori ca județul lor să fie fruntaș în întrecerea socialistă declanșată la Zimnicea între diferitele șantiere. Înțelegind prin asta munca oamenilor din Sibiu, Neamț, Vilcea, Gorj, Dimbovița, Ialomița, Caraș-Severin, Ilfov, dar înțelegând-o, bineînțeles, și pe aceea a teleormănenilor care, îl cităm pe secretarul primăriei din Zimnicea, Florian Chiriță, „sint gata să acorde oaspeților toate onorurile, mai puțin locul întâi în întrecerea socialistă“. Nimerind la I.J.C.M. Sibiu, n-am nimerit rău, căci maistrul Constantinescu e convins că, după turnările de beton de azi-noapte, „când s-au vărsat 11 mașini de beton pe ploaie și la lumina reflectoarelor“, Sibiu a ajuns pe primul loc, lucru care i se pare dintre cele mai normale, de vreme ce lucrează aici, cu multă tragere de inimă și responsabilitate, dulgheri ca Andrei Durst sau Mihai Heinrich, fadromiști ca Teodor Neacșu sau fierari-betonisti ca Haralambie Berechet.

Adică oameni trecuți prin multe șantiere, iubind și respectând munca lor pe care o consideră, români sau germani deopotrivă, drept cea mai înaltă formă de patriotism.

Alături, unde de asemenea încep să se înalțe de la pământ blocurile orașului de mâine, muncesc cei 15 constructori veniți din județul Caraș-Severin, iar Virgil Dăescu, șef de echipă la fierari-betonisti, e unul dintre ei, venit aici din ziua de 25 aprilie. Se ocupă, împreună cu o macara, de transportarea unei legături metalice „de douăzeci“, pe care urmează s-o bage la fasonat, în vreme ce băieții din echipă lucrează ramele. I-a fost dat să dirijeze o echipă pe care o numește mixtă, formată din oameni provenind din mai multe județe, cum ar fi dimbovițeanul Iorgu Stoica, severineanul Cristian Guran și teleormănenii Mircea Ionescu sau Marin Pea, dar asta nu-l împiedică s-o considere excepțională. Nu după faptul că „băieții s-au împrietenit între ei de parcă s-ar cunoaște de cind lumea“, ci după faptul că „muncesc pe rupe, pentru că fiecare e convins că a venit aici nu ca să se afle în treabă, ci să ridice un oraș din temelii, pentru un constructor fiind chiar o chestiune de

mare orgoliu să poată povesti, peste ani, copiilor sau vecinilor că a contribuit la reclădirea Zimnicei“. Pe șantierul I.J.C.M.-ului Gorj, unde nu e numai un continuu du-te-vino de mașini de mare tonaj, intrate care cu balast, care cu nisip, care cu beton, dar unde se mai întâmplă să fie și noroi, munca se desfășoară la fel de riguros și de ritmic, urmind planificării, cei 45 de constructori veniți de la Tirgu Jiu, în frunte cu inginerul Mihai Vilceanu, îndreptându-și atenția spre ultimele 20 din cele 160 de apartamente repartizate, „cele de lângă fosta sifonărie“, la care s-au atacat săpăturile. „La peste 100, îl auzim pe maistrul Mircea Toaxen, am așezat perna de loes. Vremea nefavorabilă ne-a pus, firește, unele probleme, dar nu prea ne-am sinchisit. Avem aici oameni cu vechi state de serviciu pe șantiere, ca excavatoristul Gheorghe Dodenciu, buldozeristul Ion Bloanță sau conducătorul auto Călin Pătrașcu, a plouat, n-a plouat, ei și-au văzut de treabă, așa că putem afirma că sintem la timp cu lucrările și că n-am rămas de căruță față de alții“.

La fel stau lucrurile și ceva mai încolo, la cele 6 blocuri pe care au început să se înalțe de la pământ constructorii de la I.J.C.M. Neamț, 35 de bărbați al căror plan inițial de 350 de apartamente a fost

din reflexe de bravi șantieristi, cum sint aici inginerul Florea Macovei, subinginerul Gheorghe Vodă, instalatorul Petru Gîngă sau sudorul Constantin Trolea.

Pentru că, oricum am lua lucrurile, un șantier de genul celui de la Zimnicea nu-i numai o chestiune de lopată sau macara, ci și o chestiune de stare de spirit, organele locale, ajutate permanent de cele județene, au depus și depun toate eforturile pentru ca cei aproape 1000 de constructori veniți la Zimnicea din alte județe să se simtă aici ca acasă. Poate că, vorbind omenește, cam mult spus să te simți ca acasă cînd muncești la citeva sute de kilometri de familie, dar ambiția zimnicenilor e mare și oamenii sosiți aici de departe, ne-au spus-o dinșii, am constatat-o singuri, se simt bine și, ca o consecință firească, muncesc cu seriozitate și abnegație. Amenajările de șantier în care locuiesc sint, de fapt, barăci spațioase, în care cel puțin două camere sint destinate oaspeților, adică soțiilor care vin, în vizite scurte și tandre, mai la fiecare sfîrșit de săptămînă. În jurul lor, ca și în jurul celor 92 de barăci în care s-au mutat cei exact 1142 de sinistrați ai orașului, rămași fără acoperiș în noaptea de 4 martie, elevii au sădit flori, printr-o muncă patriotică zilnică, efectuată după orele de curs și numărînd —

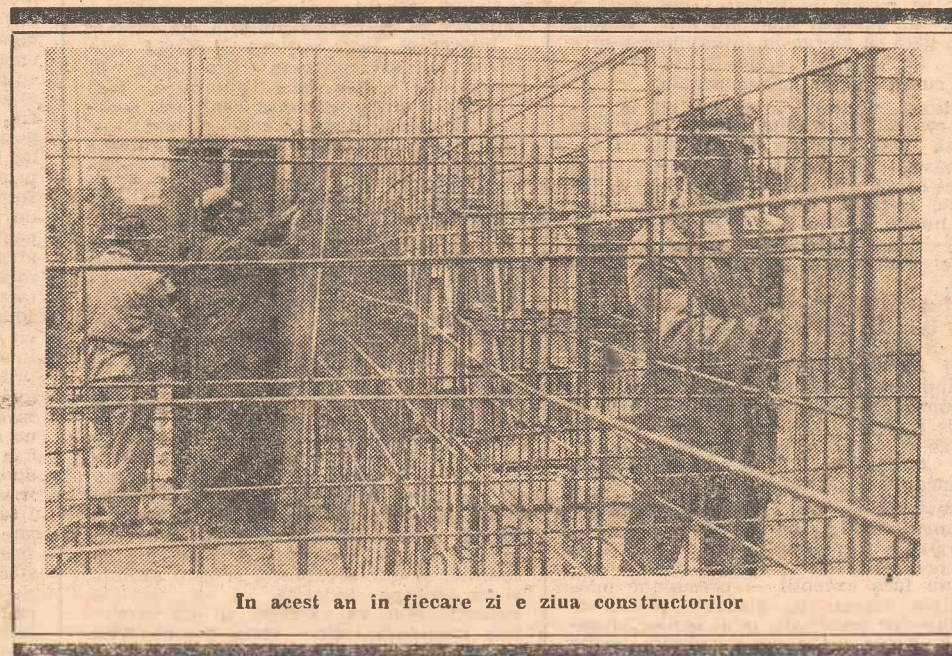
lor. În organizarea de șantier s-a montat o baracă alimentară, în care se găsește de toate și în care, după spusele gestionarului, sint la mare preț plicurile, dintr-un motiv pe care nu credem că trebuie să-l mai explicăm. Lamele, în schimb, se plîngea vinzătorul, nu se vind deloc în cursul săptămînii, ci numai sîmbăta, din motive, de asemenea, lesne de priceput. S-au dat în folosință, în cadrul unui complex comercial al cooperației din centrul orașului, raioane de încălziminte, textile și tricotate, restaurantul și cofetăria aflate în același corp de clădire aflîndu-se în faza finisărilor interioare. Tot la acest capitol se cade să amintim că s-au pus la dispoziția cumpărătorilor alte două automagazine, în care se desfac articole de menaj, tricotate, confecții și așa mai departe. Într-una din barăci a fost instalată o policlinică de șantier, cu asistență medicală permanentă, în care lucrează, cu detașare din comuna Suhaia, doctorul Nicolae Mangiru. O parte din biblioteca orașenească, la salvarea căreia, după cum am scris într-un reportaj mai vechi, a participat întreaga suflare a urbei, a fost mutată într-o altă baracă, la o vreme la care filmele rulează uneori în sala liceului, fără a avea prea mult succes, după o explicație pe care ne-a furnizat-o, numai pe jumătate în glumă, inginerul Vilceanu, coordonatorul șantierului din județul Gorj. „Avem aici multă treabă și multă răspundere. Așa că de regulă ne distrăm după orele de program cu somnul“.

Se lucrează sub pavăza pelerinelor, cu mișcări precise și îndelung exercitate, cu o abilitate dobîndită pe alte șantiere. Lucrează laolaltă oameni din diferite părți ale țării, constructori care pun atîta suflet și seriozitate în munca lor, încît ai fi gata să juri că s-au născut în acest oraș și că durează case pentru ei și copiii lor. Adevărul e, bineînțeles, altul, dar solidaritatea muncitorească a funcționat și funcționează la Zimnicea fără cusur, constructori de peste tot grăbindu-se către cel mai sudic oraș al României și muncind aici din răspuțeri. Au fost, firește, și unele excepții, menite tocmai să confirme regula de mai sus. Un buldozerist de la Sibiu, de exemplu, a fost trimis acasă pentru că, spre necazul șefului de lot, „Mircea Toma se ținea mai mult de vorbă decît de treabă“. Un altul, Pantelimon Ciobanu, șofer pe un ROMAN al I.J.C.M.-ului Gorj, a fost cuprins de un asemenea dor de casă, încît s-a urcat în cabină și a pornit-o tam-nesam pe șoseaua de Alexandria, fiind întors la șantier cu ajutorul unui echipaj al circulației. Dar astfel de cazuri sint cite degete are o mină, adică foarte puține la un număr de aproape 1000 de constructori veniți de departe, alături de care se află la Zimnicea citeva sute de militari, angajați în lucrările de canalizare ale orașului. Restul oamenilor primesc vizite, cînd se poate, sau pleacă în orașele de bastină, de asemenea cînd se poate. Fierarul Virgil Dăescu a fost la Reșița o singură dată într-o lună și jumătate. Dacă n-ar fi avut, cum zice, „o problemă specială legată de Paraschiva Grama“, cu care vrea să se însoare după ce-o termina treaba aici, nu s-ar fi dus deloc. Subinginerul Gheorghe Vodă din Piatra Neamț n-a avut timp de mers pînă acasă dar a dat o grămadă de bani pe telefon, nu atît ca să întrebe ce-i face băiatul, care se numește Ștefan Vodă, ci mai mult ca să afle ce va fi al doilea copil. Dacă va fi băiat, cum speră, problema e ca și rezolvată, căci va avea să-l cheme, nu-i așa? Bogdan Vodă.

Recunoștința zimnicenilor față de constructorii sosiți în orașul lor a găsit, între alte forme de manifestare, și pe aceea a versului, unul din textele cu care brigada artistică a unităților de producție și social-culturale ale orașului s-a prezentat în cadrul Festivalului național „Cîntarea României“ sunînd așa:

„Pe Dunăre-n jos,
Pe un mal frumos
Șapte meșteri mari,
Calfe și zidari
De fapte mărețe
Din șapte județe,
Din Sibiu, din Neamț,
Din Vilcea, din Gorj,
Din Dimbovița,
Din Ialomița, Caraș-Severin,
Și toți șapte vin
La un loc știut,
Un loc cunoscut,
Un loc mult iubit,
Niciînd părăsit
Și la temelie
Ei pun omenie...“

Plouă peste Zimnicea, o ploaie cernută cum au mai fost multe prin partea locului. Plouă peste Zimnicea, la ceas de amurg, la care lucrătorii întreprinderii „Progresul“ descarcă prin muncă voluntară un vagon cu nisip pe rampa gării, plouă peste Zimnicea și plouă în același timp peste un vast șantier. Cu seriozitate și patriotism, orașul de mâine, mîndru ca timpurile pe care le trăim, pornește să se înalțe de la pământ. Privind la munca oamenilor, exactă și perseverentă, ai putea să juri că nu plouă.

În acest an în fiecare zi e ziua constructorilor

sporit, la cerere, pînă la 405 și care, de asemenea, pot raporta „toate clădirile au fost atacate din săpături, iar un bloc e gata cu fundațiile“, că respectă cu sfințenie graficele de muncă. Asta însemnînd lucru pe două schimburi a 12 ore, cu nopți muncite la lumina reflectoarelor și la turnare de betoane, cu dimineți sculate la ora 5, nu cu ceasul, ci

după calculele primăriei — 20000 de ore pe lună. De mîncat, constructorii Zimnicei mîncă bine, fie la cantina propriei, Sibiu, de exemplu, mîncase cu o zi înainte la cantina județului Neamț ciorbă de vacuță și sarmale, fie la cantina din centrul orașului, de pe strada Eroilor, fie la cea a întreprinderii agricole de stat pentru creșterea și îngrășarea porci-

— Colectivul nostru, ne-a spus economistul Aurel Mihăilă, șef de serviciu plan-dezvoltare, acordă de mai mulți ani importanță cuvenită celui mai sintetic indicator al gradului de dezvoltare economică, indicatorul productivității muncii, motivul acestei atenții rezultînd dintr-un lanț causal obiectiv. Crescînd productivitatea muncii, crește volumul producției, se reduce prețul de cost al produselor, ceea ce atrage sporul acumulărilor și creșterea nivelului retributiei.

Esential în raționamentul nostru este însă următorul fapt: prin creșterea productivității muncii se realizează o producție mai mare fără a investi — suplimentar — nici un ban. Cu alte cuvinte, totul depinde de om, de oameni, de lucrători.

Întreprinderea noastră a realizat în ultimii cinci ani un salt destul de spectaculos, după părerea mea, în domeniul creșterii productivității muncii, care astăzi este de 2,2 ori mai mare decît în anul 1972.

— Pe seama cui, care au fost factorii care au înlesnit această creștere?

— Creșterea productivității la Electromagnetica se explică prin următorii factori determinanți: 1) Întreprinderea și-a modernizat produsele și tehnologiile de fabricație. Astfel, din 1971 pînă în anul 1975 în volumul total de produse 73 la sută au fost înnoite și modernizate. Pot să vă spun, de asemenea, că în anul în curs 15 la sută din volumul total al producției vor fi produse noi și modernizate. 2) Alt factor important l-a

constituit dotarea întreprinderii cu utilaje de înaltă productivitate, 30 la sută din aceste utilaje fiind realizate prin autodotare, prin forțe proprii. 3) Demn de menționat este și faptul că aproximativ 2000 de oameni au fost requalificați, dobîndind o specializare superioară. 4) Esentială în creșterea productivității a fost însă creșterea gradului de organizare a producției pe baza: a) organizării în flux a producției, b) întăririi ordinii și disciplinei în producție, c) creșterii nivelului de conducere de la locul de muncă pînă la direcție.

— Tovarășe Mihăilă, ați putea să-mi spuneți care este starea la zi a productivității muncii la Electromagnetica?

— Am realizat pe primele 5 luni ale anului în curs o sporire a productivității muncii cu 9,5 la sută mai mare prin comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut, asta însemnînd, valoric, produse de 56 milioane lei. Este un rezultat apreciabil, dar as vrea să știți că pînă la sfîrșitul anului colectivul întreprinderii noastre și-a propus o creștere a productivității de 12 la sută.

— Îmi vorbești la începutul discuției noastre despre efectele nemijlocite ale creșterii productivității muncii față de situația oamenilor întreprinderii, a căror retributie crește în mod corespunzător. Cu cit a sporit volumul retributiei angajaților întreprinderii în primele 5 luni, perioadă în care productivitatea a crescut cu 9,5 la sută?

— Cu aproape un milion de lei.

Ceea ce, fără îndoială, înseamnă ceva în bugetul fiecăruia.

— Tovarășe Mihăilă, v-aș ruga să-mi spuneți care socotiți că este factorul de creștere a productivității muncii susceptibil întotdeauna de ameliorare?

— Factorul de organizare. V-o spun din experiența noastră, temeinic verificată. Aici, la Electromagnetica, ne-am sfîrșimat la început capul să găsim tot felul de factori de creștere a productivității, care de care mai complicat, mai pretentios, uitînd că lucrătorul nu are, de multe ori, desenul de execuție la masină, și din acest motiv stă cu miinile în sin, uitînd că uneori nu are la îndemînă sculele. S.D.V.-ul adică, nu are materia primă etc. Și noi căutam de zor factori și parametri prin toate cărțile.

Tot de organizare tine, după părerea mea, și o latură morală a muncii. Este imposibil să-ti mărești productivitatea dacă tu, lucrător, vrei să le faci pe toate în același timp. Să lucrezi o piesă, să vorbești între timp despre meciul de ieri și despre filmul TV de mâine, despre una și alta. Vedeti, în țările cu productivitate mare a muncii, paralelismul acesta nu există, dacă ar exista lucrătorul și-ar pierde pînă. La noi acest efect lipsește, din fericire, dar trebuie să ajungem, în toate întreprinderile, la organizare perfectă, la lucru continuu, atent, în timpul schimbului, prin conștiință, prin etica noastră muncitorească. Și o să ajungem, fără îndoială.

MARIUS POPESCU ■

Rubrica mea

Cenacurile

Nici un iubitor de literatură nu ignoră rolul deosebit de important pe care l-au avut în trecut cenacurile, în străinătate și la noi. La anticariatele fraților Pach întâlneam mai acum patru decenii pe fostul ministru plenipotențiar Charles-Adolphe Cantacuzene, poetul de limbă franceză care frecventase în tinerețe marșile („les mardis“) din rue Rome, în care pontifica discret, adică în *sotto voce*, Stéphane Mallarmé, șeful școlii simboliste franceze. Cam același rol, de îndrumător al poezilor tineri, l-a avut în Germania poetul Stefan George, mare pontific la modul solemn, care și-a găsit în criticul Friedrich Gundolf, zelatorul entuziast.

La noi cel mai celebru cenacu a fost acela al Junimii din Iași, condus cu autoritate magistrală de Titu Maiorescu. S-au perindat în casele lui, ale lui Iacob C. Negruzzi și Vasile Pogor, cei mai de seamă scriitori clasici români: Mihai Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale, Ioan Slavici, Duiliu Zamfirescu. Scriitorii își citeau prozele sau versurile într-o atmosferă de totală libertate de discuții, iar magistrul lămurea semnificația operei, ca în cazul unor lucrări mai obscure, ca Sărmanul Dionis, care nu-și divulga titlul de la întâia lectură. În secolul nostru, doi dintre discipolii lui Maiorescu, criticii literari Mihail Dragomirescu și Eugen Lovinescu, au ținut și ei, în casele lor, cenacuri foarte frecventate. La Iași, redacția *Vicțiilor Românești* și nopțile insomniacului Garabet Ibrăileanu au fost animate de personalitatea sa fascinantă, cu pietate evocată de toți cei ce l-au apropiat, în frunte cu Mihail Sadoveanu. Mihail Dragomirescu se credea obligat să „colaboreze“ cu poezii, ca „îndreptându-le“ compunerile bunicelor, să le transforme din opere de talent în capodopere. Nu astfel procedau Lovinescu și Ibrăileanu, dar discuția pe care o conduceau în jurul lecturilor literare s-a dovedit dintre cele mai profitabile pentru tinerii începători, în căutare de sprijin și îndrumare.

Rolul foarte important al cenacurilor a fost recent subliniat cu toată tăria de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în marea sa cuvintare de la Conferința națională a scriitorilor. Domnia-sa a recomandat să se acorde toată însemnătatea cercurilor și cenacurilor literare, „care trebuie să capete o extindere și o pondere tot mai mare în viața asociațiilor și a Uniunii scriitorilor“. În prezent, cenacurile nu lipsesc, dar cele mai multe funcționează în sectoarele Capitalei, sub auspiciile direcției lor culturale, încredințată apoi celor ce — nu totdeauna în modul cel mai competent — s-au propus să le îndrumeze. Unele dintre ele dispun și de periodice, care apar la rare intervale, susținute materialmente de cei interesați să publice. Această viață precară nu se poate compara cu aceea a marilor periodice literare, sprijinite de Uniunea scriitorilor, dar până în prezent uneori lăstate, în ceea ce privește selecționarea materialelor, la aprecierea unor redactori de poezie și proză, adeseori recrutați dintre tinerii prea de curind afirmați.

În „spirit de exigență“, așa cum a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, sint chemate asociațiile literare și Uniunea scriitorilor să organizeze de acum înainte cenacurile, ca „într-o atmosferă de colegialitate și sprijin reciproc“ să se asigure o literatură de înaltă calitate artistică și principalitate.

Așteptăm și noi cu încredere „succesul scontat“.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Faptele și vorbele

Dezbaterile literare

Scriitorul își desfășoară munca, în ultimă instanță, la masa lui de lucru. Pe fila albă de hirtie, acolo răsare, până la urmă, ce a fost în stare să-și zămislească mintea, luptându-se cu ingerul, nopți de-a rândul, săptămîni, luni și chiar ani.

Literatura ia naștere datorită acestei bătălii singuratică, dar și printr-o conjugare simultană de eforturi comune. Între ele, de cînd au existat cărți si autori, un rol capital l-au jucat totdeauna dezbaterile scriitoricești. Grație lor, se formează o conștiință literară și, în cuvîntul său la Conferința națională a scriitorilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut deplină dreptate să insiste asupra acestui „cadru democratic“ pentru soluționarea problemelor de creație.

Unde pot fi găsite răspunsurile cele mai potrivite unor chestiuni delicate care cer o serioasă experiență de specialitate? Bineînțeles că, înainte de toate, printre posesorii ei.

Artistul nu primește de obicei ușor observațiile critice în legătură cu opera sa. Horațiu recunoștea că face parte dintr-o rasă iritabilă, a poezilor. Pînă la un anumit punct reacția aceasta temperamentală e previzibilă și, aș îndrăzni să spun, justificată. Cine simte o autentică vocație și pune mult suflet în ceea ce făurește se cuvine să creadă în valoarea deosebită a muncii lui. Artiștii mari nu sînt naturi docile, gata să alege în întîmpinarea primului ins care se apucă să le judece opera cu suficiență sau usurătate.

Scriitorul veritabil este sensibil la părerile confrăților, oricît vanități l-ar face întîi să o suspecteze de invidie. Dacă și-a păstrat vie ambiția creatoare și n-a sufocat-o sub stratul de obezități infumurate, rivnește să se întrecă pe sine. Dar numai opiniile avizate — o știe bine — îl pot ajuta să-și descopere slăbiciunile și să caute căile prin care să le biruie.

Dezbaterile competente între autori și critici constituie o formă de validare capitală a valorii operelor artistice. Aici priviri pătrunzătoare sînt în măsură să surprindă unde „si bronzu are o aurică“, așa cum spunea poetul, adică să distingă gloriile fabricate de cele durabile. Cu condiția ca opiniile să fie exprimate într-un spirit „colegial“, „creator“, „constructiv“, dar sincer și „exigent“.

Dezbaterile literare sînt strict necesare și pentru însuflețirea activității scriitoricești. Aparțin, cu alte cuvinte, climatului indispensabil creației. Viața — și cea literară nu face excepții — presupune mișcare. Nu desigur pe planul confruntării ranchiunelor personale, ci al ideilor și părerilor. Acolo unde zac nemiscate, apele sfîrșesc prin a bălți și a aduna pe fundul lor nămoluri puturoase.

Spiritul creator are numai de cîștigat din dezbateri efective privitoare la mersul literaturii noastre actuale. Secretarul general al partidului ne-a indicat, cu consecvență marxistă, ca să facem ca ele să-i intereseze realmente pe scriitori. E nevoie, pur și simplu, să nu discutăm în vînt. Altfel zis, să legăm strîns teoria de practica literară, să imprimăm discuțiilor o răspundere profesională comună, care să le facă eficiente. Să arătăm că putem avea noi înșine simțul civic treaz spre a alege folositorul de nefolositor, în deplinătatea păstrării calității artei înalte și fără nici o intervenție externă, păgubitoare la adresa ei.

Cronica literară

Dan Culcer:

„Citind sau trăind literatura“

Citind sau trăind literatura (o carte de critică) surprinde prin originalitatea concepției și formula de grupare a textelor. Chiar domeniul criticii e văzut altfel decît în mod tradițional, și anume, ca un circuit complex de relații și funcții. Creația, opera și receptarea, la scară socială, sînt cei trei termeni care polarizează, teoretic vorbind, interesul criticului. Mai ales Dan Culcer atacă exclusivismul livresc în critică: altfel spus, comentariul n-ar trebui să se limiteze doar la opere. Așa se face că un capitol întreg, *Discursuri*, închinat „unei generații fără maeștri“, prelungeste dialogul dincolo de cărți, dar nu și dincolo de viața literară curentă, adevăratul cîmp de acțiune al criticii tinere.

Din dezbateri literare, purtate cu o asemenea grijă, am putea învăța fiecare câte ceva, pe calea argumentelor convingătoare și nu a supraasigurărilor suspicioase. Ar afla, să sperăm, și alții cum se cuvine să fie adresată cerința socială justificată artei, fără a-i stirbi natura proprie.

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

Terenul luptei dintre vechi și nou

Marii creatori de totdeauna au reușit să-și afirme demnitatea artistică prin zugrăvirea marilor înfruntări dintre vechi și nou, dintre mentalitatea și practicile încorsetate, conservatoare și forțele și ideile înaintate ale societății, căci vechile structuri morale nu cedează, de la sine, locul celor noi, iar acestea din urmă fiind, la început, embrionare, nu pot ocupa, dintr-o dată, întregul teritoriu deținut de cele anterioare. Evident, lucruri bine știute, dar, cu toate acestea, insuficient respectate în practica literară. Este, de aceea, meritul secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a orienta, încă o dată, prin cuvîntarea magistrală ținută la Conferința națională a scriitorilor, creația literar-artistică pe făgașul firesc al rosturilor ei esențiale, sugerînd și indicînd terenul adevăratelor conflicte, capabile să amplifice vibrația emoțională a literaturii, prin mijlocirea căreia arta cuvîntului își realizează finalitatea ei educativă: „Cele mai puternice, mai palpitate și emoționante conflicte, generate de lupta dintre vechi și nou — spune secretarul general — de afirmarea impetuoasă a principiilor de viață înaintate, împotriva mentalităților depășite, retrograde, se pot întîlni în climatul activității cloocitoare din fabrici și uzine, de pe ogoare, din instituții, acolo unde se creează bunurile materiale și spirituale, unde se formează omul societății noastre, liber și stăpîn pe destinele sale“. Adîncimea unui asemenea îndemn se poate proba, credem, mai înainte de orice, prin argumente de ordin psihologic și etic, de care literatura durabilă a beneficiat totdeauna, și anume prin împărțirea că sufletul uman, element primordial al marilor opere, devine revelator în stare de tensiune, la care nu se poate ajunge decît în situațiile decisive, legate de un mare consum de energie creatoare, cum sînt cele în care omul dă măsura exactă a capacităților sale. Evident, un medic, să spunem, poate fi înfățișat și în familie, și într-o cafenea, și la o ședință, și nu începe îndoiială că un scriitor experimentat va extrage, și din asemenea momente din viața personalului, anumite semnificații. Dar adevărata viață socială și spirituală a asemenea erou și-o desfășoară în exercitarea vocației sale profesionale, aici apare, în mod pregnant, posibilitatea individualizării sale literare. Ioanide, eroul memorabil din *Bieful Ioanide* și *Scrinul negru*, își etalează adevărata măreție spirituală în exercitarea îndeletnicirii de arhitect, în obsesia marii catedrale, ca un alt meșter Manole; țărani, așa de vițuroși, ai lui Rebreanu ori ai lui Marin Preda, trăiesc cu putere prin truda asupra pămîntului, după cum un intelectual patriot ca Nicolae Bălcescu arde ca o flacăra în miezul revoluției pașoptiste, și exemplele se pot continua la nesfîrșit. Eroi, ca și autorul lor, trebuie puși într-o „situație favorabilă“, cum ar fi zis Călinescu, adică în contextul cel mai fertil finalității individualizatoare. Acolo unde se creează bazele solide ale civilizației materiale și spirituale a socialismului, adică

în fabrici și uzine, pe ogoare și în instituții, în marea bătălie pentru marea noastră viitor, acolo unde se călesc printr-un proces continuu, de atîtea ori dramatic, totdeauna sublim prin realizările și scopurile sale, eroii timpului nostru, acolo se află terenul cel mai prielnic adevăratelor talente. Nu rămîne decît să fie folosit.

POMPILIU MARCEA ■

Stelele fixe

Încă din primele sale volume — *Poarta cetății*, *Cine mă apără*, *Ochiul neantului*, *Sunețul original*, volum selectiv — Gheorghe Pituș s-a impus ca unul dintre cei mai interesați poeți ai momentului. Volumul „Stelele fixe“ îl readuce după mulți ani în atenția cititorilor și criticilor cu o remarcabilă carte, matură din punct de vedere al meditației poetice și echilibrată sub raportul expresiei, în care cuvintele au devenit mai ascultătoare fără ca autorul să renunțe la forța sa vizionară evidentă încă de la debut. Poetul nu mai este fascinat de cuvînt, nu se mai incintă de sonoritatea lui, așa cum o făcea uneori în volumele anterioare în care oferea citeodată adevărate spectacole cu vorbe, chemate unele după altele în avalanșă, fără a mai ține cont dacă ele aparțin de o aceeași structură. La adăpostul rigorii versurilor au căpătat mai multă adîncime filozofică, veșmintele lor austere înlesnind abordarea unor probleme fundamentale pentru condiția umană. Poemele din *Stelele fixe*, scrise se pare cele mai multe în străinătate unde autorul a studiat, alcătuiesc un jurnal liric în care se deslășesc rînd pe rînd dragostea de țară, teama de dezumanizare, de continua agitație, neliniștea ce îl cuprinde trăind într-o lume minată de resorturi necunoscute lui, cu alte precepte de viață. În ciuda versului clasic, uneori poate prea bine strunit astfel încît devii atent numai la cadența lui, poetul comunică o stare de o extraordinară febrilitate, căreia caută să i se opună atît prin adoptarea unei expresii bine cumpănite, cit și prin tinjirea către un spațiu de o înaltă moralitate care pentru el este propria lui țară. Autorul numește fărădelegile veacului, se lamentează și blestemă, invocă pînă și pe Tepeș, tocmai pentru că nu acceptă traiul pe o planetă în primejdie, amenințată nu numai de catastrofe apocaliptice dar și de renunțarea omului la un mod de viață liber și responsabil, potrivit unui cod moral ferm. Pentru Gheorghe Pituș, stelele fixe reprezintă reperele morale moștenite din moși strămoși, datinile și obiceiurile de pe meleagurile natale, datini și obiceiuri ce te îndeamnă să viețuiești în deplină armonie cu natura și cu semenii tăi. O admirabilă poezie, La noi, dezvăluie care este sprijinul existenței poetului: „Nu pun dispreț niciîncă de nime, / dar eu îmi pîrtinesc poporul, / oricum ar fi — el e izvorul / și steaua fixă de vechime“.

Citeodată însă, toată încrîncenarea acestui poet care se gilcește cu epoca sa dispăre și versul se înseninează, exprimă o împăcare de o tristețe luminoasă: „Deci am ajuns și eu să spun / precum aș fi trăit optzeci / de ani, că ieri și azi și-n veci — / din toate — darul cel mai bun // este să fii copil nebun / s-alergi, să zbori peste poteci, / pierdut în codru să-ți petreci / noaptea cu sori ce nu apun.“ (Zori).

Volumul *Stelele fixe*, atît de deschis spre problemele istoriei contemporane, îl definește pe Gheorghe Pituș ca pe unul dintre reprezentanții de frunte ai lirismului tînar.

GEORGE ARION ■

Solidarizarea cu propria generație de critici pare, într-adevăr, exemplară.

Cea mai mare parte a volumului reproduce, într-o ordine inedită, cronicile din *Vatra*. Primul capitol, *Prețurile*, e dedicat criticilor, selectați după afinități de structură (Al. Paleologu), dar și de generație (Mircea Iorgulescu).

Capitolul cel mai substanțial e fără îndoială cel intitulat *Subiecte* și se ocupă de proză. De astă dată sinteza și aplicația devansează intrucivă enunțul programatic. De asemenea, criticul ne sugerează că relația roman-istorie este una de subtext. În comentariul accentul cade pe nuanțe. Totuși proza lui D.R. Popescu ni se pare ușor supradimensionată prin raportarea la „logica contradictorie“. E un fel de a justifica totul, din moment ce totul e relativ. La rîndul ei, metoda citatelor (în sine foarte bună) aduce altă suspiciune: fragmentează viziunea artistică. Întregul, opera se subtilizează, rămîn doar cîteva secvențe memorabile. Deci: relativism sau fragmentarism? După cum argumentul sociologic și lingvistic, oricît de ingenios, nu salvează într-un tot confuzia vocilor din roman. Nici valorile nu ni se par la D.R. Popescu absolut implicite: Moise și Gălățoiu au opțiuni precise, mai grave decît actele lor. În ce-l privește pe Tică Dunărințu, acesta e figura cea mai utopică. Fiul — procuror — eșuează în conformismul legii. Am putea con-

tinua. Proza lui D. R. Popescu, excelentă, suportă criteriul și mai severe. Dan Culcer are meritul de a fi compus un discurs bine încheiat, adevărat text de referință, într-o problemă controversată.

Citind sau trăind literatura e o sinteză veritabilă, nu prin vastitatea cuprinderii (criticul, pe cit se pare, a abandonat poezia) și nici prin orizontul informațional, ci în primul rînd prin capacitatea de a interoga. Postura care-i convine e cea de anchetator. Multe întrebări vor rămîne fără răspuns. Dorința criticului e de a transgresa orice convenționalism și de a incita exact acolo unde s-a instalat mai desăvîrșit acalmia. Unele dintre noțiuni sînt poate vechi, limbaajul e însă altul. Forma și mai ales tonul modifică sensibil cadrul discuției. Nimic nu e asadar definitiv clasat: ne vom elibera de fixațiile teoretice de odinioară nu uitîndu-le, ci mai bine schimbîndu-le esența. La toate acestea ajută, credem, și formula de colaj a cărții. A pune probleme și a lăsa mereu un spațiu deschis confesiunii, în fiecare moment, alternînd paginile de interpretare -anchetă cu cele de jurnal și de atitudine neregizată, uneori exclamativă, înseamnă a țînti ceva mai departe. Cartea aceasta dă expresie, în chip convingător, unei personalități critice impetuoase.

CORNEL MORARU ■

MARILE ȘI MICILE RESTAURANTE

Un colectiv tânăr și harnic

După cum citim la intrare, restaurantul buzioian „Miorița”, plasat chiar în centrul orașului, e de categoria I fără remiză, clasificare care se confirmă. Într-o atmosferă de curățenie și ordine, la o masă acoperită cu o față curată și de culoare roșie, mîncăm repede și bine, alegînd o tochitură la Buzău de la rubrica „specialitatea casei” și un ciolan cu fasole de la „foarte important azi”. S-a întimplat să alegem inspirat, dar sortimentul infățișat pe o listă de bucate încheiată cu urarea „poftă bună” era amplu și variat, numărînd — la ceas de prînz — 1 supă și 3 ciorbe, 12 mîncăruri calde, 5 minaturi și rubricile citate mai sus, pregătite cu mîgălă și profesionalism de bucătarul Maria Tudor și aduse consumatorilor pe platouri, spre îmbiere, de ospătărițe tinere, îmbrăcate în ii tivite cu fir roșu. Fiind aici vad bun și desfăcîndu-se zilnic bere — ne-a explicat responsabilă Stela Fluieraru, în vîrstă de numai 26 de ani, din care 10 petrecuți în alimentația publică, aleasă pentru corectitudinea și seriozitatea ei drept secretar al organizației de partid din întreaga întreprindere, I.C.S.A.P., aflată în subordonarea Direcției comerciale — am avut mari probleme cu vinzarea, în sensul că preparatele culinare nu prea aveau căutare. Am hotărît atunci să deschidem, săptămînal, expoziții cu vinzare, în urma cărora ponderea produselor culinare a crescut la peste 50 la sută. În plus, am găsit o metodă nouă de a-i convinge pe clienții veniți numai să bea o bere să și mîncească, fie și o gustare. De citeva ori pe tură, unul dintre ospătări traversează salonul cu 31 de mese, prezentînd consumatorilor platouri cu mîncare, preparate aspectuoase și proaspete care-i pun pe clienți pe gînduri.

Deși lista de bucate, cum am mai spus, era amplă, cu multe produse pe bază de paste făinoase, lipseau complet peștele și zarzavaturile proaspete, singurele legume incluse în meniul provenind din conserve, fapt surprinzător pentru un oras cu tradiție bogată în materie și lipsă greu de explicat în plin sezon! Aflați în tradiția bucătăriei locale, tusalmaua și ciorba de burtă „momentan nu erau gata”, la ora de prînz, felul cel mai căutat rămînd — după indicul comenzilor din bucătăria recent reutilizată modern — creierul la pergament, produs foarte gustos și proaspăt, dar, firește, nu dintre cele mai ieftine.

Într-o atmosferă generală de ordine și bună servire, iață și citeva constatări mai puțin îmbucurătoare, pe care le infățișăm organelor comerciale buzioiene, cu convingerea că drumul de la bine la foarte bine e ușor de parcurs la „Miorița”, unde tînărul colectiv și-a făcut, prin muncă, respect față de client și seriozitate, un nume de laudă. Tonomatul nu funcționa, deși „s-a făcut demult tot de comandă”. Ultima sesizare din conlica de sugestii și propuneri, de fapt și prima, scrisă pe tema gramajului necorespunzător al unei salate de 4 lei de Nicolae Pană, nu fusese văzută de conducerea unității. Barmanul nu purta ecuson, în vreme ce exact 12 dintre consumatori purtau pălărie sau căciulă, sub ochii indiferenți ai ospătărilor!

ANDREI GEORGESCU ■

La Arad, peștele de la cap miroase!

Cine se interesează de restaurantele de astăzi ale Aradului nu poate să nu observe că pe lungă stradă care începe de la Gară și se termină la Teatrul se poartă nu mai puțin de opt restaurante de mîna întâi, demne de orice oraș mare. În centru, Muresul este arhiplin, Zărandul are „toate locurile vindute”, A.B.C.-ul (prescurtarea de la Asociația Bucătarilor!) par a fi în haine de sîrbătoare ca și altele.

Este duminică după-amiază și ne lăsăm ademeniți de firma restaurantului „Măscuț roșu”, unitate de categoria I, specializată în preparate din carne de pește și pasăre. Personalul, mai numeros decît consumatorii, este format din femei cu șapcă marinărească și bluză albă pe care plutește agățat cite un ecuson din plastic în formă de pește albastru. Se apropie ospătara Tamaș Maria, mă sfătuește să las cartea de bucate, nu-i valabilă, și-mi recomandă singura ciorbă de pește pe care o au, cea de cap de crap. Cum pofta e mare, rise și comand, vine destul de repede, sorb ciorba și cînd ajung la pește mă izbăște un miros greu. Imi revin, chem ospătara, o rog să mi-

roasă peștele și recunoaște cu bucurie că: „Miroase, dar nu v-am servit eu”. După ecuson, imi dau seama că are dreptate, nu m-a servit dumneaei, Viorica Vancea, și își cheamă colega, pe Maria Tamaș. Constată repede același lucru. „Într-adevăr miroase, n-am mai primit crap proaspăt de mult, din 25 mai, dar ciorba era bună, o facem separat, v-a plăcut?” Nu răspund și întreb de șeful de sală, dar nu au, au numai șef de unitate, numai că este acasă și aici se găsește doar sotia sa, barmana Iudita Terencovici, care nu poate să-i țină locul. Vine, după rugăminți repetate, miroase ciorba cu atenție și ajunge la constatarea știută. Imi exprim dorința de a vorbi cu soțul dinsei, dar „este acasă, se odihnește, merge la meci cu prietenul lui, Moldovan, și nu pot să-l deranjez”. Insist și continuă: „Cine sînteți de insistați atîta? Nu pot să-l deranjez pentru oricine”. Mă legitimez, apoi își cere scuze: „Dacă știam că sînteți de la București, vă spuneau fetele că nu-i proaspăt. Așteptați că într-o jumătate de oră vine soțul”.

Pînă vine șeful citesc pasionanta conlica de sugestii și propuneri, care este presărată din cînd în cînd și cu reclamații. Ion Popa din Arad apreciază deservirea și curățenia, dar a fost servit cu pește „învechit” și s-a alarmat cu atît mai mult cu cît a observat că după ce a consumat el „au continuat să servească și la mescele vecine, și putem să ne îmbolnăvim din cauza asta”. Alexandru Rus se plînge, de asemenea, cu altă ocazie că peștele nu-i proaspăt, iar Elisabeta Wegmar a observat că „personalul localului își pune mîrfuri deoparte”. Pește tot, la capitolul „măsură luate”, se promite că: „Vor fi luate măsuri să nu se mai repete”.

Sosește Ioan Terencovici, șeful de unitate, ia loc, miroase peștele și zice: „Miroase numai pentru cine nu iubeste peștele”.

Achit nota de plată cu apa minerală, cafea, file prăjit, lămiie, piine și garnitură. Lipsesc ciorba de cap de crap, remiza.

ION PREDOȘANU ■

Vadul comercial de dincolo de barieră

Acum vreo zece ani, cînd Liviu Salonte a sosit la actuala cabană „Valea Oltului”, un locaș oricum mai aproape de un adevărat motel (lingă chiar șoseaua națională Rîmnicu Vilcea — Sibiu, 40 locuri de cazare într-un hotel de categoria a II-a, plus alte 40 în căsuțe, restaurant, bufet, parking etc.) decît de ceea ce înțelegem în general prin cuvîntul cabană, deci acum aproape zece ani la fața locului nu se găsea decît un simplu chioșc de alimente. Între timp, nu numai că aici s-a dezvoltat un adevărat complex, dar el a ajuns chiar să se bucure de o anumită notorietate, atestată desigur și de cei în jur de zece mii de lei încasați, în medie, pe zi. Fără îndoială, „Valea Oltului” se poate numi un vad comercial, intrucît la 29 kilometri de Sibiu și la 70 de Km. Vilcea, chiar dacă Oltul nu lasă loc pentru un vad adevărat, șoseaua acordă comerțului cele mai reale facilități. Este și motivul pentru care, cum ne mărturiseau Liviu Salonte și Gheorghe Bozdoc, responsabilii complexului, cam 70 la sută dintre clienți îi formează soferii aflați în tranzit, soferi profesioniști sau turiști, laolaltă, alături de insotitorii lor. Amănuntul este esențial pentru activitatea comercială a localului, intrucît, lucru lesne de înțeles, soferii nu se pot aține de un pahar de alcool decît dacă se hotărăsc să și înnopteze tot aici. Așa se face că respectivul complex, alături de altele similare lui, posedă un specific aparte — puțină băutură, multă mîncare, așa cum cer majoritatea clienților, așa cum se străduiesc și primitoarele gazde să le ofere, tocmai pentru ca toată lumea să fie mulțumită. Argumente: peste 50 la sută din planul desfacerilor o formează producția proprie, aproape 20 la sută vinzarea de țigări și alte produse C.A.M. și numai 30 la sută „cea a băuturilor alcoolice și a răcoritoarelor. Astfel, o ciorbă bună poate fi servită uneori și la ora 21, iar o specialitate numită a casei (antricot de vacă cu legume și smîntînă) în tot cursul zilei, alături de alte mîncăruri renumite, precum tocană măcelărească, papricaș de vîcuță sau de pui, tocăniță de porc sau topitură ardelenască — bucate preparate cu deosebire gust și a căror aromă, spun martorii, te îmbie chiar din fuga mașinii.

Făcînd un salt pe deasupra Sibiului, putem poposi la o altă cabană de renume, aflată la 23 kilometri de Sibiu și la 31 de Sebeș-Alba, numită „Popasul Săliște”. Și aici, la fel ca în cazul locașului precedent, mina de gospodărie a responsabilului Avram Luca, aflat încă de la înființare pe post, acum șase ani, s-a

făcut simțită cu deosebire, lăsînd loc numai ordinii, curățeniei, excelenței serviri a clienților. Cabana, am aflat, a fost complet amortizată în numai doi ani de zile. Anul acesta aici vor începe lucrările de construcție a unui hotel cu 40 de camere, dincolo de care, fără îndoială, vor mai fi necesare și alte facilități, precum o stație de benzină, o mașină de spălat, o parcare asfaltată etc. În momentul de față, ne spunea responsabilul Luca, media vinzării pentru fiecare client care vizitează cabana nu depășește 20 de lei pe zi, dar, să nu uităm, aceștia, clienții, sînt în jur de o mie zilnic, lucru care aduce suma încasărilor la peste șase milioane de lei pe an! Problema principală a cabanei rămîne aprovizionarea curentă cu mîrfuri și alimente semipreparate, intrucît responsabilul nu poate acum face altceva decît să formuleze o comandă, după care furnizorul caută în depozit, dacă găsește aduce, dacă nu — „mai așteaptă dumneata un timp”. Dorința lui Avram Luca, pe care ne-a mărturisit-o punînd mult accent, rugîndu-ne s-o facem publică, poate vor auzi și cei de la O.J.T., ar fi ca oamenii comerțului, respectiv cei de la „Popasul Săliște”, aflat la peste 20 de kilometri de localitatea urbană cea mai apropiată, să fie lăsați să facă singuri aprovizionarea, să li se dea mai multă mină liberă, în special pentru piața de dimineață, acolo unde, ni s-a spus, furnizorii obișnuți nu prea ajung...

DUMITRU GEORGE ■

Tot ce recomand clienților, consum și eu

La intersecția Căii Rahova cu bulevardul Gh. Coșbuc, prins între clădiri vechi, se află restaurantul Chirigiu. La intrare, pe perete, alături de vase și ștergere aranjate cu griji și mîgălă, se află pictată vechea intersecție Chirigiu a anilor 1876. Aflăm astfel că pe aici treceau cîndva căruțe și trăsuri cu cai.

Pe la ora 20, și mai ales simbătă, localul este arhiplin și greu poți găsi liber un scaun. Pe Gheorghe Dumitru, responsabilul localului, îl deosebești repede după ecusonul pe care îl poartă, după cum îl salută cei care îl cunosc. Așemenea unui dirijor dă comenzi rapide personalului, se plimbă printre mese, veghează la bunul mers al lucrurilor, la păstrarea liniștii și curățeniei. Mă conduce într-o cameră mică, mirosind a var proaspăt, ticsită pe pereți cu fotografii cu margina dantelate reprezentînd diferite aspecte din unitate.

— Mie imi spune toată lumea nea Mitică, așa că v-aș ruga să-mi spuneți tot așa. Altfel nu vă pot spune mai nimic. Nu-mi place cînd cineva imi spune altfel. Înseamnă că nu i-a plăcut aici, înseamnă că nu s-a simțit bine.

— Bine, nea Mitică, acum te rog să-mi spui ce înseamnă să fii responsabil la un restaurant de categoria a II-a aici la Chirigiu?

— Sînt responsabil la acest restaurant din 1952. În toamnă voi avea 25 de ani de cînd am fost numit să conduc acest local. Pe atunci mă consideram la periferia Bucureștiului. Acum mă consider la o azvirlitură de băț de centru. Multe s-au schimbat între timp. Mă refer nu numai la împrejurimi, la noile cartiere care au apărut, dar s-au schimbat și oamenii. Eu simt și văd toate acestea. Oamenii au alte gusturi și vor să fie serviți cu griji. Vor să mîncească o friptură sau un grătar înainte de a bea un pahar de vin bun. Ca să vă dați seama mai bine, cu ani în urmă se vindea mai multă băutură și se încasa cam 1 000 de lei pe zi. Astăzi avem o vinzare cam de 30 pînă la 35 de mii pe zi. Ce să vă mai spun? Prin 1953 a venit tot responsabilă și tovarășa Vilcu Constanța. V-ați gîndi de ce la un restaurant așa cum este al nostru este nevoie de doi responsabili? Am să vă răspund. Nouă ne place să fim bine aprovizionați, iar în restaurant să fie ordine și disciplină din partea personalului nostru și liniște din partea consumatorilor. Astfel în fiecare moment de la ora deschiderii pînă la închiderea unul din noi este prezent aici. Pe lingă restaurant mai funcționează și un bufet stradal și o anexă, un auto-bar. Acestea sînt foarte bune, dînd randament din punctul nostru de vedere și aducînd mulțumiri consumatorilor. Imi amintesc că în urmă cu niște ani mă sculam la ora 3 noaptea, veneam aici și făceam fripturi și crevruști. La ora 5 dimineața eram în piața de vizavi cu mîncare caldă, astfel ca muncitorii care mergeau dimineața la serviciu să aibă ce lua. Cu toate că nu avem o bucătărie proprie, avem un grătar și un aragaz unde putem prepara orice. Aprovizionarea o facem cu toate preparatele de la gospodina „Spicul”, preparate care apoi le prelucrăm aici. Toamna cumpărăm de pe piață mii de kilograme de legume pe care apoi le conservăm. Avem un beci pe care l-am amenajat special pentru murături. Sîntem specialiști neîn-

treuți în salate. Avem murături și salate după toate gusturile.

Mai avem o pivniță mare pe care tot noi singuri am amenajat-o și am reparat-o schimbîndu-i destinația din pivniță de lemne și cărbuni într-un depozit de vinuri unde încep cam trei vagoane de vin. Toamna plec în stațiuni viticole de unde aduc vinuri de toate soiurile. Multă lume care vine și bea vinul nostru îl apreciază. Am învățat cum se păstrează și se conservă vinul.

Ce să vă mai spun? Cînd aveam 12 ani am fost băiat de prăvălie aici pe Calea Rahovei. Au trecut de atunci mai bine de 45 de ani și tot pe Calea Rahovei mă aflu. M-am legat de locurile și oamenii de aici.

SORIN POSTOLACHE ■

Se așteaptă fanfara și o mină de gospodărie

Sus, pe dealul Chizidului, de unde poți admira panorama Hunedoarei și unde se îmbulzesc localnicii la iarbă verde, se află restaurantul „Ciuperca”. Prin poziție, deci, un restaurant foarte solicitat, care ar avea astfel toate motivele să fie o unitate modernă, bine aprovizionată și îmbietoare. Însă grădina cu mesele de tablă ruginite și fără fete de masă, precum și hîrțile sau chistoacele de țigară azvirlite la împlinire întregesc un decor de grădină părăsită sub chioșcul careia odată cînta fanfara. Din preajma unui grătar la flăcările căruia nu se frige nimic, o ospătăriță vinde cu multă dexteritate bere și limonadă, informîndu-i pe amatori că mîiteji nu se vind decît la comandă. Firește, nu comandă nimeni, conform preceptului nu vezi micul, nu-l cumperi. Înăuntru, localul este întunecos și neprimitor, amintind de circumiile comunale de odinioară al căror suprem semn de curățenie era bradolina. Vitrina frigorifică este goală pentru simplul motiv că nu răcește, fapt de care stie și conducerea T.A.P.L.-ului, după cum ne mărturisește bufetiera Maria Balog în lipsa șefului de unitate Ionel Marian, plecat după spusele aceleiași la birourile T.A.P.L.-ului. Nu ne formalizăm la faptul că lucrul este absolut imposibil, deoarece fiind duminică menirea oricărui birou este să stea bine închis și intrăm în altă cameră, intitulată separeu pentru nunti și mese tovarășesti. Este drept, aici, ca și în prima sală, există fete de masă și perdele, însă murdare și pe alocuri rupte. Încolo, separeul mai are vreo două-trei gramezi cu lăzi pline cu sticle de vin și scaune surplus de inventar. O întrebăm tot pe bufetieră dacă în urmă cu o seară au avut oaspeți, fiindcă două scrumiere păstrează urme de viață și aflăm că a fost doar directorul adjunct (cu soferul) care a cumpărat un salam de iarnă și a plecat, apreciere pe care ne-o confirmă și responsabilul venit într-un suflet, se pare din locuri mai domestice, respectiv de acasă, de unde fusese chemat urgent prin telefon. După ce trecem prin bucătărie și depozitul de alimente, unde rufe murdare coexistă cu făina și alte produse, răsfoim conlica de sugestii în care, de pildă, unii consumatori propun să găsească la „Ciuperca” și ceva mîncăruri calde și dacă se poate o servie cit de cit civilizată, lăsînd la o parte faptul că scandalul dintre ospătărița M. Pleșa și bucătărița E. Văduva, petrecut într-o anume zi, nu i-a umplut nici de bucurie și nici nu i-a distrat. Astăzi cele două angajate lucrează în altă parte, mutate disciplinar, ne răspunde responsabilul, dar este adevărat că aici, în local adică, se mai poate face cite ceva. Îi răspundem noi: se poate.

Restaurantul „Corvinul” este însă unul dintre cele care se respectă. Desigur nu numai din respect pentru consumatori, ci și pentru că bunul gospodărie, care este responsabilul Gheorghe Dragomir, nu mai prididește cu treaba, organizîndu-i oamenii, supraveghîndu-i îndeaproape, punînd el însuși mina. O curățenie exemplară, fete de masă curate și abretate, totul așezat la locul său, iar ospătării cultivînd stilul casei, politetea te îndatorează cu amabilitatea și promptitudinea lor. La această oră de prînz, la braseria restaurantului, în aceeași atmosferă civilizată poți consuma și cîrnat și ficat și rinichi sau salam de vară, răcorîndu-te cu o bere. În același timp bucătărița unității oferă citeva feluri de ciorbă, mîncăruri, pescărie și grătar. Grădina este, de asemenea, curată și primitoare iar umbrelele strălucesc sub soarele prînzului astetîndu-si clienții. Deci toate bune, numai că liosește solicitatorii. Pentru că unitatea, deși se află în mijlocul unei oaze de verdețată și vizavi de o policlinică de stomatologie în plină construcție, nu prea are clienți, locul nefiind, ceea ce numea responsabilul, un vad comercial. Dincolo, pe Chizid, era.

MIRCEA RAICIU ■

(Continuare în pagina 23)

Intre clasic și baroc (XXIX)

Corot Ciocîrlia

Scriu despre pictura lui Corot nu pentru că o admir, ci pentru că invidiez sufletul din care ea s-a născut. Iată acest Colosseum bătrîn și ruinat unde altul decât Corot ar fi putut să tresară dureros, să simtă timpul și melancoliile copleșindu-l, să simtă că nu poate relua nimic de la capăt și totul rămîne așa cum a fost făcut, bine sau rău, că amintirile se retrag din fața soarelui, așteptînd să vină seara sau ploaia pentru a se năpusti... da, poți să devii victimă și într-un Colosseum gol, între ruinele lui pline numai de soare și de liniște, poți să trezești singur fantoma fiarelor care au insingerat altădată arena și să constăți că soarele te constrînge și nu vrea să-ți ierte nimic, la fel de crud ca împărații romani cînd făceau semnul morții... Da, toate acestea, dacă nu te cheamă Corot... Dacă te cheamă Corot nu te interesează decât lumina aurie a dimineții sau poezia amurgului, săvîrșind o taumaturgie fericită asupra lucrurilor... totul e calm, difuz, soarele o ucis toate problemele cum ar spune Camus și nici o fiară nu mai pîndește în umbră, nici o remușcare nu te mai amenință, ruinele se golesc de tristețe și melancolia lor iartă totul, vindecă și șterge orice urmă de suferință... Dacă te cheamă Corot vei picta cîmpuri învîluite în cețuri matinale, poduri aruncate peste riuri, lacuri în care se reflectă ceruri trandafirii, apropiindu-te cu o emoție atît de sinceră de natură încît un simplu copac ajunge uneori să te facă fericit... Dacă te cheamă Corot vei adora lumina și vei face totul pentru a-i convinge și pe alții să simtă același lucru, vei dori să vezi natura ca un copil și s-o pictezi fără prejudecăți. Și apoi, să spui: „Dacă mi s-ar îngădui, aș acoperi cu picturile mele pereții unei închisori”... Sau despre Delacroix: „E un vultur, iar eu nu sint decît o ciocîrlie: cînt mici arii între norii mei cenușii”...

Zola îi cerea să-și ucidă nimfele cu care își popula pădurile. Dar Corot avea nevoie de poezie și de mituri pentru a spune adevărul. Cînd pictează ruine, ele sînt la fel de senine ca o zi de vară și, dacă ar trebui, Corot n-ar ezita să le facă să înfrunzească numai pentru a le feri de orice singurătate. Căci el nu suportă rîni în peisajele sale. El are nevoie de copaci care se răsucesc în furtună fără să sufere și de ceruri pe care norii nu le maculează, de ierburi prin care dansează nimfe și de ruine în care timpul n-a decăzut. Mai mult decît la Poussin și chiar mai mult decît la Claude Lorrain, ceva scapă aici permanent unei tristeți ascuțite, ceva evită să rostească vorbe grave, dar tonul acesta aparent naiv îl prinde de minune pe Corot și treptat ruinele încep să semene cu copacii, iar Arcadia devine o priveliște la îndemîna oricui. În acest univers nu există nici vinovați, nici greșeli. Intreaga natură există, pare a ne spune Corot, numai pentru a ne face fericiți. E singura ei justificare.

Spre deosebire de Napoleon care a vrut să cucerească lumea prin sabie, romantismul a vrut s-o cucerească prin melancolie. El pierde iluzia eternității și cîștigă regretul. Dar regretul e o noțiune necunoscută pentru Corot. El vrea să cucerească lumea nu regretînd-o, ci iubind-o. Scopul meu este să exprim viața, declară el și e clar că înainte de a iubi arta, el a iubit natura și viața, iubirea lui pentru artă

fiind doar consecința unei iubiri mai înalte. Ciocîrlia cîntă mici arii în care recunoaștem sunetul luminos, mozartian; și pe pînză apar riul, pădurea, dimineața, amurgul, o moară, un pod, totul învîluit într-un aer fluid și într-o lumină care scaldă lucrurile, purificîndu-le ca o muzică albă. Ai impresia că pictează copaci tocmai din pricină că-i iubește și nu-și poate mărturisi altminteri această dragoste decît pictînd. Cum spunea un elev al său, el nu picta atît natura cît dragostea sa pentru natură.

Aproape fiecare peisaj al lui Corot devine astfel o declarație de dragoste, izvorită dintr-o convingere care nu se va schimba niciodată. Dintre toate cuvintele, lui îi ajung cele cu care poate mărturisi calm și firesc ceea ce simte.

Și asta nu e deloc puțin. Arta însetată de absolut descoperă cu uimire prin Corot că fericirea poate avea forma unui copac sau a unei fete rămase pe gînduri. Folosesc termenul „fericire” întrucît nu știu cum să numesc altfel liniștea acestor tablouri din care se vede că pe creatorul lor nu-l interesează un adevăr abstract. El ajunge cu fiecare copac la adevăr. Și ce obiectii se pot face unui om fericit? Mai ales cînd nimic nu-l poate descuraja. De altfel o și spune: un om nu trebuie să îmbrățișeze profesiunea de artist înainte de a fi recunoscut înlăuntru său o vie pasiune pentru natură. Deci: numai cine iubește lumea o poate picta. Și înainte de a te apropia de natură ca artist, trebuie s-o iubești ca un om. Nimeni n-o pus atît de deschis această condiție artei. Homer printre păstori, în viziunea lui Corot, nu poate povesti decît drumul spre inimă.

E o pictură aparent modestă în ambițiile ei, care se mulțumește, s-ar zice, să ne arate un colț de natură fără să-i aducă mari modificări. Dar sub această modestie bate una dintre cele mai calde inimi din istoria artei.

Nu înțînim aici nici orșita din masacrele lui Delacroix, nici frigul din grădinile nordicilor. Sufletul frămîntat al artei se liniștește, febrele care au ars-o se potolesc, aceste peisaje ne ajung pentru a ști ce este iubirea. Corot nu cere trecutul lui, cum nu cere nici filosofiei decît să participe la bucuria lui cînd pictează. Crede adînc în ceea ce face și fiecare tablou ia povestea de la capăt fără teama că ar plictisi.

El vrea nu să descopere lumea, ci să enumere lucrurile care îl fac mulțumit. Vrea să adauge mereu: și asta și asta, toate mă fac fericit. Alege copacii pe care îi pictează, preferîndu-i pe cei mai apți să fie iubiți și n-are nici un motiv să ascundă că purta cu sine Eglogele lui Vergiliu. Și iarăși ne spune: iată cît de emoționant e acest copac, iată cerul acesta cît de bine seamănă cu fericirea. De ce-aș amesteca lacrimi în acest riu? De ce-aș amesteca îndoiele în această lumină?

E o lumină care nu obosește, care nu doare și mai ales care nu ucide ca la Van Gogh. O lumină difuză în care arta pare să nu aibă altă emoție decît aceea de a fi recunoscută de oamenii, apei, ierbii, copacilor, nimfelor care dansează, într-un cuvînt tuturor formelor naturii. Niciodată arta n-a fost mai puțin orgolioasă și n-a găsit o recompensă mai înaltă în modestie. Înainte de a porni în aventurile ei moderne (Corot visa ceruri trandafirii înainte de moarte, ceruri pe care impresionistii le vor picta aveau), arta a vrut parca prin Corot să recapituleze tot ce-a acumulat ca recunoștință în fața naturii. E un armistițiu cu toate îndoiele și întrebările, aici. O liniște în care se aud limpede bătăile inimii, ceea ce îi îngăduie să vorbești despre dragoste fără ezitări.

Și el e sigur că dreptatea e de partea lui. Atît de sigur încît, probabil, nu glumea intrutotul zicînd că de la începutul lumii n-au existat decît trei înțelepți: Socrate, Cristos și... el, Corot! Căci el știa prea bine că, oricite obiectii întemeiate i s-ar aduce, în micile sale arii și în norii săi cenușii există destule motive ca să fie învidiat.

OCTAVIAN PALER ■

crescendo de amărăciune. Adică dramatism cu chip sentimental.

Actorii acestui spectacol — Ion Cocieru, Lucia Doroftei-Moll, Traian Buzoianu, Șuvăgău Miron, în principal; și Eugenia Crețoiu, Ana Ionescu, Gheorghe Stana, Horia Ionescu, Mircea Belu, Ion Haiduc, Gheorghe Pătru, într-un relativ secundar — aveau șansa, de mare succes la un a-nume public, a „cîrligului” compoziției pitorești (închipuți-vă: un diplomat, o femeie pricepută în conturile bancare, un șef de siguranță, un fost pirat, cadine de alcov oriental și alții). Numai că, animați de același spirit al tinutei intelectuale și al sobrietății artistice, au ales, gînd în gînd cu autorul și regizorul, calea interpretării austere și rafinate. Personajele lor ard nu în focul unor spaime existențiale personale imediate, al unor spaime primare, ci în focul grijii pentru simbolul vieții și morții lor.

Cu scenografia se petrece altceva decît cu oamenii spectacolului. Ea e concret violentă, fățiș spectaculoasă, multiplu funcțională; dar e și stimată pentru altceva: pentru că, în sufletul ei din lemn, scoabe și pînze, are și harul metaforei, al ideii. Scenografia Doinei Almășan Popa, firește nu numai din acest spectacol, merită, cred, o cronică specială.

Caietul-program — semnat de Doina Popa, redactarea, și Gabriel Kazincey, grafica — e în tonul piesei și spectacolului: intelectual.

NELU IONESCU ■

Expoziții

Semi-artă

sau jumătate-artă

Iată niște lucruri cam ciudate: în holul mare al Bibliotecii centrale universitare din Capitală fac expoziții după expoziții o seamă de veleitari ale căror pînze nu sînt nici operă de amator adevărat, adică de om care cată, în afara bucuriilor muncii sale, o bucurie în plus, nici operă de profesionist. Sala aceasta se închiriaza cu niște sute de lei ziua unor persoane cu studii artistice incomplete sau mediocre care, nereușind intrarea în Uniunea artiștilor plastici pe drumul hotărît de interesele drepte ale obștii, forțează soarta pe căi cotite, în umbra călduții a unor amicții culturale uneori, milostivînd la atenția publică și — nu în ultimul rînd — scoțînd bani buni dintr-un soi de comerț și tocmeală, obișnuit mai ales prin Consignații decît în bibliotecile universității. E de neînțeles cum s-a întimplat ca tocmai sala aceasta destinată a sluji de intrare studentului și cărturarului în lumea sîntă a cărților a ajuns să fie loc de trecere pentru interesele mediocre ale unor nescoliiți. E ciudat cum s-au gîndit instructorii Casei centrale a creației populare să trimită niște oameni — a căror operă totuși nici n-o incurajează, nici n-o slujesc — chiar în pragul Muzeului nostru de artă, ca să-și prezinte aici măruntele lor neîmpliniri estetice. E bizar că tot scriindu-se în gazete de soarta rea a acestui loc din buricele Bucureștiului nu se îndeamnă nimeni din cei în drept să cerceteze ce specialiști ai domeniului vād aceste expoziții înainte de a fi scoase în lume, cum se plimbă paralele de la om la om și cum stau ele lingă prestigioasele manifestări de la Muzeul mare, de la Galeria Orizont, de la celelalte galerii de primprejur, alături de frumoasele și foarte sever jurizatele manifestări ale artiștilor amatori. E curios cum știu binevoitorii într-o artă din holul B.C.U. să stăruie prin redacții și printre cunoscuți în speranța unor texte ajutoare. Dar cel mai straniu fapt e că vedem persoane de bun-gust scriind prefețe cordiale în catalog, prefețe care — să fim drepți — nu referă niciodată la meritele plastice ale cartoarelor prezentate ci doar la dulceața motivului. Altfel spus, vorbind de peisajele lui X, cutare critic nu spune nicăieri că dînsul a pictat cu știință, artă ori talent natura. Criticul zice că natura noastră e frumoasă, că riul curge gîngăș prin vilcele, că cerul e cer și altele asemenea, numai minunății care nu-i angajează semnătura, numai cuvinte care învăluie cu tîmie adevărul și anume evidența că lucrările la care se referă dumnealui n-au prea mult har, că n-au ce spera de la artă. Încă un amănunt care arată altoiul multora din cei ce se îndeamnă să iasă cu producția lor în centru e construcția semnăturii. Aici nu se scrie simplu cu nume și prenume, ca tot românul, ci cu trei cuvinte, ultimul sumețînd spre un „de”, care nu prea stă să se lege.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cronica spectacolelor

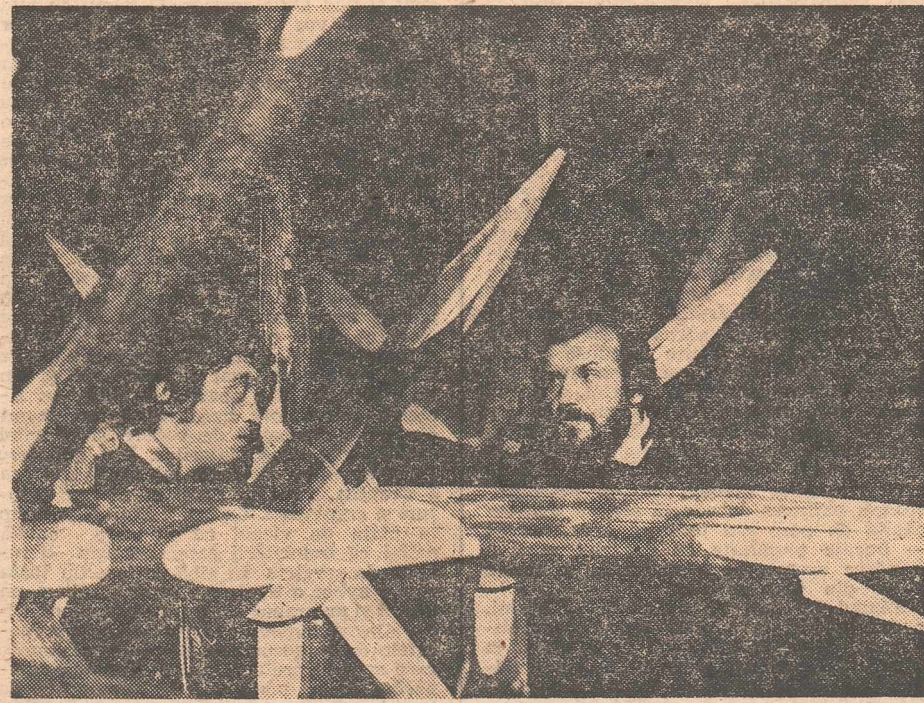
Dramă existențială pentru gînduri

Mai toate personajele piesei lui I. D. Sirbu, dedicată războiului românilor pentru independență, numită Iarna lupului cenușiu, intră în scenă cu eventualitatea iminentă a propriei lor morți în circă. Ar putea deci exploda în continuare o multiplă dramă acut existențială. Ar putea fi antrenat spectatorul într-un suspense istovitor, izvorit dintr-o singură întrebare: care dintre oamenii ăștia scapă cu viață și care nu? Ar putea fi așa, numai că personajele lui I. D. Sirbu sînt prea puțin preocupate de viața lor și sînt de-a dreptul obsedate, măcinate de soarta gîndurilor lor. Pe scenă tot izbucnește o dramă existențială, însă pentru idei: care se vor dovedi adevărate și drepte și care nu; care vor dăinui și care vor dispărea în războiul dialectic pentru independența istoriei oamenilor.

Spectacolul cu această piesă era pîndit de pericolul celor trei calități ale textului: informația, meditația, poezia. Adică intelectualismul de calitate, dar excesiv pentru o comunicare scenică, teatrală. Era pîndit, numai că regizorul Emil Reus — culmea!, el însuși un spirit meditativ — a greblat piesa ca un priceput grădinar și spectacolul de pe scena Teatrului Național din Timișoara are dinamism fără să fie doar un rostogol de fapte și are densitate a ideilor fără să fie un stop eseistic. Cu alte cuvinte, regi-

zorul a rezolvat o dificilă problemă de cîntar. Pentru că, dacă se tăia mai mult din acest text, se cădea în cealaltă extremă, aceea a incurajării lenei intelectuale a unor spectatori. Dar regizorul a dovedit o bună măsură nu numai în privința cantității, ci și a calității spectacolului. Pentru că a făcut ce a făcut și această piesă cerebrală este interpretată

cu patimă. Dar nu o patimă banal senzorială, exploziv temperamentală, ci o patimă conștientizată. Într-un cuvînt, Emil Reus semnează un spectacol intelectual. Intelectual, dar care — fără ca tu, spectator, să bagi de seamă — crește și impresionează afectiv. Pentru că finalul piesei și al spectacolului e mai puțin o culme a dezbaterii ideatice și mult mai mult un

Traian Buzoianu și Ion Cocieru prinși în angrenajul scenografiei cu țepi a Doinei Almășan Popa.

Elvira Godeanu:

„De multe ori închid ochii și visez o scenă pe care să jucăm noi, pensionarii”

În comparație cu scriitorii, pictorii și compozitorii, artiștii dramatice — și nu numai ei — sunt nedreptățiți în ceea ce numim posteritate. În timp ce pe un scriitor îndrăgit îl poți citi ori de câte ori vrei, apelând la bibliotecă, în timp ce de pictor îți poți aminti, dacă bineînțeles i-ai achiziționat o lucrare, pe un actor nu-l poți chema decât cu ajutorul memoriei, în ciuda faptului că de multă vreme arta actoricească se află înregistrată pe bandă magnetică. Pentru un actor care și-a început cariera înainte de cel de-al doilea război mondial lucrurile sunt mai dificile deoarece multe, foarte multe din creațiile lor rămân numai în amintirea noastră și le transmitem prin viu grai generațiilor următoare. Cine poate oare reda o mare realizare de altădată a lui Vraca, Timică ori Birlic?

Iată unul din motivele pentru care am solicitat câteva amintiri celei care mai bine de 50 de ani a slujit cu dăruire și har scena românească: Elvira Godeanu.

Pătrund cu evlavie în apartamentul ce-l ocupă pe strada Cosmonauților și sint frapat, de la început, de ambianța elevată, de bunul-gust al căminului. Alături de un imens tablou, care o prezintă pe artistă în „Dama cu cameli”, avem să remarcăm și alte semnate de pictori celebri. Se pare că pinza cea mai îndrăgită de artistă este lucrarea „Albăstrele” a lui Luchian, alături de care, avea să ne mărturisească amfitrionoa, dorește să-și petreacă ultimele clipe de viață.

Iau loc la o masă stil, masă la care Elvira Godeanu a purtat, de-a lungul anilor, milioane de vorbe cu cei mai reprezentativi slujitori ai teatrului românesc. Mă simt emoționat. Poate pe locul ce-l ocupă acum au stat cindva Manolescu, Storin, Sică Alexandrescu, Maria Botta și atâtea alte personalități.

— Stimate Elvira Godeanu, de câteva zile răfoiesc presa de demult și sint uimit de cele citite. Nu există săptămână în care să nu fie, dacă nu un articol, cel puțin o notă despre dumneavoastră. Ați fost vedetă chiar de la prima apariție?

— Am debutat în 1924 ca figurantă într-o piesă în care rolul principal era deținut de marea Agatha Birescu. A venit apoi primul rol în „Fracul” alături de Mișu Fotino. De atunci și pînă la cîștigarea statutului de vedetă a curs multă apă pe Dimbovița, iar sufletul meu a strîns multe decepții, dar și foarte multe bucurii. În „Fracul” am trăit cea mai puternică emoție, care avea să mă urmărească în toată cariera. Miinile mi se răciseră, picioarele nu mă mai ascultau, iar inima era căzută undeva pe scindurile scenei. Numai ochii îmi ardeau și-mi căutam refugiu în cazul unui eșec. Eșec nu am avut și iată că astăzi privesc înapoi cu bucurie.

— Acțiunile lui „Aimée” sint în continuare urcare... Iar Elvira Godeanu se ia la întrecere cu Olga Cehova — este titlul dintr-un ziar de demult care în final avea următoarea epigramă: „Cind ești atât de gratioasă / De tinără și de frumoasă / Chiar și fără domnul Heinz Couber / Erai în orice caz Aimée...” Spuneți-mi ceva despre succesul de atunci.

— Eu n-am văzut-o pe Olga Cehova în „Aimée”. Am avut, e drept, mare succes datorită lui Soare Z. Soare, care a intuit o distribuție de excepție. Jucam alături de Vraca, Fintșteanu și Pop Marțian. Eram, fără falsă modestie, un car de ași.

— „Zaza” ce-a însemnat?

— A fost piesa care m-a determinat să părăsesc, efemer, Naționalul. Eram plictisită să joc numai roluri de frumoase și de cochete. Simțeam că pot și trebuie să dau mai mult. Doream să cîștig publicul, nu numai prin frumusețe, ci și prin joc. Naționalul mă luase de frumoasă și pace. În legătură cu „Zaza” am o amintire nostimă. Era în timpul războiului; trupa Naționalului, dispersată; o parte la Sinaia, o parte aiurea. Pe atunci, împreună cu colegii mei, citeam multe piese și ne-am oprit la „Zaza”. Rolul meu cerea un partener deosebit. Întuiam, dar nu vedeam nici unul din preajmă corespunzător din toate punctele de vedere. Promenadele le făceam în grup prin celebrul orașel montan. Într-o după-amiază observ în fața noastră un tînăr bine făcut, cu mișcări elegante, păr bogat și cu un glas care-mi mergea la suflet. Mai în glumă, mai în serios remarc: iată partenerul ideal pentru „Zaza”! Și absolut ca la teatru, primesc replica: e actor. E Geo Barton din trupa lui Victor Ion Popa. Ochi văzuți, ochi plăcuți. L-am „atacat” în plină stradă, și de atunci Geo Barton a devenit colegul meu în reprezentație la Național.

— Soarta, se știe, e darnică cu unii actori: și frumoși, și talentați. Cum ați împăcat aceste două adjective care pot deveni antagonice în orice clipă?

— Am avut mult de suferit din cauza frumuseții. Talentului i-am adăugat perseverență și încăpăținare pentru a depăși frumusețea. Dacă nu știi să le echilibrezi, ele devin o frînă, ele îți pot periclita viitorul. Din acest motiv am părăsit Naționalul în 1945. Unii cronicari mă vedeau frumoasă, apoi talentată. Am început să urăsc calofilia. Îmi doream rolurile de urite, din dorința de a demonstra că sint înțel talentată și apoi frumoasă. De aceea am fost fericită cînd am intrat în „Vizita bătrînei doamne” și „Deputatul de Baltica”. Mulțumirea mea a fost deplină atunci cînd, la unul din spectacole, mama, aflată în stal, m-a întrebat acasă: dar tu nu ai jucat, măică, în spectacol?! În sfîrșit, Elvira Godeanu urită!

— Să trecem verbul la prezent și să recunoaștem că și astăzi păstrați frumusețea primăverilor care au trecut peste umerii dumneavoastră. Nu-i un compliment, stimată Elvira Godeanu, ci o realitate.

— Dacă arăt așa cum arăt, aceasta înseamnă că am știut să-mi fac meseria. N-am bătut, n-am pierdut nopți, timpul liber mi l-am petrecut cit mai echilibrat.

— După cite știu, experiența dumneavoastră n-ați transmis-o tinerilor, neavînd probabil vocație de magistru. Pentru cei ce vor să afle cite ceva din realizările dumneavoastră pe drumul întortocheat al artei, ce aveți de spus?

— Foarte multe lucruri. Am călătorit în trenul artei alături de multe celebrități, unii dintre ei lăsînd definitiv cortina să cadă peste activitatea lor. Baranga mi-a propus un dialog lung în jurul benzii de magnetofon, el fiind unul dintre cei ce cunosc în bună parte activitatea mea. Tineretea a fost grea, spinoasă. Pentru afirmarea teatrului românesc nu se zbătea nimeni în afară de noi, un grup de actori. Aveam dorința expresă de a afirma sus, cit mai sus, dramaturgia și arta interpretativă românească, pentru că eram conștienți de marile noastre posibilități. Pentru a realiza acest lucru, avînd de jucat în fața unui public în majoritate snob, munceam nebușeste. Repetițiile erau repetiții, cu o disciplină ca la armată. Minute de întirziere nu existau. Și notați, asta la repetiții! Aș dori să mai amintesc cit de greu se intra la Național. Vraca, marele Vraca, a stat afară doi ani pînă a putut intra. Pe vremea aceea trăia din turnee, și ce greu era un turneu atunci!

— Sub scutul căruia regizor vă simțeați în siguranță?

— Soare Z. Soare, care în afara unei discipline de fier ne învăța mai înțel eleganța mersului, eleganța gesturilor, intonație, ținută vestimentară. Cînd pui pe tine un capot, zicea Soare, apoi să cînte. Și ce greu e să faci un capot să cînte. Aceste lecții le ținea cu noi înaintea repetițiilor propriu-zise, erau un fel de prolog, Soare Z. Soare. Despre severitatea lui ce să mai spun? Avea o linie lungă cu care te lovea fără menajamente. Am făcut cunoștință cu ea cînd eram societară la Național. Dar lovitură lui era pornită din dragoste, din exigență. Pe el nu te puteai supăra. Primii pași în teatru însă mi i-a călăuzit Gusti.

— Ați fost, cum se spune, o răsfățată a publicului și a presei. Acum, după atîta amar de vreme, puneți mina pe inimă și mărturisiți-mi: n-ați avut chiar nici o cădere?

— Publicul m-a iubit și-l mai iubesc. Observați consecutio temporum? Presa m-a lăudat (în general), m-a nedreptățit cu răutate (uneori, dar am uitat), am avut și căderi. Prima a fost în „D'ale carnavalului” în viziunea lui Soare (și zeii greșesc!), care își dorea „un spectacol ce n-a văzut România”. În distribuție: Vraca, Marietta Sadova, Elvira Godeanu și alții. Bietul Vraca n-a vrut să accepte rolul cu toate că era convins că e în stare să facă sala să rîdă. Sint om de dramă, zicea el. Spectacolul era conceput ca un music-hall. Peste toate, Vraca, în ciuda minunatei sale voci, nu era în stare să scoată o notă. A fost o cădere de zile mari.

— „Ce-mi făcuși, Soare?! — striga Vraca în culise. Unde-i succesul?! M-ai compromis! Cine mai vine acum la Vraca?”

— „Actor total!” — striga Soare.

— „Total, total, urla Vraca, dar nu cu orice pref.”

Al patrulea spectacol n-a mai avut loc dar și Vraca s-a lecut de comedie.

A doua cădere am cunoscut-o în piesa lui Al. Kirișescu, „Cuib de viespi” care se juca la compania Bulandra. Eram Vanda, o vampă decăzută pe Coasta de Azur, venită în țară cu ifose, în căutare de victime. Partener, marele Tony Bulandra. Pe vremea aceea eu nu știam ce înseamnă o aventură, și dintr-o dată iată-mă vampă. Trebuia să fiu o muiere și eram o copilă. Mare cădere! Mai tîrziu, cu titlul „Gaițele”, piesa a făcut succes la Național datorită Soniei Cluceru, Marioarei Zimniceanu și lui Nicolae Bălățeanu.

— Să ne reîntorcem la turnee.

— Un succes cu două fațete. Primo, contactul nemijlocit cu publicul din provincie, secundo, un mare chin (mă refer la turneele de altădată). Deplasarea se făcea de cele mai multe ori cu un automobil ca vai de el. Dar cel mai neplăcut lucru erau săliile în care jucam. Am fost cu „Aimée” la Drăgășani. Sala avea o singură intrare pentru actori și pentru public. Intram costumată, urcam pe scenă ca actor, coboram de pe scenă, deveneam spectator, și așa mai departe. Publicul nu știa ce să facă și pe cine să urmărească: pe cei ce-și țineau tirada, sau pe cei deveniți ad-hoc spectatori.

Jucam odată în Ardeal pe o scenă improvizată între o grădină cu mititei și o nuntă. Ieșeam din scenă printre mititei și intram printre halbele de bere. Băieții se costumau pe stradă. Era greu, dar făceam teatru, nu ne jucam. La Sibiu ne-a apucat odată alarma aeriană. Rumoare în sală. Am avut prezența de spirit și am ieșit în fața cortinei „Nu plecați, nu vă speriați, jucăm în continuare!” Spectacolul a continuat.

— Ce pondere au avut piesele românești în creația dumneavoastră?

— Sint o mare îndrăgostită de dramaturgia românească. Pot spune astăzi cu fruntea sus că am căutat să joc în ele. Să le rememorez: „Michelangelo”, „Cuib de viespi” și „Florentina”, toate de Kirișescu; „Șapte giște potcovite” de Claudia Millian; „Trei crai de la Răsărit” de Hasdeu; „Escu” de Tudor Mușatescu; „Șarpele casei” de V. Leonescu; „Ion Anapoda” de G. M. Zamfirescu; „Avram Iancu” de Blaga; „Iată femeia pe care o iubesc” de Camil Petrescu; „Cobaiul” de Th. Scortescu; „Atrizii” de V. Eftimiu; „O noapte furtunoasă”, „O scrisoare pierdută” de I.L. Caragiale; „Moartea unui artist” de Horia Lovinescu și „Apusul de soare” al lui Delavrancea, a căruia doamnă Maria am fost de la primul spectacol al lui Zirra și pînă la cel al lui Sică Alexandrescu.

— Necazuri ați avut?

— Multe. Două au rănit însă profund sufletul meu. Datorită unor mașinațiuni de culise am fost scoasă din rol din „O scrisoare pierdută”. Atunci am suferit grozav. Cum timpul este un bun sfîrșitor, am uitat amarăciunea de atunci. De lucruri care nu-mi fac nici o plăcere nu-mi place să-mi amintesc. Cînd mi s-au dat rolurile înapoi le-am refuzat. Simțeam că nu mai pot intra în personaj, cu toate că eroinele mele n-aveau nici o vină.

— Ați călătorit?

— Verile călătoream. Călătoream e un fel de a spune. Mergeam în grup, pe banii noștri, în metropole pentru a vedea teatru. Doream cu toții să-i ascultăm pe clasicii universali în patria lor. Nimeni nu-i joacă pe Caragiale sau pe Delavrancea mai bine ca noi, nimeni nu-l joacă pe Molière mai bine decît francezii și nimeni pe Shakespeare mai bine ca englezii. Aceste excursii ne ajutau enorm.

— Cel mai longeviv personaj al dumneavoastră?

— Zoțița, de 500 de ori.

— Elvira Godeanu, după o discuție de aproape trei ore, v-am văzut lăcrîmînd de nenumărate ori. De ce plîngeți? Teatrul v-a adus doar numai bucurii.

— A fost iubitul meu numărul unu și dați-mi voie să-i rămîn credincioasă toată viața. Primii ani după pensionare am suferit cumplit, acum m-am lecut, am trecut rampa de pe scenă în stal. De multe ori închid ochii, ochii mei bolnavi, și visez o mică scenă de teatru în care jucăm noi, pensionarii, cu un repertoriu pe măsura noastră, fără nici un fel de remunerație. Numai din dorința de a transmite celor de azi ceva din ființa noastră. Oare cine-l întrece pe Brancuș în tirade în versuri? Glasul lui mai sună frumos; nu-i păcat să nu-l auzim măcar odată pe săptămîna? Dar asta-i un vis intim, care nici nu știu de ce îl destăinuiesc!

— Se spune că erați o mare amatoare de farse.

— Îmi plăcea grozav să le organizez, dar le primeam cu același zîmbet și pe cele ale altora. Înainte de a le aminti, vreau să subliniez că farsele le organizam numai la ultimul spectacol, că publicul era avizat, iar noi ne feream unii de ceilalți. Invingea cel mai ingenios. Așadar, ultimul spectacol cu „Zaza”; Barton vine la mine, își atîrnă paltonul pe cuier și discutăm. Intră cabiniera și-i schimbă paltonul. Barton dă să plece, dar minecă îi este cusută. Nu schițează nici un gest, încearcă cealaltă minecă dar nu poate îmbrăca paltonul. „Ce se întimplă aici?” — zice Barton cu glasu-i minunat. Sala ride, Barton iese furios din scenă.

În același spectacol juca și Birlic care purta o pălărie à la Chevallier. O iubea și de cite ori venea scena învălmășelii, își ținea cu mina pălăria cu un gest protector. Ei bine, tot la ultimul spectacol i-am smuls pălăria din cap, i-am rupt-o în bucăți, iar bietul Birlic, în genunchi, aduna ultimele rămășițe. A trebuit să-i cumpăr una nouă, n-am putut scăpa de el...

În „Hoții” de Bernstein, Cazaban, în rol de polițist: pe atunci nu purta proteză, dar și-a pus una falsă. Noi auzeam din culise un glas hodorigit, dar nu realizam ce se întimplă cu Cazaban, deoarece înainte de a intra în scenă avea glas. Cînd dialogul s-a incins bietul Jules i-a aruncat lui Vraca proteza în față. Îți dai seama ce se poate întimpla cu un artist care e scupat cu o ditamai proteză.

— Printre fenomenele artistice apărute în ultima vreme este și Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar; l-ați urmărit vreodată?

— L-am urmărit ori de cite ori s-a transmis la televizor și eram fascinată de marele act cultural pe care îl reprezintă cenaclul, de forța artistică degajată de conducătorul său. Pe Adrian Păunescu nu-l cunosc, dar m-am simțit obligată să-l apăr atunci cînd un tînăr cîntăreț folk mi s-a plîns că este dur pe scenă, că nu-i lasă să stea în orice poziție, ori să se plimbe de colo-colo în fața publicului. Am simțit că mi se urcă singele în cap și i-am povestit cum proceda Soare atunci cînd nu-l ascultam.

— Am parcurs împreună cu dumneavoastră o viață de om. Și cu bune, și cu rele. Cu voia sau fără voia dumneavoastră, rămîneți ca o figură reprezentativă în istoria teatrului românesc. Despre Elvira Godeanu s-au scris sute și sute de pagini, fiecare minuior al condeiului încercînd să vă definească. Din tot ce am citit, cel aparținînd lui Al. Kirișescu mi se pare cel mai complet. Să-l transmitem împreună: „Elvira Godeanu!

Regina scenei și a farmecului românesc.

Elvira Godeanu! Nu! E prea lung, prea ceremonios... E pentru așful de premieră, pentru serile de gală, cînd publicul ei, care este tot, publicul de teatru românesc, se strivește în săliile de spectacole, așteptînd în biziitul de stup de albine prea plin, freamătul cortinei gata să-și desfacă faldurile. Prefer: Elvira, și atît! Pentru că este mai mult decît un nume, două, o chemare, o invitațiune la toate fermecătoarele bucurii, pentru mii și mii de inimi. Aceste trei silabe, dulci și muzicale, au devenit atît de iubite, atît de populare, încît nu mai e nevoie de nimic: Elvira! Am văzut-o pe stradă pe Elvira! — și nimeni nu mai întrebă: — care Elvira? Godeanu?

Nume predestinat. L-a mai purtat o altă magiciană a scenei și frumuseții, Elvira Popescu. Dar aceea ne-a părăsit. Astălaltă Elvira e a noastră și rămîne a noastră, statornic și pămînaș a țării sale, cu toate solicitările care i-au venit de pretutindeni și continuă să-i vină...

DAN BIRLADEANU ■

În așteptare

Am fost o zi taxator pe linia 123 R

DEPOUL

Am vrut să ajung ca fiecare itebist la locul lui de muncă și, din acest motiv, a trebuit să plec de-acasă de la orele 2 noaptea, duminică 29 mai spre luni 30, și să apelez la două linii de noapte „U”, până în Piața Unirii, și „M” până la Depoul Ferentari, de care aveam să aparțin. Am fost singurul călător care a plătit, deoarece toți ceilalți aveau permise. La orele 3,15 minute pătrundeam în depoul numit, ca într-o sală de spectacol necunoscută, poate chiar stranie, din care nu lipsea nimic din ceea ce s-ar putea să pară specific doar teatrului. E drept că întinerul nu mă lăsa să descopăr decât treptat elementele de scenografie, ora bizară, pentru cine nu este familiarizat cu munca de noapte, însemna ea însăși un handicap, dar numai pentru cel venit de afară, deoarece, de pildă, tovarășa Voica Stancu, bufetișiera de serviciu, a apărut cu cafeaua comandată foarte repede și cu un zîmbet nu numai binevoitor, ci și grațios încerca să ascundă oboșala orelor de serviciu, înțelegând probabil că, la rîndul meu, gîndeam că băutura neagră ca și noaptea de mai, și caldă ca emoția oricărui neprevăzut, mă vor ajuta să pot pipăi realitatea cu degete mai simțitoare și sigure, cu simțurile mai treze. În sala de așteptare sosiseră deja cițiva șoferi și incasatoare. Două fete tinere dormeau sezînd pe o banchetă de lemn, adunate una într-alta, cea mai scundă sprijinindu-și capul pe umărul celei mai înalte. Se vorbea în șoaptă. Afară, autobuzele alniate înghesuit, pentru a lăsa spații de acces cit mai distincte, imaginează o forță mecanică latentă, în așteptarea unui semn anume. Atelierele sînt luminate. Mecanicii și ceilalți muncitori repară, remediază, verifică. Inginerul Ioan Filimon, directorul Exploatații tramvaielor și autobuzelor, este și el prezent pentru treburile sale, așa zice zilnice, dacă n-ar fi noapte, dar și pentru a asista la instructorul care mi se face. Cele două dispecere, Maria Tăcutoiu, mai întii, și apoi Rada Dan, mă pun în cunoștință de cauză: cum se decontează biletele, în ce intervale trebuie să trec seriile vindute, la ce coloană etc. La ghișee apar șoferi și taxatoare să-și preia actele, să li se verifice tinuta, să li se dea indicații. Foaia de parcurs stă la incasator, șeful echipajului fiind însă șoferul.

Încep să mă tem. Controalele se fac la fiecare revenire, la capul de linie, dar și în timpul cursei, străzile nu sînt toate asfaltate, foaia de parcurs se completează în mers, un zero poate deveni 6, un 9 zero, călătorii pot vocifera, nervii incasatorului, neexperimentat, pot ceda. Primesc actele, ecusonul cu nr. 40695 (pe care, cu permisiunea directorului, îl voi păstra și după terminarea serviciului, ca pretioasă amintire) și fac cunoștința echipajului cu care voi lucra. Ecaterina Băican, din Frumușani, învățătoare cîndva, acum bucureșteancă, o femeie înaltă, îngrijită, binevoitoare, puțin timidă (poate chiar temătoare în fața nepriceperii mele, care avea să-i aducă la sfîrșitul zilei și o pagubă de cițiva lei) și șoferul Petre Filip (un tînăr de 32 de ani, angajat de 11 ani la I.T.B., un băiat brun, culoare accentuată de mustățile țiriachesti și de favoriții prelungi), subțire la trup, puțin flegmatic, desigur un foarte bun conducător auto. Locuiește — exemplu rarism — pe strada unde se află chiar capătul liniei 123. Ar fi putut să doarmă mai mult, dar a venit din vreme. Acești doi oameni nu știau nimic despre intențiile mele. Le aflau acum și erau de acord, cu un zîmbet ascuns și cu un gînd totuși evident: n-o să-ți fie ușor! Îi rog să-și execute programul în mod exemplar, astfel ca să eliminăm, pe cit posibil, nemulțumirile obiective ale călătorilor. Mergem la autobuz. Are nr. de circulație 31 B 7581, nr. de I.T.B. 2881, un Roman diesel, evident roșu. În interior „transpirația” produsă de diferențele de temperatură, poate de respirațiile „uitate” de pasageri în ajun, atîrnă în broboane mari de plafon, imbracă scaunele plătate cu melamină. Ne apucăm să ștergem ferestrele, scaunele, să măturăm pe jos. „Ce tip de mașină avem?”, îl întreb pe Petre Filip și el îmi răspunde, fără să clipească, „tip sardelă”, adăugînd „o să vedeți”. Asta înseamnă că în privința capacității, se contează pe 112 locuri. Lungimea interiorului peste 11 metri.

ȘI NU A FOST CURSA ÎNTII

Doriseam să pornesc cu prima cursă din garaj, dar alte linii erau mai utile, 123 ieșea doar la 4,47, iar debutul se făcuse la 3,50. Timp de două ore, adică pînă la 5,50, aveau să părăsească depoul 270 de autobuze. Linia 123 își trimitea toate forțele, pe străzile orașului, între 4,47 și 5,53, în total 30 de mijloace, cărora aveau să li se adauge, la orele de vîrf, alte 3. Nu știu dacă suficiente, ci doar că acestea erau posibilitățile reale. La plecare, adică în momentul în care autobuzul din fața noastră s-a mișcat pentru a ne face loc să ieșim, stupoare (pentru mine cel puțin): cauciucul din față-stînga pe geantă. Mergem la atelier, tîrîndu-ne, și ne-o iau înainte alte curse. (Pe parcurs aveam să recuperăm întîrzierea, dar greu, de-abia în jurul orelor 12,00. O întîrziere doar de

cîteva minute, atîtea cîte au fost necesare schimbării cauciucului). Traseul măsoară 11 kilometri și norma este de 10 curse. Cap de linie str. Erie Eroul, La Piața Unirii, care ar fi trebuit să fie cel de-al doilea moment de repaus, se întoarce „din mers”, după circa 20 de minute și cele două minute de relaxare nu se mai pot ține aici. Nu mi se pare grea o „plimbare” de 110 km în opt ore, dar nu cunosc încă nimic din istoria acestor 110 km fracționați în 9 stații și presărați cu evenimente imprevizibile. La orele 9,53 vom dispune de 5 minute libere, tot la capul liniei, pentru masă. „Ce aveți de mîncare?”, o întreb pe incasatoarea Ecaterina Băican. Rosînd, răspunde: „Ce să am? Două ouă fierte, pastramă, două mere și piinică”.

Numărăm 20 de lei în măruntis și 200 de lei în hirtii. Întregul depou a devenit un stup. Motoarele, aflate în încălzire (15 minute pentru fiecare), zumzăie și învăluie cu draperii violacee, încetioase, spațiul din jur. Platforma betonată pe care ne aflăm trepidează mărunț și statornic. Pe nesimțite, întregul decor s-a animat. Las geanta cu bilete și banii colegei mele. Cunoaște mai bine riscurile. Sarcini de rememorat: închiderea și deschiderea ușilor în stații. Sînt 4 butoane pentru ușa din mijloc și cea din spate. Ce înseamnă să apeși pe 4 butoane? Un fleac, numai că poți produce accidente, cînd oamenii sînt pe scară ori se urcă sau coboară în ultima clipă. Deci din nou: atenție!

PE TRASEU

După formalitățile de la capul liniei, pornim în cursă. Pe scaunul rezervat incasatorului, Ecaterina Băican. Deocamdată sînt ucenic și stau alături, cu priviri încordate, sub corozorul unei șepci imprumutate de un șofer amabil. Ceasul arată 5.11. La stația de plecare urcă 20 de persoane. Ca-ntr-o suflare. Abia am timp să-i număr. Alții se aruncă spre autobuzele 41 și 39. Miinile taxatoarei lucrează cu rapiditate de țesătoare și toți se reped, parcă eliberați de un resort, spre scaunele goale. Mai avem 8 stații. Următoarea: str. Toma Constantin. Alți 20 de cetățeni. Ba nu. 23, 25, 27. Cițiva fug încă spre noi. Fiecare cum poate. Pe virfurii, pe toată talpa, agitînd bratele sau tîndu-le lingă trup, legănînd ori executînd mici salturi. Frumos, greu, caraghios. Autobuzul e plin. Stația Toporași. Un nou asalt. Îmi notez primele impresii despre oameni: îmbrăcăminte foarte diversă. Vremea este

incertă. Predomină hainele de rigoare, Umbrelele. Dar vîd și o pasageră în rochiță subțire, ca și cum ar fi surprins-o vremea rea cine știe de cînd în acest cartier îndepărtat... Majoritatea sînt femei. Nimeni nu vorbește cu nimeni. Nu se aude decît motorul mașinii. Poate nu se cunosc. Nimeni nu te privește cînd soliciți biletul. Spun scurt, esențialul: „de 50, două pînă la cap, unul întreg”, și pleacă urgent. Gesturile sînt mecanice și de o parte și de alta. Nimeni nu verifică dacă biletul este de 50 de bani ori de 1 leu. Mă gîndesc că dacă în locul incasatorului ar fi un aparat, atenția călătorilor ar fi mai mare, ei ar căuta să vadă dacă automatul a lucrat corect, dacă nu e defect. Dar taxatorul nu este un agregat tehnic. El este doar un om.

SE DEȘTEAPTĂ ORAȘUL

Încep să cred că totul, adică acele 9 ore, se va topi în plictiseală, repetare, indiferență, banal. Trăgînd cu urechea și ochiul spre Ecaterina Băican (pe care nimeni nu pare s-o vadă, cu toate că, vîrog să mă credeți, întîlnind-o în alte circumstanțe ea ar atrage privirile), nu mă pot sustrage fermecătorului eveniment pe care nu-l poți avea oricînd: deșteptarea orașului nostru familiar și totuși necunoscut, în care treburile zilnice aruncă, deasupra lui, o perdea de neatenție, ascunzîndu-l. Ignorînd prognozele, abia ieșite probabil de sub tiparul tipografiilor, cerul mă duce cu gîndul la Ocean, atît este de sumbru și nuanțat, de reliefat, prin luminile venite din depărtări nevăzute și de umbrele încă nedepănate ale nopții, de amenințător și de neprevăzut, în imensitatea spațiilor sale punctate, violente, în violet și într-o indefinită suită de griuri, care se fereșă să devină albe aspirînd mai curînd spre albastru, dar oprindu-se înaintea acestui prag. Casele sînt mici, pitite sub verdețea, amintînd despre Bucureștii altor vremi, mereu mai izolat în stampe și evocări scrise de noile îndrăznele arhitectonice, de necesitățile prezentului.

Piața Progresul. Un nou și viguros eșantion de călători răzbește în spațiul acum restrîns al mașinii. Tăcerea stăruie. Orașul este spălat de ploile recente. Curat și proaspăt. Pe mesele de beton ale pieței încep să-și desfășoare mărfurile producătorii. Doar cițiva. Vîd verde și conopidă, cartofi noi și vasele flori. Cumpărătorii încă lipsesc. Brutăria e-nchisă. Se vînde doar lapte și iaurt, din stivele de lădițe aduse în timpul nopții. Alimentarele n-au deschis nici ele. Cineva, un bărbat, sparge tăcerea: „Mergeti puțin mai în față, un pas, să urce și ceilalți”. Nu-l privește nimeni. Cițiva, nu prea convinși, îi urmează îndemnul. Sătulul nu crede celui flămînd... Pe stradă, puțini pietoni. La Bellu, vînzători în halate albe, oferă coșuri pline cu covrigi și cornuri. Deocamdată, oferă. La stația Sura Mare călătorii încep să urce prin ușa din mijloc. Mașina a devenit un burduf cu oameni. Cițiva șoferi de taxi moșăie pe volane așteptînd mai curînd ora schimbului decît clienții. O stație foarte lungă, pînă la Liceul „Gh. Șincai”. Coboară primii pasageri și se împrăstie, care încotro, cu o iuteală de furnici.

Cerul s-a schimbat total. A fost, parcă, invadat de o turmă de miei albi, ca o pașiste subcarpatică în primele zile ale unei primăveri festive. La Bulevardul Mărășești alt pluton de călători porneste spre direcții diferite, iar la Piața Unirii respirăm ușurați: autobuzul se golește complet. Cei care ne vor însoți în sens invers sînt foarte puțini: 7 sau 8. Stau acum pe scaunul incasatorului. E mult mai ușor. Colega îmi spusese că, pînă pe la orele 8,00, spre Ferentari merg cițiva. Așa a și fost. Revîd orașul, sau mai exact o secțiune a sa, aparent identică pentru că, în ciuda simetriei străzilor și blocurilor, fiecare trotuar, luat în ansamblu, este diferit, mai cu seamă cînd lumina soarelui urcă cu o repeziune incredibilă, concretă, invadînd toate ungherele. Oare colega de alături înregistrează și ea?

N-am efectiv timp să privesc afară. Mai ales la această oră. Frecvența pasagerilor, obligația de a înscrie, destul de des, seria biletelor, de a mă asigura de monetar, de a nu greși, de a urmări, de fapt, desfășurarea traseului din cu totul alte puncte de vedere, mă blochează, nu mă lasă să evaderez nici cu imaginația și nici cu privirea.

Pe trotuarul care mi se oferă privirilor vîd deschizîndu-se frizeriile. Frunțile teilor de pe Șoseaua Giurgiului sînt săruțate de soare. Priveșc cerul. Va fi, sigur, o zi frumoasă. În Piața Progresul, nimic. Stau cu spatele. Geamul este acoperit de o perdeluță înflorată, pe care n-o observasem. La cap de linie se îndeplinesc formalitățile știute și pornim, fără pauză, deoarece trebuie să reîntîrăm în grafic. Avem 4 autobuze înaintea noastră. Cursa a durat 40 de minute. Străzile laterale îmi sînt de-acum familiare. Chiar și frizeria de pe colț a lui Cricoveanu Ion ca și atelierul de reparat frigidere, care-si anunță existența printr-o tăbliță cocoțată pe un stîlp de iluminat. Cireșele au devenit, în sfîrșit, roșii, frunzele viței de vie, de prin curți, au transparente, picăturile de apă de pe flori și-au început drumul lor de abur spre înălțimi. Soarele ia în stăpînire orașul cu o îmbrățișare prietenoasă. Piața Unirii: schimbăm locurile și din nou spre Erie Eroul, capul

de linie. Mașina este curată. Fără hirtii și bilete aruncate pe jos. Fără ambalaje de înghețată și hirtii unsuroase de pateuri și gogoși. Pe stradă, aceste produse se consumă însă masiv. Aproape nu vîd un trecător care să nu mînințe. Din mers. Natura și-a schimbat din nou înfățișarea. Blocurile sînt învăluite în ceață, iar soarele a devenit un disc opac. La cea de-a treia cursă ni se va înfățișa din nou. Apoi se va răzbuina pe incertitudinile din zori, iar la orele prînzului va face inutilă protecția efemeră a perdeluței cu flori (la dus spre oraș) și ne va sta în ochi, ca un ghimpe, în drumul de întoarcere.

CONFLICTELE, CUM ȘI DE CE SE PRODUC ELE

Știu că ceea ce așteptați sînt evenimentele, picanterile, aventurile zilei, petrecute în cele 6 ore. Ei bine, ele au existat. Pe măsură ce circulația devenea mai grea (stopuri mai lungi, autovehicule mai numeroase), viața noastră, a celor trei permanenți din autobuz, devenea mai grea. Întiul control este efectuat de două femei, Elena Chirca și nr. 3092, care nu dorește să-i apară numele.

Prima persoană care nu-și plătește biletul este o tînără foarte bine îmbrăcată, cu ochelari de soare moderni, lucrează la „IPROLAM”. Deși stringea în pumn mîna de 1 leu pregătită, n-a plătit. „din timiditate”, adică nu voia să deranjeze pe cineva rugîndu-l să-i scoată bilet. Curios că a stat chiar în fața mea, adică la 80 cm depărtare. Cealaltă, elevă la postliceul de steno-dactilografie. Tot cu ochelari, dar de vedere. Se înroșește, nu vrea să se legitimizeze și plătește amenda de 50 de lei. Este ora 12.30. S-au vîndut 885 de bilete. Ciții s-au eschivat? Nu le știu numărul. Dar, spre prînz, un grup de elevi de la liceele „Autobuzul” și „Gh. Șincai” sînt surprinși în culpă. De data aceasta de controlorii Nae Popescu (vechi itebist, de pe vremea tramvaielor cu cai) și de Vasile Ionescu. Copiii sînt amuzați, la început, speriați mai tîrziu, împertinenți permanenți. Discuția se prelungește, li se fac promisiuni, li se dau asigurări că, dacă se vor legitima măcar, vor fi iertați (deși este ușor să-i identificăm prin intermediul unor lucrători de miliție sau după numerele matricole de pe haine). Unii prezintă bilete cu alte serii decît cele vindute de noi, „pasate” de pasageri binevoitori. Le aflăm numele și le trecem sub tăcere. Unuia îi este frică de taică-său, strungar cunoscut și om cu palma și morală grea. De fapt, motivațiile mă interesează: ce anume te poate îndemna la fraudă? Sărăcia? La 50 de bani, greu de crezut. Spiritul de aventură? Voluptatea riscului? Nae Popescu, controlorul, om de peste 60 de ani, cred, le poate fi bun și întreaga lui făptură degajă bunătate și înțelegere. Iertați — sîntem un echipaj al bunăvoinței! — copiii n-au fost totuși invingători. Mai vreau să adaug ceva. Ionescu Vasile, celălalt controlor, nu dorea altceva decît să vadă, ca și mine dealtfel, cit de bărbăți puteau fi în realitate tinerii elevi ai celor două licee, cit de capabili să înțeleagă greșelile lor și s-o regrete. „Dealțul, chiar ieri, am găsit, într-o situație similară, un inginer-șef care ne-a și bruscat, inclusiv pe milițianul chemat spre a-l identifica, îmi spune Vasile Ionescu, după care, aflînd că vom anunța întreprinderea despre comportarea sa, a devenit umil și rugător, dispus să plătească oricît, 1.000—2.000 de lei, numai și numai să nu se afle «acolo». Îl recunoscuseră însă și cițiva pasageri”.

La încheierea orelor de muncă, echipajul nostru adusese, în casa statului, 1.200 de lei, reprezentînd vînzarea a 629 bilete de cite 50 de bani și a 886 a cite 1 leu.

Inginerul Ioan Filimon, conducîndu-mă spre casă, îmi răspunde în felul său foarte direct, la două întrebări cu care vreau să închei experiența:

— Ce reprezintă pentru dumneavoastră taxatorii?

— Un „rau” necesar, izvorînd, mai cu seamă, din problemele sociale pe care le ridică și pe care nu întotdeauna le putem rezolva cum se cuvine, deși am înregistrat progrese. Asta înseamnă: dificultăți de recrutare, pregătire, concedii de nastere (90 la sută sînt femei), bariere psihologice, contactul cu publicul, mai greu pentru o femeie, și altele! Economic, în jur de 1 milion încasări pe zi. Dar 1 milion strîns din măruntis. Cu migală.

— Ce credeți că n-ar trebui să lipsească din acest reportaj?

— Adevărul.

— Care este acel adevăr?

— Că taxatorii sînt oameni ca și noi. Din cei aproape 3.200 de incasatori, 2.000 sînt bacalaureați, alții urmează cursurile unor facultăți, multe femei sînt mame și soții, și merită să fie tratate omenește, măcar pentru faptul că se scoală la 3—4 noaptea, că n-au sărbători ca noi, că mașina îi zdruncină 8 ore pe zi și mai mult, că nu-și vîd copiii decît o dată pe săptămînă, că vara suportă căldura și iarna frigul, de cite ori se deschid ușile, că spală și șterg interiorul mașinii și că vîn în contact cu zeci de mii de oameni, într-o săptămînă, trebuînd să rămînă mereu aceiași, în timp ce pasagerii sînt de fiecare dată alții...

EMANUEL VALERIU ■

O mătușă în străinătate

Acum doi ani și jumătate, timișoreanul Werner Müller a petrecut sărbătorile de iarnă într-un cadru deloc fastuos, ba chiar dimpotrivă. Plecase într-o frumoasă zi de iarnă din casa părintească, așezată în cartierul Freidorf, mărginime a Timișoarei, formată din case solide și grădini în care domină ordinea șvabilor care le stăpinesc, plecase mai întâi spre București pentru a se urca într-un avion. Aparatul avea să-l depună, după numai câteva ceasuri de zbor, direct la Frankfurt pe Main — într-o atmosferă pe care, la început, a crezut-o înghețată doar din cauza vremii cinoase de afară, care l-a lovit în obraz de cum a pășit pe pista aeroportului.

Autorităților române le-a demonstrat existența unei mătuși, care s-ar fi angajat, pare-se, să-i asigure trecerea mai ușoară spre traiul „ausländer“ cu acte în regulă în Republica Federală, și-a lăsat apoi slujba, colegii și rudele, a renunțat la cetățenia română și, înarmat cu un pașaport de plecare definitivă din țară, a luat drumul străinătății și oarecum al rușinii, cum ne mărturisește azi. De la Frankfurt a ajuns repede la Nürnberg, un lagăr pe care-l crede mai mult un loc de trecere, de unde cei care se auto-exilează sînt îndreptați în numai câteva zile spre locuri mai apropiate de cele în care urmează să se stabilească. Mătușa lui Werner locuia în Darmstadt, spre aceeași localitate s-a îndreptat și el, numai că a rămas la Langen, zece kilometri de Darmstadt, tot în lagăr bine-înțeles. Aici l-a prins Anul nou, fără braț în casă și fără bucate pe masă, aici a locuit nu mai puțin de cinci luni și jumătate, deși, iată, actele sale erau cu totul în regulă. Werner Müller este de meserie vopsitor textilist. La „Garofița“, întreprinderea timișoreană în care a lucrat pînă la plecarea în R.F.G., a avut în fața ochilor mii de metri de mătase în fiecare zi, scaldată în culorile cele mai vii, mai diverse. Aici însă, tot lagărul, de jur-impresur, fiecare casă, fiecare stilp aproape, totul era bleumarin-închis, bleumarin repetat la fiecare privire, bleumarin pînă la obsezie. „Acolo, zice azi, numai vopsitul ăla te distruge. Îți vine citeodată să inebunești! Inchipuți-vă, eram în lagăr vreo sută, o sută cincizeci de familii venite din toate colțurile pămîntului. Stăteam într-o cameră mică, mult mai mică decît bucătăria asta (sintem, desigur, la Werner Müller acasă — casă bătrînească solidă, bine întreținută de mină de om gospodar, iar bucătăria amintită nu-i nici mai mică, nici mai mare decît oricare altă bucătărie întîlnită curent la noi), iar W.C.-ul, bucătăria și alte dependențe le aveam în comun cu alte patru familii. Majoritatea „locatarilor“ nu știau nici limba, iar cei care o știau oricum nu stăteau de vorbă cu tine pentru că n-aveau chef. Și toți stăteam acolo, claie peste grămadă, în casele acelea vechi, vopsite pînă sub streșină în bleumarin, pierzînd parca cu fiecare nouă zi care trecea speranța de a mai evada vreedată din infernul bleumarin al lagărului de imigranți“.

Odată formalitățile de acceptare pe pămînt vest-german încheiate, iată-l pe „domnul Müller“ în stare să-și caute o slujbă după măsura și dorința sa. Din „lipa respectivă“ deci, nimic să stea în calea țelului său, nimic să-l împiedice să se poată bucura de „deplină libertate a societății capitaliste...“ Dar Werner Müller nu va găsi niciodată un post de vopsitor. Va încerca să obțină un post de muncitor necalificat la o fabrică de pălării, apoi la o centrală electrică, apoi la o sucursală a unei firme americane de aparate electrice. Eșec total. Nimeni nu-l dorește, toți îl privesc cu ochi bănuitoari, sînt imediat intrigați de accentul lui, specific nemților bănățeni. Dealtfel, Werner n-a putut trece nici măcar o singură dată drept un german autentic în R.F.G., deși limba o știe la perfecție. Accentul lui de străin l-a trădat întotdeauna, iar oamenii s-au pus pe loc în gardă față de unul pe care nu-l considerau, cu dispreț, decît un „Beigelaufener“, adică o „venitură“, un ins dubios venit de pe alte meleaguri. Oficiul de plasare pe care îl vizita aproape zilnic i-a recomandat câteva locuri de muncă,

dar n-a putut face nimic pentru angajarea propriu-zisă. „Vezi că există post, citeodată — zice Müller. Te duci, te prezintă la patron și-i spui pentru ce ai venit. El se uită la tine, te măsoară din cap pînă-n picioare, te privește mai ales în ochi și la urmă, dacă nu vrea, nu te primește. Nimeni nu-i poate zice nimic! La noi, mi-am dat seama, din păcate abia atunci, ești îndemnat mult să lucri. Dacă stai pe stradă, dacă te ocupi de cine ce trăsni și nu vrei să te duci la muncă, să faci ceva folositor pentru societate, vine pînă la urmă cineva și te-ntreabă ce-i cu tine... Acolo, nici vorbă de așa ceva. Nu există să ai un serviciu garantat și pe nimeni nu interesează dacă ai ce să măninci sau mori de foame. Apoi, știți desigur că-s acumina în „federală“ peste un milion de șomeri — un milion și-două sute de mii imi pare — și asta nu-i de joacă“.

Iată cum, ca un prim contact cu societatea capitalistă, Werner ajunge șomer cu drepturi depline, adică un om întreținut de stat pentru o vreme. Capătă niște sute de mărci pe lună pentru asta, din care o parte le varsă pentru chiria în lagăr. Numai că, simplu de ghicit, nici în Occident nu te lasă nimeni să „huzurești“ pe viață din punga statului. Există acele oficii de plasare care îți oferă unele slujbe, fără să aleagă însă nici un moment felul muncii pe care urmează s-o practici. Trebuie să ai grijă să nu refuzi slujba oferită, fiindcă pierzi absolut tot — indemnizația de șomer, cazarea în lagăr; rămii pur și simplu în stradă, cu dreptul de a cerși sau a-ți curma zilele... Acum, sigur că de refuzat, nu poți refuza nimic, fie gunoier sau cărător cu spatele — dar poți fi „în schimb“ ușor refuzat, lucru care se întîmplă de cele mai multe ori atunci cînd devii indezirabil pentru un patron cu ochi pătrunzători și inima pungă, așa cum am amintit mai înainte. Dacă situația se repetă mai bine de un an de zile, atunci ajutorul de șomer se reduce, și încă substanțial, la 48 la sută din suma primită la început. „Oricum, zice Werner Müller, faptul de a nu fi primit niciieri te distruge! Pacă n-ai mai fi bun de absolut nimic, respins de societate ca un leproș, inutil!“.

Acestea fiind „relațiile de muncă“ pe care Werner le-a dobîndit repede în R.F.G., să vedem cum s-a descurcat în relațiile sociale. Mai întîi trebuie desigur spus că aceste „relații“ nici n-au existat vreun moment. Cu un „Beigelaufener“ nimeni nu dorește măcar să stea de vorbă, dar să se împrietenească. Este un lucru cit se poate de logic, desigur. Muncitorul autohton, clasa față de care Werner și alții de aceeași condiție cu el s-ar fi putut apropia, nu privește cu ochi buni o asemenea concurență în muncă. Werner este astăzi de părere că tocmai această luptă pentru un loc de muncă, pentru un salariu, pentru supraviețuire în cele din urmă îi face pe oameni răi, neomenoși, suspicioși, reci. Stînd cu brațele încrucișate aproape o jumătate de an, mărturisește azi, a avut destulă vreme să mediteze, să se cufunde atît de adînc cît l-a ținut capul în studiul relațiilor umane din societatea capitalistă. „În cel mai bun caz, zice, oamenii de acolo te ignoră, caută să aibă cît mai puțin de-a face cu unul ca tine. Uneori ești ignorat simplu, de parcă nu existi, dar altele, cum să vă zic, ești ignorat cu jignire, printr-o simplă privire, un zîmbet disprețuitor, un periat grăbit, cu palma, peste haina de care te-ai atins desigur întîmplător...“ Odată, ține minte, i-a venit să-l întrebe pe unul, cu care se mai întîlneau de vreo două ori, să-l întrebe normal: „Ce mai faci?“ Omul l-a privit o clipă, surprins parcă, după care i-a replicat cit se poate de tăios: „Dar ce te interesează pe tine?“

După un timp, Werner ajunge în lagăr la Darmstadt („E plin de lagăre acolo, în mai toate orașele!“). Dar mătușa? — poate vă veți întreba. Nu, mătușa respectivă nu s-a simțit, cum se spune, niciodată obligată să-și ajute în vreun fel nepotul venit la „patria-mumă“. Altfel, familia mătușii nu stătea deloc prost — avea o casă mare, în care ar fi putut locui foarte bine și Werner, dacă i s-ar fi propus, prăvălie, ceva bani. Numai că mătușa nici n-a avut de gînd să-l primească pe Werner, ea s-a simțit cu cugetul împăcat după ce i-a trimis „chemarea“ necesară încheierii actelor de plecare definitivă. Mai departe să se descurce singur! „N-am mîncat decît de vreo două ori la el — spune Werner. Nu mi-au spus nimic în față, dar mi-am dat seama că e mai bine să nu mă mai duc. Mai tîrziu îi mai vedeam pe stradă, dar nici nu ne salutăm. Ea fusese, e drept, verișoara mamei mele și plecase din România în 'nouă sute patruzeci și nouă, căsătorindu-se acolo. Nu era însă decît o străină pentru mine, la fel cu toți ceilalți de care eram înconjurat“. Ajuns la Darmstadt, Werner Müller începe, în fine, să muncească, după stil „occidental“. Mai întîi ca încărcător la depozitul magazinului universal din localitate. Apoi la aprovizionare, tot ca muncitor necalificat, la o firmă americană de săpunuri. În localitate funcționează și uzina marilor firme de medicamente „Bayer“ — dar acolo, află Werner, numai la o singură concediere s-au dat afară 2000 de muncitori. În cele din urmă, citeva luni, intră vînzător într-o librărie. Patronul, unul Welnitz, părea să-i acorde încredere. Într-una din zile, văzîndu-l mereu preocupat să citească, fiindcă întotdeauna i-au plăcut cărțile, i-a pus în mină o carte de beletristică, recomandîndu-i simplu: citește-o și p-asta! Cartea nu era totuși grozavă, dar ea conținea un secret. Între paginile sale, Welnitz strecurase o bancnotă de 500 de mărci. O tentație, o piatră de încercare. O capcană! A doua zi însă Werner i-a înapoiat patronului bancnota, mărturisindu-i totodată că nu prea i-a plăcut... cartea. A cîștigat cît poate să cîștige un emi-

grant abia angajat. Colegii lui, bănuia, cîștigau mai mult — dar acolo, o știe, nimeni nu-ți spune niciodată cît cîștigă exact, ascunde cît poate suma veniturilor. Să facem însă o mică socoteală. După ce a ieșit din lagăr, Werner a stat într-o așa-zisă „locuință socială“ (o cameră de 4 pe 4 metri, un holșor, o mini-bucătărie și-un W.C.), pentru care a plătit 210 mărci pe lună. Mîncea la cantină, la prînz și seara numai — 280 mărci. Pentru dimineață, un lapte, o cafea, puțină pine etc. — cel puțin 120 de mărci. Întreținerea (încălzirea centrală în special, dar și apa, gunoierul, electricitatea) — alte 200 de mărci. „Acolo, astea-s scumpe — zice; cămășile nu sînt...“. Își mai cumpăra țigări, multe țigări, mărturisește că a fumtat fără precedent în autoexiliul său, uneori mai mult de două pachete pe zi — peste 200 de mărci! Dacă tragem linie și adunăm, iese cam întreg salariul său, pe care l-a avut ca vînzător... Ceea ce, să recunoaștem, este departe de a fi raiul pe pămînt! „E adevărat — zice Werner — societatea capitalistă permite și bogăția fără limită, superluxul. Numai că de așa ceva nu te poți atinge niciodată. De fapt, omul nu are nevoie decît de o cameră luminoasă, un trai decent, armonie familială ca să-și poată considera viața fericită. Superluxul aparține numai unei clase extrem de înguste, față de care ești așa de mic și de neînsemnat, cum să vă zic eu, precum o gîscă sălbatică față de un „Jumbo-Jet“.

Tot mai adîncit în însingurarea sa, Werner Müller începe să fie conștient că nu va mai putea rezista prea mult. În Occident, se știe bine de-acum, izolat ești chiar dacă ai o familie, darămite singur fiind. Werner, de ce n-am spune-o, ar fi dorit să-și încheie un cămin, să-și alcătuiască o familie — lucru care s-a dovedit fără putință de realizat. A mai intrat din cînd în cînd în vorbă cu vreo colegă, dar convorbirea n-a durat niciodată mai mult de cîteva minute, devenind repede incompatibilă cu interesele fiecăruia. Odată, ține minte, a încercat să-i explice unei casierie cum se face că el fusese „un german din România“. Fata nu l-a crezut. Cum adică, așa — ori ești german, ori ești român?! „I-am explicat că se poate totuși — că noi avem cetățenie română, cum sînt în țară și unguri, și sirbi, și încă alții, că trăim cu toții laolaltă, ne înțelegem foarte bine, sintem cetățeni români dar de naționalități diferite, conlocuitoare. Parcă nu-i venea să creadă că e posibil așa ceva!“

Un singur prieten a avut Werner în R. F. Germania. Cît a putut, a intrat în muzee, a văzut catedrale și monumente istorice, a admirat opere de artă. Erau, o spune, sigurantă, puținele și unele momente de destindere, de liniște sufletească, singurele lumini în viața sumbră pe care o trăia. Și pe care, oricum, o surporea tot mai greu. Era singur. Scria scrisori deznădăjduite în țară, surorii sale și celorlalte rude. Se plătise enorm. Ca să se descarce, ajunsese să caute cearta cu luminarea. Îi sărea dintr-un nimic țandăra, ori de cite ori avea prilejul să facă țărăboi. Dar era cel mai în demință mijloc de a scăpa de refulare, de nemulțumirea care-i măcina sufletul. De fapt, în subconștient hotărîse deja să se întoarcă în țară, înțelegînd marea greșală săvîrșită, dar îi era încă teamă. Teamă că nu i s-ar putea ierta atît de ușor greșeala comisă, prostia de a fi renunțat la cetățenia română. Într-o zi, pe cînd stătea adîncit în gînduri, singur, pe o bancă a parcului din Darmstadt, de el s-a apropiat un fost inginer român, plecat și el de cîteva vreme din țară, împreună cu toată familia. L-a întrebat ce face. „Ce să fac, i-a răspuns Werner, uite stau ca un prost și mă plitesc în parcul ăsta“. Inginerul („nici vorbă să fi putut vreedată să primească acolo o slujbă de inginer!“) i-a mărturisit că și lui îi e tare greu, că și miine s-ar pune pe tren să se întoarcă acasă, dacă nu i-ar fi rușine de risul lumii și de gura nevestei... A fost momentul în care Werner și-a dat seama, cu cea mai deplină certitudine, care e drumul drept pe care trebuie să-l urmeze, cu orice preț. În ianuarie, anul trecut, merge la ambasada din Köln, cere sfat și apoi depune actele pentru întoarcere definitivă în țară. În iunie 1976 sosește la Timișoara. Își reîntîlnește rudele și prietenii. Recapătă cetățenia română. Este reangajat la „Garofița“. De cum a revenit în fabrică, unul din ingineri l-a pus în temă: uite, Werner, tu ai lipsit aproape doi ani de zile — unele lucruri s-au schimbat, trebuie să te pui la punct.

În toamnă așteaptă să facă nunta, să se așeze la locul lui între oameni, departe de experiența atît de dureroasă, pe care a trăit-o pînă acum un an de zile.

Altfel spus, experiența lui Werner Müller, oricît de adînci ar fi urmele pe care le-a lăsat în viața timișoreanului, nu este totuși decît o experiență. Am avea chiar curajul să susținem că ea putea fi foarte ușor prevăzută de cineva cu ceva mai multă minte și experiență decît Werner. Eșecul timișoreanului era deci previzibil, chiar dacă el, lucru oricum important, plecase din țară cu toate actele în regulă. Este motivul pentru care, în ceea ce-l privește cel puțin, autorul acestor rînduri n-a fost decît prea puțin impresionat de aventura și drama lui Müller. Ea s-a petrecut, altfel spus, aproape în liniște, fără „accidente“ deosebite într-un sens sau în altul, fără evenimente spectaculoase, ducînd direct la deznodămîntul final cel mai normal. Astăzi, ca să nu uităm lucrul cel mai important, e bine să spunem că Werner Müller dorește ca experiența sa dureroasă să fie cunoscută și de alții, în speranța că învățătura sa de minte să le fie lor drept exemplu.

DUMITRU GRAUR ■

Opinia unui alegător

Între dialog și delațiune

Firește, nu există nici o legătură între cele două noțiuni, după cum nu există nici o legătură între cele două ipoteze care ar putea defini un mod de comunicare. Doi oameni stau de vorbă, își pun unul altuia întrebări, își răspund unul altuia, aparent dialogul lor este sincer, curat, întărit și încercat de cel mai pur interes al aflării de noutăți sau al schimbului de experiență, ba unul dintre cei doi a fost chiar invitat de interlocutorul actual la acest dialog, în sfîrșit, se ride, se glumește, întreaga împrejurare pare scaldată în armonie, în respect reciproc, în reciproce galanterii, ca să spun așa, și totul se termină cum nu se poate mai bine.

Vine, apoi, a doua zi. A doua zi, cel invitat află că răspunsurile lui la întrebările la care se străduise să găsească o replică inspirată și sinceră și plină de sugestii utile au fost răstălmăcite, s-au transformat, brusc și uluitoare de neașteptat, în reversul lor negativ, o ură neagră a însoțit această transformare, o ură nemotivată, o ură aparent, fără obiect, o ură neputincioasă pentru că, altfel, demnitățile elementară l-ar fi obligat pe răstălmăcitor, dacă nu era răstălmăcitor, să riposteze pe loc și să-și susțină pe loc punctul de vedere contrar. Din toate acestea însă, nimic!

Nu se poate — își spune cel răstălmăcit — nu e cu putință, la dialog a participa mai multă lume, e ușor, e foarte ușor de restabilit adevărul, e simplu, e la îndemîna oricui vrea să facă lumină și atunci, dacă adevărul poate iesi atît de lesne la iveală, pentru ce a fost nevoie de răstălmăcire, de delațiunea la telefon, sau într-o notă, sau într-o plîngere, sau într-o scrisoare, sau într-un memoriu?!

Ce viciu ascuns al neputinței care a născut invidia a putut prezida o astfel de morală din partea unui om despre care, pînă atunci, se putea crede că este un om demn și serios, și întreg, și capabil să se poată uita cinstit în ochii aproape-lui?

Ce jalnică micime sufletească a putut conduce la un astfel de gest cu care, în trecut, se putea plăti necinstit o poliță a mizeriei morale, datorită căruia, în trecut, se putea plăti, de către cel răstălmăcit, cu sănătatea și cu cariera și, poate, cu viața?!

Sigur, astfel de manifestări au devenit la noi foarte rare, sînt din ce în ce mai greu de întîlnit, însă atunci cînd se întîlnesc totuși, ele se cer denunțate public cu o vehementă și cu o violență care trebuie să devină exemplare.

Dar dacă... mă întreba cineva, de curînd, — dar dacă cel de dat la delațiune lucrează, ca să zic așa, în domeniul vieții spirituale?

Nu se poate — ripostez și eu — e dincolo de inchipuire! Sînt gata să accept un mizer individ neîmplinit și turbînd de furia lipsei de orizont într-o astfel de ipostază, deși chiar și atunci individul îmi apare ca un leș pe care societatea, dacă n-ar fi atît de generoasă, cît este a noastră, ar trebui să-l arunce peste bord. Nimic nu mă umilește pe mine mai mult decît acest mod de a-ți denigra semenii care au ținut să se uite în ochii tăi cu seninătate, și cu credință, și cu dragoste. Nimic nu mi se pare mai degradant uman decît delațiunea. Cum poți minți atît de liniștit pognîndu-ți tovarășii, dacă nu ești cumva bolnav sau dacă nu ești cumva aflat la rigola vieții?

Ei bine — zice acel cineva — cunosc un caz cînd delatorul lucra în bransa asta, a spiritului. Era pus să cultive spiritul, să-l ocrotească și să-l ajute să se manifeste liber, independent, curajos, fericit și creator pentru cei din jur.

Atunci — zic eu stupefiat — atunci avem de-a face cu o crimă! Știți dumneavoastră alt cuvînt care să încapă monstruoziitatea?

Nu — zice acel cineva, pe gînduri — din nefericire, nu știu!

DINU SĂRARU ■

Broderie în fier.

Parisul și Roma, dar nu pentru turiști

În cele ce urmează prezentăm aspecte insolite ale unor metropole asociate în mintea fiecăruia cu imaginea unor mari centre de cultură și civilizație. Aceste aspecte sînt atît de neobișnuite, încît par de-a dreptul incredibile. Articole recente din revistele franceze „Paris Match” și „L'Express” înfățișează un Paris și o Romă necunoscute, poate nici măcar nebănuite. Mărturisim că le-am citit cu strîngere de inimă.

Jacques Chouillet, președintele Universității Paris III, denumită și Noua Sorbonă, declară ziaristei Danièle Granet că dacă ar fi președintele unei companii aflate într-o situație economică atît de precară ca instituția de învățămînt pe care o conduce, „nu aş avea altceva de făcut decît să-mi trag un glonte în cap.” Stupefiantă declarație din partea unui erudit literat, pasionat cercetător al lui Diderot, și care nu poate fi înțeleasă decît în contextul dificultăților financiare prin care trec toate universitățile din Franța, da-

torită crizei economice. Dealtfel, subtitlul articolului sună: „Pe plan general, se poate spune că Universitatea franceză se apropie de starea de incertare a plăților”. Straniu, întristător limbaj folosit pentru venerabile instituții de cultură, de faimă multiseculară.

„Roma cezarilor, papilor și regilor este astăzi orașul anarhiei, violenței și friicii” — constată încrincenați doi ziaristi de la „Paris Match”.

Nu ne bucură aceste imagini, situate „în afara circuitelor turiștilor sportivi cu Baedekerul în mînă” — cum ar fi spus don Miguel de Unamuno — și nimeni nu pretinde că ele ar transforma peste noapte cele două megalopolisuri în orașe ale pierdutei și ruinei. Nu se cuvine însă nici ca aceste fațete ale realității să fie ignorate. Cu atît mai mult cu cît nu este vorba de fenomene întâmplătoare, ci de acțiunea unor mecanisme economice și sociale profunde.

Sorbona necunoscută

Scrie Danièle Granet în „L'Express” :

„Dacă aş fi șeful unei întreprinderi, nu aş avea altceva de făcut decît să-mi trag un glonte în cap”. Cuvintele acestea aparțin domnului Jacques Chouillet, în vîrstă de 62 ani, care și-a consacrat viața studiului operelor lui Diderot și pe care colegii săi l-au ales președinte al Universității „Noua Sorbonă”, denumită și Paris III.

Or, astăzi, domnul Chouillet mărturisește că nu poate nici măcar să încheie anul universitar în curs, fiindu-i necesară pentru aceasta suma de 1 700 000 franci.

Dar nu numai „Noua Sorbonă” — subliniază, în continuare, „L'Express” — se află în această situație financiară; universitățile Paris VI, Paris VII, Ville-taneuse, Vincennes, Aix-Marseille III, Bordeaux II, Toulouse-Le Mirail, Rennes au, de asemenea, casele de bani goale. Recent, domnul Pierre Fauchais, vice-președintele Conferinței președinților de universități, a constatat: „Am putea spune că, global, universitatea franceză a ajuns în situația de suspendare a plă-

ților”. Recent, tot din lipsă de mijloace financiare, d. Roger le Moal și-a dat demisia din funcția de decan al departamentului de drept al universității din Angers.

În plus, pentru economii la buget, creditul alocat pentru fiecare student a scăzut de la 54 la 42 de franci. „Ceea ce înseamnă — explică tot domnul Chouillet — o diminuare de 11 la sută a creditului față de 1976”. Or, contractele încheiate pentru întreținerea universității Paris III, care în 1971 nu depășeau 459 000 franci, s-au ridicat în 1976 la aproape 700 000 franci. Taxele sociale și cheltuielile pentru personalul universității nu au rămas stabile. Ele ating azi 50 la sută din bugetul alocat pentru funcționarea acestei instituții de învățămînt.

Cuvîntul de ordine lansat de guvern privind stabilitatea cheltuielilor nu este clar înțeles de întreprinderi, fie ele particulare sau de stat. Tarifele s-au ridicat cu circa 15 la sută. Creșterea prețurilor se apropie de 10 la sută. Dar universitatea franceză va trebui să se administreze și în aceste condiții, chiar dacă resursele sale vor fi diminuate cu 20 la sută (în franci constanți). Anul trecut — arată, în concluzie, Danièle Granet — pentru a-și echilibra bugetul, „Noua Sorbonă” a cheltuit aproximativ 400 000 franci, epuizîndu-și rezervele financiare.

Orientală

O nouă religie (I)

Intr-o bună zi ne întorceam dintr-o scurtă călătorie împinsă dincolo de barierele orașului Ho Și Min și, admirînd panorama Perlei Orientului într-un amurg exotic nemaivăzut, mi-au înflorit în minte imagini asemănătoare descrise de Somerset Maugham într-o carte de povestiri („A tremurat o frunză” — dacă nu mă înșel). Și iată că peste o parte a marelui conglomerat de zidării și verdeață se înalță cu trufie un turn de biserică foarte crudat, perfect geometric și fără ornamente, de-un alb total și cu ferestre puține și îndepărtate unele de altele. Semăna mai degrabă cu turnul unui aeroport ultramodern sau al unui siloz din porturi, așa că am întrebă-o pe Ai Lam despre ce este vorba, dar ea, în loc de răspuns, izbucni într-un ris sănătos, lăsînd să-i scape printre buze doar porecla unui bonz: „Bonzul Cocos”, de la nuca de cocos ce cu sucul lăptos și răcoritor ce ne binecuvîntă popasurile. Aveam să aflăm abia a doua zi deplina dezlegare a acestei cimilituri, cînd am putut vizita la fața locului nu biserică (sau pagoda?) cu totuși neînsemnată din zăre, ci unul din templele cele mai repute ale noii religii fondate de bonzul pe care multimea Saigonului avea să-l gratifice cu porecla de „Bonzul Cocos”.

A doua zi am pornit deci într-o nouă aventură în timpul și spațiul Vietnamului meridional, către provincia „Tien Giang” la numai 60 de kilometri distanță de oraș, una dintre cele mai vechi provincii din delta Mekongului. Urcam pe brațul anterior, unul din cele două brațe ale fluviului de la care se trag și cei nouă dragoni din mitologia locului. Și treceam printre livezi de fructe tropicale colorate și cu denumiri metaforice: lapte

de mamă (cu lapte fin și dulce în miez), arbore de piine, ochiul dragonului, tristețea intimă.

Pe aici, în 1785, eroul național Nguyen Hue a condus insurecția contra ocupanților thailandezi și i-a izgonit din țară, iar în 1963 a avut loc insurecția de la Ap Lac, cea mai vestită din timpul războiului de eliberare, cînd a fost distrusă la sol o companie de elicoptere, iar în portul militar au fost nimicite vase de război ale inamicului. Arhitecții studiază astăzi cu atenție fostele tranșee și adăposturi subterane, adevărate catacombe lucrate cu artă și cu o formidabilă intuire a legii rezistenței materialelor. Colegul Tran Bun, fost gazetar, actualmente cadru în Comitetul revoluționar provincial, ne povestește atacurile de pe brațul Mekongului ce duce spre Phnom Penh și pe care aveam să-l văd acolo, în capitala Campujei democratice, peste cîteva săptămîni. În fine, în 1945, de 1 Mai, în cadrul campaniei Ho Și Min, provincia urma să fie curățită, dînd celor peste 1 200 000 de locuitori liniștea pînă la atît nesaț.

În plină deltă a Mekongului firește că economia provinciei se bizuie pe orez. Dar și pe fructe de tot felul. Am vizitat un bazar unde, pe lângă fructele pomeneite mai sus, se odihneau grămezi de papaia, de mango, de ciom-ciom, banane, ananas, citrice etc., ieftine pînă și pentru suma derizorie a unui călător străin.

Ardeam de nerăbdare să văd celebrul templu al Bonzului Cocos, dar tipicul vizitei, minuțios alcătuită încă de la hotel, începe cu o altă pagodă de budism curat, nealterat (budismul are mai multe ramificații) numită „Vinh Trang”, adică „Longevitate eternă”. Ridicată în 1849 într-un stil național curat și el, pagoda nu are lucruri extraordinare în afara unei statuei „Buddha prințul”, adică Buddha la etatea în care a inventat religia ce-i poartă numele. Se spune că Buddha, prinț bogat, văzînd moartea, mizeria, bolile, vicile lumii, și-a vîndut averea, și-a părăsit tronul, familia și a plecat prin lume pentru a găsi o religie capabilă de-a mîntui omenirea. Religia a prins adînc în zonă

„Per i nostri bisogni, per cambiare la vita” (Pentru nevoile noastre, pentru a schimba viața). Cu această lozincă demonstrează absolvenții ai unor institute de învățămînt superior din Roma împotriva așa-numitului șomaj intelectual.

Roma cezarilor

Niciodată un oraș nu s-a schimbat atît de rapid — scriu Georges Ménager și Jacky Garofalo în „Paris Match”. Roma cezarilor, papilor și regilor este astăzi orașul anarhiei, violenței și friicii. Politica și țîlhăria au avut cîștig de cauză în fața seninătății locuitorilor acelei Rome în care se ducea „la dolce vita”. Un uragan de nebunie suflă și mătură orașul cel mai pașnic din Europa, care a căzut pradă tuturor extravaganțelor, tuturor sinuciderilor. „Sediul unui stat care nu este un stat, capitala unei națiuni care nu este o națiune, Roma este, din păcate, expresia perfectă a eșecului unității italiene”. Cuvintele aparțin celui mai celebru scriitor italian, Alberto Moravia, care-și judecă astfel orașul.

Anarhia este atît de mare încît peste tot se întîlnește frica. În restaurante sau la garderobe se refuză paltoanele de blană, de frică să nu fie furate. În plină Romă, o femeie care a încercat să-și salveze haina de vizon a fost ucisă cu mai multe focuri. Magazinele mari sînt regulat jefuite de bande de douăzeci sau treizeci de tineri care, atacînd casierile sau umplîndu-și sacii cu diverse produse jefuite din standuri, acționează cu atîta rapiditate încît dispar în mașini înainte de venirea poliției.

În anul 1976 s-au comis la Roma 4 600 acte de banditism înarmat, 54 persoane au fost răpite cerîndu-se pentru eliberarea lor sume de rîscumpărare de 300 milioane de lire în medie pentru fiecare. Patruzeci de oameni, pare-se, au dispărut pentru totdeauna. Doar în luna ianuarie a acestui

an s-au produs 11 răpiri. Oricine dispune de o brumă de bani sau are o rudă în străinătate își trimite copiii în Franța, Elveția sau America. Polițiștii, copleșiți de acest val de banditism, au ieșit în stradă cerînd lărgirea noțiunii de legitimă apărare. Că rabinierii au realizat, totuși, chiar în aceste condiții, ceea ce a fost denumit „un frumos tablou de vînătoare”, omorînd 40 de bandiți și rîndind alți două mii. Cifrele oficiale arată că din patru crime, trei rîmîn nepedepsite. Cu alte cuvinte, 75 la sută din delincvenți și asasini scapă. Inchisorile arhipline s-au transformat în veritabile „strecurători” din care au evadat, de la crăciun, 44 de condamnați.

La scara întregii națiuni problema slujbelor a devenit o veritabilă plagă. Cu toate că numai 36% din populația Italiei este activă, există 1 800 000 șomeri și 2 600 000 solto ocupați, adică angajați temporar, care protestează la fel de energic ca șomerii.

În afară de acestea, Italia trece în momentul de față printr-una dintre cele mai formidabile perturbații din istoria sa: 34 din cele 55 de milioane de locuitori ai săi au părăsit satele, emigrînd la oras. În fiecare zi se adîncește prăpastia dintre cei ce au de lucru și cei care nu au. Și totuși Italia a rămas în anul 1976 prima importatoare de limuzine Rolls-Royce din Europa, lucru cu atît mai de mirare cu cît prețul unei asemenea mașini echivalează cu salariul pe 20 de ani al unui muncitor. În administrația de stat totul este de vînzare, totul este de cumpărat. Trebuie să dai șperț în orice situație.

Iată deci cum ceea ce inițial părea doar un început de anarhie a degenerat într-o atmosferă prielnică panicii, morții și răpirlor.

În această notă sumbră se încheie articolul din „Paris Match”.

și a dat exemple de bigotism și de jertfe aidoma creștinismului din perioada martirajului. Ele au venit pînă în epoca noastră cînd, drept protest contra orînduirilor strimbe și ocupației imperiale, bonzi și credincioși și-au dat foc. Tocmai aici, în templul „Longevității eterne”, este expusă într-o vitrină fotografie inimi carbonizate a bonzului Thich Quang Hue, așezată pe o tavă de argint cu inscripția: „Inima nepieritoare”. Originalul se află într-un templu din Saigon.

Dar pagoda aceasta nu este numai un lăcaș de cult, ci, ca alte pagode vietnameze și ca multe din mănăstirile noastre, ea a fost și un focar de cultură națională și de rezistență patriotică în fața agresorilor. În curtea pagodei, o mare amforă ce pare a avea o destinație sacră este laică intru totul — dată la o parte, ea arată intrarea într-o hrubă unde coborau patrioții în timpul luptelor contra regimului lui Thieu. Cum hruba era foarte apătoare, noaptea, amfora servea la scoaterea apei din încăperea.

Am trecut apoi la vizitarea unei alte pagode, mai cu cîntec — o pagodă cao-dai-stă. Religia, fondată în... 1926, vrea să spună că în fața arhitecturii cerece noi sintem cu toții la fel și are ca însemn zvastica — ochiul domnului, deci sintagma grafică a soarelui. În esență, religia este tot budistă, numai că modernizată și subtil adaptată indoielilor filozofice ale omului civilizat. De esență reacționară prin nonconformismul ei social și prin textele ei cu sensuri dubioase — religia este totuși tolerată cu condiția de a nu acționa practic contra noii orînduirii.

Starețul este profesor de filozofie, cu acte în toată regula. Întrebîndu-l unde, în ce localitate s-a născut cao-dais-unde, el mi-a răspuns cu toată seriozitatea: în cer. Și mi-a explicat că dumnezeu însuși, deci Buddha, a simțit nevoia unei renovări a religiei sale și l-a investit pe noul său profet, care a fost Pham Còg Tac, să execute planul.

Monahii acestei pagode poartă insigna care certifică funcții ierarhice. I-am cerut unuia o insignă și mi-a răspuns că nu se poate. Cedîndu-mi insigna, el își va pierde investitura cerească. Ceilalți mi-au răspuns cu toții la fel. Numai starețul, mai îngăduitor cu investitura cerului, și-a desprins de pe răsăd călugărească insignă și mi-a pus-o pe piept. Ba mi-a dat și cărți religioase cu explicarea sistemului prin care, ciudat, se aduce ocară științei ca mijloc de cucerire a sufletului.

M-am lămurit. Și am plecat cu tristețea că o parte din călugări era compusă din intelectuali.

În interior, pagoda are altarul simplificat, podoabele lipsesc, peste un duh de austeritate ca în bisericile protestante.

În fine, ah! în fine, pornim spre templul religiei fondate de Bonzul Cocos. De la debarcader, prin canicula neiertătoare, barca ne poartă pe lângă o insulă nelocuită, fostă pînă deunăzi leprozerie și botezată „Insula dragonului”, pentru că leproșii au degetele crispate și înfepte-nite ca ghearele dragonului.

Pe cît ne apropiem, trecînd brațul Mekongului, pe celălalt mal se disting cele două corpuri ale templului. Unul obișnuit, cu un turn într-o formă clasică pe care-o mai văzusem la Vang Tan unde se spune că sînt păstrate 15 din multele perle în care s-a transformat Buddha după moarte. Celălalt corp este ceva de necrezut: o învălmășeală de poduri suspendate și țevării, ca într-o uzină chimică modernă. Ce-or fi avînd toate acestea cu cultul?, mă întrebam. Tevăriile acestea duceau peste niște scări curbate, spre un vapor adevărat și nu alegoric, și încă vapor de încărcătură mare. Sus, pe un catarg, în bătaia soarelui, strălucea o icoană măreață pe care Buddha se îmbrățișa cu Isus Christos — joviali, ca doi prieteni după o lungă despărțire.

Am rămas năucit. Abia acum Ai Lam a început să-mi povestească istoria tragi-comică a religiei bonzului.

AL. ANDRIȚOIU ■

„Am avut bucuria, chiar în Altiplana, să întilnesc oameni care puteau întreține o conversație despre România”

● Absolvent din 1962 al Facultății de matematică din cadrul Universității bucureștene, Alexandru Mironov a lucrat până în toamna anului 1973 la Liceul economic din Craiova, plecând apoi, ca membru al unei delegații mai vaste alcătuite din intelectuali români de diverse profesii, în Maroc, împreună cu soția sa, profesoară de biologie. A rămas în Maroc mai bine de trei ani, funcționând ca profesor de matematică la Liceul „Omar Ibn Abdelaziz” din Oujda, localitate cu peste 200.000 de locuitori, așezată în apropierea frontierei cu Algeria.

— Tovarășe profesor, ce impresie v-a lăsat, în primul moment, sistemul de învățământ marocan?

— Tară aflată în plină dezvoltare, Marocul face eforturi dintre cele mai laudabile pentru perfecționarea sistemului de învățământ tradițional, tributari, din punct de vedere al predării științelor exacte, școlii franceze care, de altfel, continuă să asigure cam 80 la sută din cadrele didactice. Abia 10 la sută din profesorii de matematică din școlile marocane pe care le-am vizitat, mai ales în a doua perioadă a șederii mele acolo, când fusesem ales drept consilier pedagogic al ministrului învățământului primar și secundar, O. Bouhamoud, erau localnici, restul de 10 la sută fiind români. În învățământul matematic marocan ni s-a părut nouă, românilor, cu o programă în materie de matematică extrem de pretențioasă, dar uneori cam nepractică.

— Ați pomenit de mai multe ori cuvântul noi. La cine vă refereați?

— La grupul specialiștilor români invitați de oficialitățile marocane, la colegii mei Maria Prodana din Timișoara sau Petre Lăzărescu și Aurel Iorgulescu din București, profesori care s-au remarcat repede printr-o muncă asiduă, prin cunoștințe profunde și printr-o seriozitate exemplară, devenind cu toții consilieri pedagogici ai ministrului, oameni consultați într-un ansamblu de probleme privind modalitățile de perfecționare și înnoire a învățământului marocan. Am susținut cu toții comunicări științifice, am fost invitați la mese rotunde, am participat la discuții referitoare la stabilirea programelor de învățământ, profesorii români făcând în Maroc o treabă dintre cele mai bune în favoarea învățământului local și, implicit, o excelentă popularizare a școlii românești de matematică, socotită unanim drept una dintre cele mai avansate din lume. Am avut astfel ocazia, datorată unei sesiuni internaționale pentru stabilirea programei de învățământ din Maroc, să-l cunosc pe celebrul profesor francez Condamine, autor de manuale și matematician de renume mondial. Precierile lui laudative la adresa școlii noastre de matematică și la adresa serviciilor aduse de profesorii din România învățământului marocan recunoscute de toți ne-au bucurat, întărindu-ne convingerea că acolo, în nordul Africii, ne-am făcut cum se cuvine datorită dărilor de dascăli și de buni români. De altfel, așa vrea să precizez că asemenea profesorilor de matematică s-au comportat fără cusur toate cadrele venite din țară, medici sau ingineri care s-au remarcat prin nivelul înalt al cunoștințelor, prin dragostea față de profesie și prin teimeinicia muncii, calități ce au atras după ele nu doar recunoașterea oficială a autorităților, ci și stima localnicilor. Când noi am introdus, pentru prima oară în istoria învățământului marocan, pregătirile suplimentare cu elevii, preparațiile de după orele obișnuite ale programului, am fost priviți cu suspiciune, iar unii confrăți, mai ales cei francezi, ne-au acuzat că facem exces de zel. Când, după un an de învățământ, proporția absolvenților bacalaureatului a crescut de la 30 la sută la 50 la sută, am primit felicitări. Românii se remarcă și în alte domenii. De pildă, doctorița Cristina Vasile, oftalmolog, din Craiova, a găsit soluții inedite în tratarea unor afecțiuni oculare tipice deșertului, fiind cooptată în diferite organisme științifice marocane și trimisă de statul marocan în Franța, la reuniuni științifice. Cazul doctorului ploieștean Ștefan Corodea, care a profesat cităva vreme în satul Ahfir din marginea Saharei, mi se pare demn de relatat pentru semnificațiile lui. Într-una din zile, doctorul Corodea a avut un accident de mașină, fiind internat la o clinică din Oujda. Auzind de asta, m-am dus să-l vizitez, dar n-am reușit

să ajung până lângă patul său. Veniseră să-l vadă, cale de mulți kilometri, zeci, dacă nu sute, din țărani din Ahfir, speriați că doctorului lor, cum îi ziceau, i s-a putut întâmpla ceva. Manifestația aceea de simpatie, venită din partea unor oameni simpli, m-a tulburat, ea constituind, după părerea mea, cea mai bună dovadă a unei munci serioase, desfășurată în condiții nu dintre cele mai ușoare, cea mai semnificativă probă a serviciilor aduse de specialiștii români din diverse domenii țării lor.

— Ați amintit de mai multe ori de Sahara. Ați vizitat-o vreodată?

— Firește. Documentându-mă pentru o carte, aflată astăzi în curs de apariție la Craiova, am ajuns până la Tassilli, în Sahara algeriană, ba chiar mai departe, pe alte continente, petrecându-mi toate vacanțele din timpul șederii la Oujda cu rucsacul în spate și carnetul de însemnări în mână. A rezultat o carte care se numește „Enigmatic, pământul” și se vrea o replică, bazată pe documente și mărturii științifice culese de pretutindeni, o replică la „Amintirile despre viitor” ale lui Erich von Däniken. Încerc să demonstrez în paginile ei nu că pământul a fost vizitat cîndva de extraterestri cu un grad superior de civilizație, cum lăsa să se înțeleagă van Däniken, ci că au existat pe globul pământesc unele civilizații foarte avansate ca nivel de tehnologie, civilizații, firește astăzi dispărute, ajunse până la cunoașterea amănunțită a atomului.

— Când ziceți „mărturii științifice culese de pretutindeni”, la ce anume vă referiți?

— În afară de Tassilli am vizitat vestigiile vechilor civilizații din Liban, de la Baalbek, din Peru, de la Cuzco și Machu-Pichu, din Bolivia, de la Tiahuanaco, din Egipt, de la Gizeh la Abu Simbel, pe întreaga vale a Nilului, în sfârșit, din Mexic, de la Teotihuacan, Palenque și Chichenitza. În plus, pentru experiența mea profesională, am parcurs zone întinse din Anglia, Franța și Statele Unite, studiind mai ales sistemele de învățământ. O spun cu mîndrie: învățământul românesc, cu tradiția lui minunată și cu bazele lui actuale, izvorite dintr-o deplină cunoștință de cauză și din grija statului și partidului nostru pentru creșterea și dezvoltarea tineretului, este unul dintre cele mai bune din lume. Într-o suită de trei articole, publicate la sfârșitul anului 1975 în ziarul marocan „L'Opinion”, am încercat să demonstrez avantajele sistemului nostru, repet, unul dintre cele mai complete din lume. Articolele au fost primite cu mult interes, în ciuda criticilor, marea majoritate a sugestiilor făcute acolo urmînd a fi aplicate în Maroc.

— Am dori să ne spuneti cum a fost primit un român, să zicem, în Altiplana, pe locurile străvechului imperiu incaș. Ce știau oamenii de acolo despre noi, despre țara noastră?

— Firește, nu foarte multe, dar am fost primit peste tot cu ospitalitate și bucurie. Am avut surpriza, chiar în Altiplana, să întilnesc oameni care puteau întreține o conversație despre România. Acolo, ca și în alte locuri izolate ale lumii pe unde am călcat, numele României era totdeauna asociat cu numele președintelui țării, cu numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, a cărui politică de pace și apropiere între popoare e cunoscută pretutindeni. Peste tot am fost chestionat cu interes despre ceea ce se întâmplă la noi, despre succesele poporului român. Peste tot m-am simțit mîndru că fac parte dintr-un popor de oameni harnici, în numele cărui am fost mereu tratat cu bunăvoință și simpatie de oameni necunoscuți, de oameni simpli, de colegi de meserie.

La Craiova mi-am dat seama cât de adevărat e vechiul proverb românesc care spune că nicăieri nu e mai bine ca la tine acasă. Mi-am reluat lucrul la școală, m-am prezentat din nou la cercul științifico-fantastic din oras, pe care-l consider foarte util pentru educarea imaginației tinerilor, am reîntrat în ritmul dinaintea plecării. Mă simt atît de aproape de craiovenii mei, încît uneori am senzația că nici n-am lipsit atîta timp. Doar cartea pe care am scris-o îmi aduce aminte de drumurile de altădată.

IONEL GIURGIUVEANU ■

Jurnalul unui călător sceptic

Milionara cu șoseta căzută

Dimineața filmasem la bursă. O doamnă foarte amabilă, care coordonează Biroul relațiilor cu publicul al acestei demne întreprinderi din Frankfurt pe Main, mă primise cu puțin timp înainte pentru a elucida detaliile tehnice ale filmării. Mi-a recomandat cu insistență ca operatorul să nu proiecteze lumină în ringul bursei pentru a nu îi deranja pe domni care, în focul luptei, devin surescizați și pot reacționa paradoxal dacă sesizează că sînt filmați. Domni nu au reacționat paradoxal și eu, personal, am fost mulțumit de calitatea peliculei.

Vizionînd-o, păru și se face măciucă de mila agenților de bursă care spintecă văzduhul cu gesturi rapide și încărcate, evident, de sensuri ascunse, de mila acestor bătași cu papion împinși de-o spaimă de 1.000 de volți de la un telefon la altul în goana nebună-nebună de a adăuga, dincolo de virgulă, un procent cit de modest.

La prinz ar fi trebuit să fiu prezent la un spectacol care se anunța cuceritor: licitația de la Centrul de diamante. Instituția, pusă pe roate de o mină de optimiști fără capital lichid, dăduse faliment și piraiții marii finanțe urmau să preia afacerea într-un climat de onorabilitate. Din păcate, licitația nu a mai avut loc.

Am asistat, în schimb, la o „prezentare a blănușilor”. Cîțiva mari producători, răspîndiți pe destule meridiane, se adunaseră în orașul despre care se spune că este cel mai mare achizitor din Europa occidentală de bunuri costisitoare.

Pe podiumul luminat într-o manieră cit se poate de sofisticată alunecau la intervale, savant gîndite, domnișoare de toate culorile înfășurate în cape și mantouri care anulau, vizibil, reflexele selective ale cliențelor din sală. Miroase a parfumurile cele mai scumpe din lume, în aer plutea un fum violet, cum numai țigările pe comandă îl pot scoate și chelneri cu genealogii în regulă se tupilau reverențios împărțind băuturi garantate care intrau în prețul discriminator al „invitațiilor”...

În rîndul întii, o doamnă între două vîrste, dar pornită de mult spre a treia, privea spre podium cu o pedantă lăcomie. Cel puțin în după-amiaza aceea avea două ticuri. Își ridica mereu șoseta dreaptă, care aluneca perfid și repetat și, apoi, își îndrepta fastuoasa perucă avînd culoarea greu de imitat a vișinei în săptămîna a cincea. Doamna cu pricina era încărcată de bijuterii cu o cotă înaltă de asigurare, era acoperită de o blană la fel de arătoasă ca și acelea care alunecau pe podium dar, dorind din toată inima să aibă un ofensiv aer sportiv, purta șosete. Probabil combinația de opulență fără scrupule și ambiguitatea unei șosete lenevite este o invenție șic. Se poate. În orice caz, la ieșirea de la acest festival al blănușilor, unde exponatele notabile pendulau între 60.000 și 85.000 de mărci, doamna cu șoseta căzută s-a îndreptat, demnă, spre un Porsche argintiu care nu se vinde în rate. Un tînar jerpelit, probabil în pană financiară, s-a grăbit să-i deschidă portiera cu o speranță mută în priviri. Încă volubilă, milionara l-a învăluit în fumul violet al țigării și l-a admonestat, vehementă:

— Vă tineți scai de noi peste tot. Duceți-vă naibii undeva și munciți, să nu vă mai vedem! Foarte sincer, ar trebui să vă fie jenă. Stricaiți peisajul...

Tînarul strica, într-adevăr, peisajul. Ca el sînt vreo jumătate de milion. Alți zeci de mii (mai exact numai anul trecut — 38.000) au riscat să-și termine o facultate fără să spere, neapărat, că vor deveni niște nenorocite ambalaje umane...

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

Unii despre alții

Spicuim, pentru început, dintr-un reportaj publicat în cotidianul francez „Le Monde” despre un oras vest-german

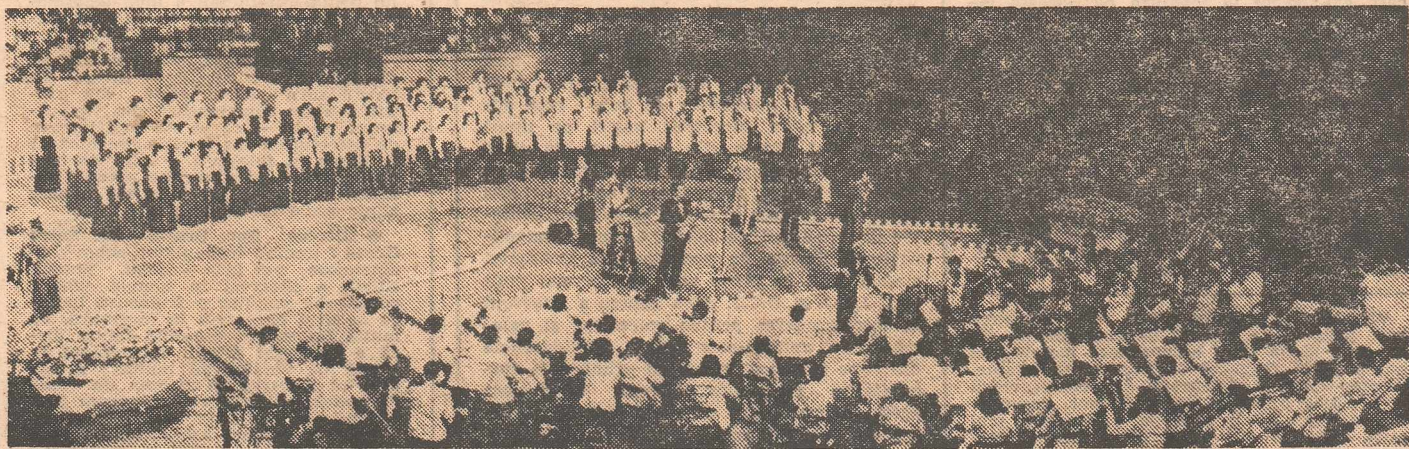
„Frankfurt pe Main are o proastă reputație. Presa vest-germană privește permanent spre acest bolnav «cu inima sfîșiată, la marginea prăpastiei» unde «totul miroase a bani». Un mare săptămînal îl definea printr-o trinitate: «bulevarde, bănci, bordeluri»...

Admiratorii lui — pentru că există și admiratori — și detractorii lui — care sînt mai numeroși — au, totuși, un punct comun: cînd vorbesc despre Frankfurt pe Main, nu recurg decît la superlative: cel mai mare număr de vizitatori, gara și aeroportul cele mai aglomerate din țară, cele mai bune servicii pentru bătrîni, cel mai mare număr de tineri care vor să-și continue studiile, cele mai mari cheltuieli pentru cultură, cea mai mare criminalitate, cei mai mulți muncitori imigranți și cei mai bine integrați, cea mai rapidă creștere a preturilor terenurilor, studenții cei mai turbulenti. De cîțiva ani, este orașul cu cele mai mari datorii din țară... Si lista recordurilor poate continua cu numeroase alte exemple. Simbol al «miracolului economic» vest-german, cu băncile, tirurile, industriile, sediile sale sociale, orașul este în același timp și negativul acestui miracol. Acestea le scrie, repetăm, ziarul „Le Monde” care completa în mod amplu toate concluziile.

Să recurgem și la presa vest-germană pentru a vedea cum descrie realitățile dintr-o țară vecină. Olanda. Pe la începutul lunii mai, cotidianul „Die Welt” scria: „Pentru șase poliști din Amsterdam, activitatea lor «în slujba dreptății și a legii» a cunoscut săptămîna aceasta (1-7 mai n.n.) un sfîrșit bine meritat: colegii lor le-au prezentat mandatele de arestare, le-au cerut să predea armele și i-au condus la carceră. Direcția poliției din Amsterdam îi suspectează de colaborare cu delincvenții și de acceptare de bani și cadouri. Acțiunile poliției împotriva unor persoane din propriile sale rînduri au o importanță deosebită. Unii dintre poliști întretin contacte cu traficanții de droguri... Cei șase arestați nu sînt nici primii și, firește, nici ultimii poliști din Amsterdam suspectați de corupție. Din octombrie 1975 funcționează o comisie specială a poliției olandeze însărcinată cu depistarea colegilor care fac din serviciul lor o afacere. Pînă în prezent, 28 de poliști au fost concediați și interogați, o parte dintre ei arestați, deoarece uniformele lor miroseau a corupție. Unii dintre suspecti sînt străluciți specialiști, care cîndva, s-au remarcat chiar în lupta împotriva gangsterilor”...

Ne oprim aici cu selecția citatelor. După cum se vede, scriind unii despre alții constatăm că, adesea, miracolele ce vor fi existat cîndva s-au transformat în negativul lor.

PETRE NICOLAE ■

Festivalul muzical de primăvară 1977, sub egida organului Partidului Comunist Japonez „Akahata”, se desfășoară concomitent la Tokyo și la Kobe, bucurîndu-se de o mare afinență de public. Spectacolele au loc ziua și noaptea. În fotografie: concert la Gimnaziul Metropolitan din capitala Japoniei.

flacăra la dispoziția dumneavoastră

Am citit în revista FLACĂRA nr. 20/1977 interviu luat tovarășei Mia Brala. Cu surprindere am citit, printre altele, și despre mine cum că: „... profesora de canto, Ciolac, cea care a sosit-o pe Ana Roja pe scena Scalei din Milano. A găsit-o desculță prin Ardeal...” Este adevărat că am avut cinstea să mă număr printre puținii cîntăreți români de operă care înainte de război au cîntat la Scala din Milano, dar faptul că am fost suită pe scena Scalei de doamna Ciolac sau că am fost găsită desculță prin Ardeal constituie neadevăruri. Pentru a preciza, doresc să fie știut că la Scala am cîntat în urma audierii la care am fost prezentată de maestra mea din Milano, doamna Tina Buttari Scognamiglio. În ceea ce privește faptul că am fost „găsită desculță în Ardeal” trebuie să precizez că pînă în 1921, cînd am venit pentru prima oară în Ardeal, am trăit în Statele Unite ale Americii, iar venind în România am obținut bursă de stat, care mi-a creat suficiente condiții ca să nu umbliu desculță Socoltesc, deci, că tovarășa Mia Brala, pe care o apreciez pentru că mi-a plăcut cum cîntă românele, și-a depășit atribuțiile, angajînd afirmații nerale despre trecutul meu. De aceea vă rog să publicați rîndurile mele, spre respectul adevărului. (Ana Roja Vasiliu, artistă emerită, Cluj-Napoca).

În ultimii doi ani, printre marile cartiere născute în Capitală se numără și Bercești Sud V. Deși a trecut atîta vreme de la mutarea în apartamente noi a zeci de mii de locatari, încă nu s-au instalat posturi telefonice. Din cele 5-6 cabine publice de telefon aflate în zona bd. Brincoveanu, între străzile Nițu Vasile și Lămoțești nu rareori unele sînt defecte. În fotografia pe care v-o trimitem: din cele două cabine telefonice aflate la intersecția bulevardului Brincoveanu cu strada Izvorul Crișului, funcționează doar una. Urmarea — coadă permanentă în fața aparatului. (Nicolae Tokacek, București).

Muzeul de istorie din Sighișoara este în curs de reorganizare. Vizitatorii vor avea, nu peste mult timp, plăcută surpriză de a găsi muzeul dotat cu mobilier de expunere nou, corespunzător caracteristicilor Turului medieval în care este organizată expoziția de bază. (Sandor Pitzike, Sighișoara).

Primim din partea comitetului sindicatului Trusului de construcții Brașov: „Ca urmare a articolului apărut în nr. 20/1977, la rubrica Flacăra la dispoziția dumneavoastră, prin care tovarășul Constantin Borcea, angajatul nostru, vă aducea la cunoștință că nu a primit de la Comitetul sindicatului un bilet gratuit la mare pentru faptul că a cîștigat faza pe județul Olimpia tinerilor constructori, vă informăm următoarele: la data tinerii Olimpiadei, comitetul sindicatului — pentru anul 1976 — avea în totalitate repartizate biletele la grupa sindicală și nominalizate pe oameni, ceea ce a condus la nesatisfacerea solicitării făcute. Comitetul sindicatului nu a primit adresa de care se precizează în articol. Fiind în atenția noastră pentru anul 1977, vă informăm că tovarășii Constantin și Ioan Borcea au beneficiat de bilete gratuite la mare în luna mai 1977”.

Mă numesc Gheorghe Mardare și locuiesc în București, strada Ucea nr. 1, bloc P. 11, ap. 1, sectorul V; încă din anul 1973 am depus cerere pentru instalarea unui post telefonic la domiciliu, și nu țin să insist asupra așteptării și perpeteșilor prin care am trecut în legătură cu această instalare; lată că, spre bucuria mea, la data de 10 martie a.c. am primit o adresă de la Telefoane prin care eram anunțat că mi s-a aprobat instalarea doritului post telefonic, fiind totodată invitat să achit taxa de instalare și taxa de abonament pe timp de două luni, perioadă în care întreprinderea se obliga să-mi instaleze aparatul. Iată însă că au trecut de atunci două luni și jumătate, iar eu stau din nou în așteptare; nu pot înțelege: ce se mai așteaptă, atîta timp cît am plătit taxele cerute pentru lunile martie și aprilie? Mi se va cere pe-seme să achit și abonamentul pe luna mai, deși eu n-am văzut telefonul în casă, darămite să-l mai și folosesc.

Vă scriu în numele a 200 de persoane care locuiesc în cele 88 de apartamente ale blocului R. 10 din bulevardul Metalurgiei numărul 48, sectorul 5 Noapte de noapte, liniștea ne este tulburată de constructorii care ridică un bloc vizavi de noi. Avem și noi servicii, avem copii la școală ori mai mici, care sar din somn prea deseori din cauza zgomotelor sau a răcnetelor prin care comunică niște lucrători aflați la... cîțiva metri unul de altul. Ceea ce este foarte curios, după-amiaza nu lucrează nimeni pe șantier, pentru ca, noaptea, să vină cîțiva

oameni care fac un zgomot înalt este practic imposibil să ne mai odihnim. Am încercat să luăm legătura cu cei ce răspund de șantier, dar nu sînt de găsit. Din păcate, lipsa de supraveghere, care contribuie fără îndoială la această stare de lucruri, are și alte efecte. Iată un amănunț cel puțin ciudat despre hărnicia acestor turbulenți nocturni: de două luni stau tot la etajul I. (Mihai Andrei, București).

Primim din partea întreprinderii de produse zaharoase „Kandia” din Timișoara:

Cu privire la sesizarea tovarășului Ioan Apetroae, publicată în revista „Flacăra” nr. 17 din 28 aprilie 1977, vă comunicăm: în ceea ce privește sistemul de marcare a datei de fabricație pe tabletele de ciocolată, arătăm că mașinile de ambalat cu care este dotată întreprinderea sînt din import și nu au prevăzut nici un sistem de marcare mecanizată. Pentru acest motiv, colecțivul tehnic al întreprinderii a conceput un sistem de marcare a datei de fabricație prin perforarea etichetelor inscripționate pe un calendar pe luni și zile. Sistemul este definitiv, experimentările făcute au dat rezultatul scontat, de asemenea s-au realizat o serie de etichete care au litografiat calendarul respectiv. În prezent se lucrează la confecționarea dispozitivului mecanic de perforare care va fi folosit pentru marcarea tuturor etichetelor. Pînă la rezolvarea problemei în sensul celor arătate mai sus, la tabletele de 100 grame se aplică data fabricației prin stampilare manuală, iar la tabletele cu gramaj mai mic întreprinderile de comerț pot verifica respectarea acestui termen deoarece pe ambalajele de transport, acestea fiind cutii de denumire pe care se aplică etichete de fabricație, este menționată data de fabricație. Pentru aceste motive ne exprimăm convingerea că tableta la care se referă sesizarea inserată în revistă se afla în cadrul termenului de garanție, deoarece întreprinderile de comerț nu au voie să pună în vânzare produse cu termen de garanție depășit.

A doua problemă sesizată de consumatorul Ioan Apetroae este indiscutabil mai delicată și mai greu de clarificat pentru noi. Ne permitem să afirmăm că existența unui ac cu gămbă în tableta de ciocolată este un accident regretabil fără precedent pentru produsele noastre. În urma sesizării am verificat circuitul tehnologic al produselor, am dispus un control de calitate pe faze și mai riguros, cu atenționare deosebită asupra acestui fapt. De asemenea, pentru cele întimplite s-au luat măsuri de sancționare a personalului din compartimentul controlului de calitate.

Locuiesc pe strada Tîului 25, comuna Fundeni, aparținînd de Consiliul popular Dobroiești, sectorul 3, București. În urmă cu cîva timp, consiliul popular a luat o hotărîre bună, aceea de a se ridica o dată pe săptămîna de la locuința fiecărui cetățean resturile menajere. Pentru aceasta s-a stabilit o cotă în bani de 11 lei pentru fiecare membru de familie. Banii i-am achitat anticipat, dar gînuil nu se ridică așa cum s-a stabilit ci mult mai rar, contrar celor hotărîte chiar de către cei de la Consiliul popular Dobroiești. În zilele cînd trebuie să sosească cei ce ridică gînuil, oamenii scot în stradă butoaie, saci etc., care dau un aspect nu prea plăcut străzii. Acum e cald și umbli muștele pe deasupra gînoalelor. Nu-l bine, nici frumos. (Ioan Horchidan).

În dorința de a-și extinde tot mai mult numărul produselor sale, întreprinderea de panificație din Tirgoviște a fabricat printre altele și pinea „Dimbovița”, de 1500 de grame, o pine rotundă, care s-a dovedit a fi cea mai gustoasă, nepierzîndu-și gustul plăcut nici după cîteva zile, cînd s-a mai învechit. Căutînd ca oamenii să o poată cumpăra direct de la sursă, conducerea acestei întreprinderi a organizat un punct de desfacere „Cuptorul de aur” chiar în corpul de clădire al fabricii, unde se putea găsi „Dimbovița” proaspătă și aspectuoasă timp de 15 ore pe zi, pe care o serveau vinzătoare cu comportare civilizată. Dar această intenție frumoasă a fost schimbată o cu măsură neplăcută: s-a dispus, nu știm din ce motive, ca „Dimbovița” 1500 să fie înlocuită cu pine de 2 kg, intermediară, de calitate slabă, și astfel numărul cumpărătorilor de la „Cuptorul de aur” a scăzut simțitor, ca și vânzarea zilnică. Și iar nu știm cum s-a făcut că după aproape două săptămîni s-a dispus ca fabrica de produse alimentare „Spicul” să pună iar pe tețheaua „Cuptorului de aur”, spre vânzare, minunata „Dimbovița” 1500, tot atît de frumoasă și de gustoasă ca înainte. Aducem cuvenitele mulțumiri conducerii întreprinderii de panificație pentru revenirea la fabricarea acestei pinei și felicităm tot colecțivul pentru calitatea acestui produs. (Familia Pirjol, Codișoiu, Netea, Mateescu ș.a., scara B, bloc nr. 10, strada Melodiilor, Tirgoviște).

Primim din partea Cooperativei de consum a orașului Sebeș, județul Alba:

Referitor la fotografia apărută în revista „Flacăra” nr. 20 din 19 mai a.c. în pagina „Flacăra la dispoziția dumneavoastră”, vă comunicăm că ambalajele respective au fost mutate în locul disponibil peste drum încă din luna martie a.c. Depozitarea după dezambalarea mărfurilor se face prin stivuire de către lucrătorii noștri pe tipuri de ambalaj. Unele sînt deranjate de către locatarii acestui cartier, fapt pentru care am apelat la tov. N. Păduraru să se ocupe mai mult de educarea acestora și în mod deosebit de lucrătorii de la C.P.L. unde îndeplinește și funcția de președinte la Comitetul sindicatului. În viitor vom insista mai mult la U.J.C.C. și D.C.J. Alba pentru a interveni la întreprinderea pentru colectarea și valorificarea ambalajelor Deva, subdepozitele din Alba și Sebeș, în scopul primirii de ambalaje în tot timpul, întrucît în prezent aceste depozite sînt perioade îndelungate în inventar și nu primesc ambalaje din lipsă de spații de depozitare sau alte cauze. Am atenționat și conducerea magazinului Supercoop pentru a se ocupa mai mult de restituirea în termen la furnizori a ambalajelor,

Chiar și copiii care învață la Școala generală din Podul Vadului — orașul Breaza — le plac dulciurile. Școala are sute de elevi, dar nici un punct alimentar pentru aceștia. Așa se face că, în recreații, copiii aleargă fie la magazinul universal din localitate, fie la bufetul din sat. (Ion Popescu, Breaza).

Mă numesc Violeta Gheorghe. Sînt muncitoare la întreprinderea de mașini electrice București. La 23 aprilie a.c. mi s-au furat din vestiarul întreprinderii hainele de stradă și pantofii. M-am adresat întîi portarului, care mi-a răspuns pe ton ridicat: ce, cucoană, vrei să-ți păzești lucrurile? Apoi am fost pe la mai mulți șefi din întreprindere ca pînă la urmă, să fiu trimisă la miliție. Acolo am fost ascultată, numai că altceva nu s-a mai întimplat. Sînt o femeie simplă, am trei copii minori și nu-mi pot permite luxul să-mi fac mereu îmbrăcăminte. Nu mai știu ce pot să fac pentru a primi o despăgubire. Și, ce e mai rău, e faptul că nu este primul asemenea furt la noi, au mai pățit-o și alte colege, dar nu se la nici o măsură. Vă scriu în speranță că, dacă veți publica aceste rînduri, poate se va gîndi cine trebuie să asigure securitatea hainelor noastre, iar atunci cînd acest lucru se face ca pînă acum, păgubașii să fie — nu e oare normal? — despăgubiți. Cît despre iritarea, adesea grosolană, cu care ni se răspunde tot nouă, celor păgubiți, oricum aici nu ni se mai poate spune că trebuie să intervenă miliția. Așteptăm să intervenă cine se cuvine.

Cititorii ne sesizează

● Lixandru Buduroi, București: în cartierul Bercești Sud II, în spatele blocurilor F14, F15, E13, E14 etc. se găsește un teren viran rîmas de circa 10 ani; acest teren este destul de mare; s-ar putea amenaja aici un parc cu pomi și bănci pentru odihnă, cu atît mai mult cu cît nu există nici unul prin apropiere.

● Grup locuitorii, sat Colbita, județul Bistrița-Năsăud: din toamna anul trecut, fără vreun motiv plauzibil, autobuzul I.T.A. care făcea curse zilnice, legînd circulația de orașul Bistrița, nu mai circulă; în mod firesc, locuitorii satului doresc restabilirea cursei.

● Gheorghe Neagoe, Craiova: din luna martie a.c., unicul lift care deserveste etajele blocului O2 din Piața Gării din Craiova nu mai funcționează; comisia de verificare a mers la blocurile vecine O1 și O3, punîndu-l în funcțiune, dar a trecut cu vederea blocul O2, spre neplăcerea celor ce locuiesc aici.

● I. Mihai, Satu Mare: de mai mult timp, locuitorii cartierelor „Micro 14” și „Micro 15” au de suferit de pe urma unui malaxor amplasat în imediata apropiere a blocurilor de locuit; cu puțină bunăvoință și respect pentru liniștea și sănătatea locuitorilor din această zonă, I.J.C. Satu Mare ar putea amplasa acest malaxor la circa 800-1000 metri de cartier, într-un loc viran.

● Asociația de locatari L23 Pitești: sesizează că I.G.C.L. secția termoficare nu asigură în mod corespunzător aprovizionarea cu apă caldă a locuitorilor din zonă.

● Gheorghe I. Stancu, Dolcești, Dimbovița: fiind unul din mii de muncitori ai municipiului Tirgoviște, propunem ca și acolo să se înființeze o poliție cu plată astfel încît oamenii să nu mai fie nevoiți să se deplaseze pînă în Capitală pentru consultații de acest gen.

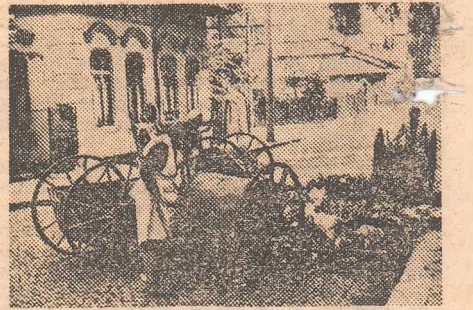
● Ion Popescu, Drobeta-Turnu Severin: pentru procurarea abonamentelor de autobuze, I.J.C.L. Mehedintz pretinde solicitărilor prezentarea unor adeverințe de la serviciu nu numai la eliberarea abonamentului ci și la fiecare reînnoire a acestuia; o asemenea dispoziție pune oamenii înuț pe drumuri, se risipește hîrtie etc.; avînd în vedere că două mari orașe ale țării, Bucureștiul și Timișoara, au renunțat la această practică birocratică, abonamentul eliberîndu-se pe baza simplei prezentări a buletinului de identitate sau a unei legitimații, ar fi cazul ca și în județul Mehedintz să se procedeze la fel.

● Marian Cocean, Moldova Nouă, Caraș-Severin: cele două lifțuri ale blocului turn de 10 etaje din orașul nou nu funcționează din vara anul trecut — ca să nu mai vorbim de defectuozitatea lor funcționare încă de la darea în folosință — ceea ce nu-l poate liniști cu nimic pe actualii locatari obligați să urce și să coboare zilnic peste 150 de trepte.

● Nicolae Sur, Orașul dr. Petru Groza: trecînd întîmplător, acum vreo cinci-sase ani prin Vașcău, județul Bihor, a observat în spatele clădirii consiliului popular o frumoasă lucrare de artă executată în marmură, cu multă finețe, reprezentînd figura dirză a ostașului român intruchipat în ținută de vîntor de munte; a bănuț că lucrarea își aștepta un amplasament corespunzător; recent însă trecînd din nou prin Vașcău, a văzut statuia în aceeași așteptare, ba încă — din păcate — lucrarea prezentînd evidente semne de degradare.

Sîntem grupul de angajați al serviciului geologie din întreprinderea carotaj și perforare, strada Clopoșei nr. 2, Ploiești, care v-am cerut sprijinul în octombrie 1976 pentru rezolvarea problemei poluării fonice generate de un circular pentru debitat teavă extragroată aparținînd Ștrandului nr. 2. Noi vă mulțumim pentru intervenția făcută pe lîngă cei în drept să rezolve această problemă. Am citit și numărul 20 al revistei FLACĂRA din 19 mai/1977 în care se afla răspunsul dat de către U.G.S.R. Consiliul municipal Ploiești că se va rezolva. În luna ianuarie 1977 un reprezentant — tovarășul Comănescu — al U.G.S.R. Consiliului municipal Ploiești a venit împreună cu tovarășul director al întreprinderii noastre comunicîndu-ne că s-a discutat cu conducerea S.U.T. rezolvarea problemei poluării fonice, promițîndu-ne că în cel mai scurt timp se va remedia. De atunci au trecut cinci luni, situația a rămas însă din păcate neschimbată și nici nu se întrevăde că se va întreprinde ceva. (Semnează 14 angajați)

Imaginea pe care v-o trimitem reprezintă strada Brîncuței, în zona numărului 18, sectorul 1, București, sau mai exact modul în care cei responsabili cu curățenia Capitalei înțeleg să facă acest lucru. (Neli Arsenescu-Costinescu).

Am citit cu indignare articolul „Cum s-a strecurat în Capitală un tată fugit din familie...” etc. apărut în revista FLACĂRA nr. 20 din 19 mai 1977. Nu aș vrea să mă opresc asupra noțiunii de tată. Nu cred că cineva care a luat cunoștință de conținutul articolului de mai sus și nu se fi cutremurat și să nu rămînă cu un gust amar la ideea că mai există oameni care se sustrag cu brutalitate din fața obligațiilor părintești. Mai mult, prin aceasta încearcă să întreprindă elanul unei vieți căreia el i-a dat ființă. Nu putem să ne gîndim că vom pune în cumpănă vreedată eforturile, sacrificiile pe care toți le facem pentru copiii noștri. Ei sînt bucuriile noastre, ei ne vor întineri bătrînețea chiar numai cu un zîmbet drag nouă. Și atunci cum să judecăm un astfel de om, cum să facem apel la sentimentele paterne dacă sufletul lui e mutilat de niște interese personale meschine? E în afara categoriilor de oameni căroră să le dăm numele „om”. Oare egoismul de care e stăpînit să fie atît de infiltrat încît să-l genereze totala amnezie?? Uită pragul vîrstei la care se află fiica lui? Uită că acum cînd își definește personalitatea, ea are mai mult ca oricînd nevoie de îndrumare caldă, curată, sinceră, de multă afectivitate, înțelegere din partea celor apropiați ei? Imi exprim total dezaprobarea în fața actului necugetat al unui „tată” cu speranța că poate oprobrul opiniei publice să-l trezească la rost — teia jurnalistului Nicolae Costinescu. București).

POȘTA REDACȚIEI

Elena Onoșe — Galați. Procuratura Generală constatînd că obiecțiile formulate în sesizare sînt în parte întemeiate, a introdus recurs extraordinar care s-a trimis Tribunalului Suprem spre judecare.

Onoriu Sorescu — comuna Voinești, Dimbovița. Nu este necesar să veniți pînă la București, trimiteți scris despre ce probleme vreți să ne semnalați.

Dumitru Bucur — Filipești de Pădure, Prahova. Ne solicitați ajutorul, dar nu ne scrieți care este cazul.

Alexandru Iancu — București. În Codul familiei este prevăzut: părinții sînt obligați să contribuie la întreținerea copiilor minori în raport cu veniturile pe care le realizează, ținîndu-se seama și de cerințele acestora. În situația dumneavoastră, aveți obligația ca din pensia pe care o primiți să contribuiți la întreținerea copilului minor, care se află la mamă, chiar dacă aceasta s-a recăsătorit.

Ecaterina și Nicolae Marin — Tirgoviște. Scrieți-ne clar care au fost împrejurările care v-au determinat să vă internați copiii la Casa de copii.

Mihaela Iovănescu — Cervența, Teleorman. Lotul în folosință nu poate fi transmis în nici un mod altor persoane, așa că dumneavoastră nu puteți deține lotul în folosință ce a aparținut soțului.

Georgeta Dumbravă — Roman. Pentru neplata pensiilor alimentare de către tatăl copilului adresați-vă organelor de justiție.

Alexandru Tirnava — București. Vă invităm să treceți pe la redacție. În ceea ce ne-ați trimis pînă acum este ceva. De aceea trebuie să discutăm mai mult.

MARGA NEDELEA

«FLACĂRA» nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cit mai concis, și nu uitați să vă iscăliți.

Din culisele boxului profesionist (VIII)

Cazul Conteh și urmările sale

O veste primită din Monte Carlo ne obligă să revenim la un nou scandal și la o categorie de boxeri care au învățat „abc-ul pugilatului în sălile de gimnastică ale penitenciarelor din țările occidentale. Este cunoscut amatorilor „nobilei arte” că mulți dintre ei, tentați de o glorie efemeră, acceptă să semneze un contract ca boxeri profesioniști cu managerii care mișună în culisele boxului profesionist. Aceștia, așa-zii profesori de box sau mai bine-zis „maestri”, îi speculează crunt pe acei care trăiesc cu visul că într-o zi vor fi oameni fericiți, oameni bine înstăriți. Numeroși manageri operează chiar în sălile de gimnastică ale penitenciarelor recrutând pentru boxul profesionist elemente de clasă, foști criminali la drumul mare, asasini sau traficanți de droguri, tineri fără nici o meserie care pentru a se „salva” își pun iscălitura pe un contract vinzându-și sănătatea, tinerețea, talentul și răsfațându-și unii negustorii ai lumii sportive profesioniste. Istoria boxului ne arată că mulți tineri au învățat boxul în penitenciare, mai târziu ajungând chiar și campioni ai lumii în cazurile lui Sonny Liston și Rocky Graziano, eroul filmului „Cineva acolo sus mă iubește”. Dar să vedem despre ce este vorba.

Zilele trecute, una din organizațiile boxului profesionist mondial (W.B.C.) a anunțat că englezul John Conteh a fost deposedat de centura mondială la categoria „semigrea”, deoarece nu a acceptat să-l întâlnească pe argentinianul Miguel Angel Cuello, noul său șalanger oficial, desemnat de acest for. Întâlnirea Conteh-Cuello urma să aibă loc la Monte Carlo în organizarea cunoscutului manager Rodolfo Sabbadini, negustorul de talente sportive care a acaparat lumea boxului european, devenind peste noapte nu numai o celebritate dar și un om foarte bo-

gat. Pentru a nu scăpa din miini această afacere în care a fost amestecat chiar și primul orașului Monte Carlo, dl. Jean Louis Medecin, Rodolfo Sabbadini i-a oferit un ultim termen de gândire lui Conteh, 36 de ore înainte începerii reuniunii, caz unic în analele luptelor pentru campionatul lumii. Pe străzile orașului Monte Carlo, mii de turiști citeau afișe multicolore prin care se anunța mult așteptatul meci dintre englezul John Conteh, invincibil până în prezent, și argentinianul Miguel Angel Cuello, teroarea din Santa Fé, care la 31 de ani reușise în decurs de 20 de întâlniri susținute să obțină tot atâtea victorii, în 19 partide culegând chiar succese prin k.o. Și în timp ce Cuello se antrena în una din sălile orașului Monte Carlo, în văzul spectatorilor curioși și al numeroșilor fotoreporteri, care îi făceau o mare publicitate, a doua zi a explodat o știre-bombă. John Conteh nu acceptă sub nici o formă să-l recunoască șalanger pe Cuello, anunțând de la Londra că nu se va prezenta la această întâlnire. Cum afacerea era subredă și „mister” Rodolfo Sabbadini urma să plătească din buzunar toate cheltuielile, atunci istelul manager, „colac peste pupăză” declinand orice regulament, a fabricat urgent un șalanger pentru a-l întâlni pe Cuello, salvând gala și desigur interesele sale financiare. Foarte expeditiv, Rodolfo Sabbadini a ignorat pe cei care aveau dreptul să lupte împotriva lui Cuello și anume Victor Galindez, un alt pugilist argentinian clasat pe locul doi în ierarhia mondială, și pe iugoslavul Mate Parlov, care ocupă locul 3 în acest clasament și în plus deține și titlul de campion al Europei. Sabbadini, minte ageră de manager pus pe căpătuială, i-a eliminat total pe aceștia aducând diferite scuze, chipurile că ei nu ar fi pregătiți pentru a-l înfrunța pe Cuello. Apoi domnul manager a stabilit de la sine putere că învingătorul din meciul Cuello și viitorul său adversar de la Monte Carlo să devină campion al lumii în locul lui John Conteh. Pe cine să aducă Sabbadini imediat care să lupte cu Cuello pentru centura mondială? Nu i-au trebuit prea multe minute lui Sabbadini să se gândească pentru a ne da răspunsul necesar. Omul de afaceri a căzut de acord cu unii manageri de peste ocean ca viitorul adversar al lui Cuello să fie americanul Jesse Burnett, clasat pe locul 4. Pugilistul american a rămas perplex la aflarea vestii că va lupta pentru

centura cu diamante. S-a urcat în primul avion și a sosit la Monte Carlo cu exact 48 de ore înainte primei lupte de gong. Întrebat de ziariști în ce formă se află, Jesse Burnett a spus: „*Îmi voi intensifica antrenamentele aici la Monte Carlo. Mi s-a oferit o șansă de a deveni campion. Nu trebuie să o ratez*”. Și declarațiile au început să curgă. Dl. Sabbadini care posedă un tupeu unic în lume a spus la rindul său următoarele: „*Jesse Burnett se află în formă mare, de aceea l-am înlocuit imediat pe Conteh*”. De unde știa Sabbadini în ce stadiu de pregătire se afla Burnett? Omul de culise a făcut această declarație pentru a deruta pe spectatori și organizațiile sportive mondiale, care mergând mină în mină cu interesele afaceriștilor au fost de acord ca întâlnirea Cuello-Burnett să aibă un caracter oficial, învingătorul fiind proclamat campion al lumii în locul lui Conteh.

Cine este Jesse Burnett? Vom răspunde de această întrebare revenind la prima parte a comentariului nostru. Jesse Burnett, unul dintre cei 8 copii ai unei familii de oameni săraci, este în vîrstă de 31 de ani și a învățat boxul foarte târziu, cînd avea 23 de ani. La 17 ani, fără nici o ocupație, hoinărind străzile infometate și cu miinile în buzunar, gata oricînd să accepte totul pentru a-și câștiga existența. Jesse Burnett a fost internat în perioada de 7 ani pentru atac înarmat și jaf la drumul mare. El s-a inițiat în tainele sportului cu mînuși în sălile de antrenament ale unui penitenciar din California, devenind la 24 de ani un boxer amator de valoare. Dealtfel, Jesse Burnett a participat la J.O. de la München fiind descalificat în sferturile de finală, pentru lovituri sub centură. Trecînd apoi la profesionalism, Jesse Burnett s-a impus de la un meci la altul fără însă să lase o impresie deosebită. Odată ajuns la Monte Carlo, presa occidentală nu l-a „jertat” pe Burnett pentru trecutul său, făcîndu-i o mare popularitate. Mai mult decît atît, Burnett, în cadrul unui interviu, a recunoscut că a fost internat făcînd o senzațională declarație care a demonstrat cu prisosință din ce lume face parte acest sportiv. Cu cine a lucrat și poate cu cine mai colaborează în continuare. Iată ce a spus el: „*Dacă nu aș fi fost internat 7 ani, de mult eram mort. Am fost un copil rău*”. Prin declarația sa Jesse Burnett vrea să arate că încă de copil era „înrolat” într-o

bandă de tineri delincvenți și că ar fi putut fi ucis dacă nu se preda poliției, fără să riposteze. Se mai poate înțelege și că Burnett ar fi fost împușcat mai târziu dacă nu încăpea pe miinile poliției, de către șeful unor alte bande de răufăcători la concurență care operează ziua și noaptea pe străzile orașelor americane.

În sfîrșit, meciul disputat la Monte Carlo a constituit o adevărată „farsă”, cei păcăliți fiind numai spectatorii, care au plătit sume piperate pentru a urmări un campionat mondial pus într-o falsă scenă de Sabbadini. Bineînțeles că argentinianul Cuello, de profesie cantonier din Santa Fé, a câștigat înainte de limită. El a dat lovitura de grație lui Jesse Burnett în repriza a 9-a cînd arbitrul mexican Raimundo Solis l-a numărat pînă la 10 pe fostul deținut din Inglewood, obosit și agățat în corzi. Imediat o mașină a salvării l-a transportat la spital pe Burnett, care a intrat în „tratamentul” medicilor de serviciu. Bietul Burnett nu deținea o condiție fizică corespunzătoare pentru un asemenea meci, forma sa sportivă contrazicînd vădit declarația lui Sabbadini, că este în mare vîrstă. Medicii au constatat că Burnett a mai suferit în plus și mai multe fracturi. După ce l-au pus în ghips, doctorii l-au trimis pe Burnett la hotel. În fața unei adevărate „armate” de fotoreporteri Burnett a declarat următoarele: „*Am fost obosit și nu am putut ataca. Cînd voi fi bine pregătit îi voi cere revanșa lui Cuello*”. Desigur, Burnett ar dori să se mai întâlnească cu Cuello, însă această ocazie nu se va mai ivi niciodată pentru că Sabbadini și-a jucat număratul cu boxerul american, urmînd acum să treacă la rînd o altă „victimă” a sa. Si cine credeți dumneavoastră că a fost cel mai supărat din această nouă afacere a boxului profesionist? Chiar Sabbadini care a declarat că-l va da în judecată pe englezul John Conteh, ex-campionul mondial, care a refuzat tîrziu să accepte condițiile contractuale ale lui monsieur Sabbadini. Managerul îi va cere mari daune lui Conteh acuzîndu-l pe boxerul englez că a încălcat contractul. Noul conflict manager-boxer pune pentru a nu știu cîta oară într-o lumină nefavorabilă boxul profesionist, dezvăluînd practicile care continuă în culisele fratelui vitreg al pugilatului amator.

PAUL OCHIALBI ■

sport • sport • sport • sport

Cupă : 1 iunie

DROBETA - TURNU SEVERIN : Universitatea Craiova - U.T.A. 5-0 (4-0). Victoria categorică a echipei lui C. Teacă se datorează, înțel de toate, diferenței de valoare a fotbalului învățat, știut și practicat de cele două formații, una - U.T.A. - cu portarii de toate vîrstele, fără omogenitate și coeziune, cealaltă - Universitatea - cu un lot în care infuzia de tinerețe și talent se întemeiază pe o tactică atent concepută și impusă de către antrenor. ● **Recitalul de fotbal autentic** pe care „U” l-a oferit pe cocheta arenă din Drobeta-Turnu Severin (o adevărată sărbătoare sportivă pentru localnici) nu s-a rezumat la cele cinci goluri înscrise de Donose, Purima, Cițu, Țicleanu și Cămaru, ci a impresiionat în mai mare măsură prin jocul ordonat, cursiv, chibzuit, încheșat, ritm și viteză sufocante, care au permis dominarea absolută a întregului meci și deruta unei formații fără altă replică decît obstrucțiile, adică duritățile (cartonașe galbene au primit doar Kuklia, Domide și Leac). ● **Pe fondul** acestei superiorități a craiovenilor ar trebui evidențiate travaliul și măiestria lui Balaci, Beldeanu și Donose, sobrietatea și siguranța lui Ștefănescu și Tilihoi (1-a anulat pe Nedelcu II, singura armă, nescăpată, a arădenilor), efortul lui Marcu și Cițu, dăruirea lui Negrilă și Purima, jocul foarte inteligent și promițător al lui Țicleanu... ● **Evidențiază :** Universitatea Craiova - nota 10 pentru Ștefănescu, Donose, Beldeanu, Tilihoi, Purima, Țicleanu; nota 9 - Negrilă, Marcu; nota 8 - Balaci, Cițu. ● **Arbitrul** orădean O. Ștreng îi reproșăm neacordarea unui gol perfect valabil înscris de Balaci (prin angajament fizic și nu fault!) și a unei lovituri de la 11 m, la un atac clar asupra picioarelor lui Marcu. Decizia care, evident, au influențat doar scorul nu învingătorul. Mai grav e că unele cartonașe, în loc să fie roșii, cum meritau Domide și Leac, pentru lovirea intenționată a adversarilor, au fost doar galbene. (Teodor Bulza) **BRĂILA : Steaua București - S.C. Bacău 3-2 (1-0; 2-2).** Deschiderea scorului au ratat-o băcăuanii prin Cărpuci și au reușit-o steluștii prin Ion Ion. Steaua pare foarte sigură pe victorie și mizează pe valoarea lui Dumitru, Stoica, Fl. Marin și Vigu, la care se adaugă experiența sa în Cupă. Bucureștenii conduc, la un moment dat, cu 2-0, în urma unui gol foarte aplaudat, reușit de Fl. Marin. Dar opresc inexplicabil motoarele și băcăuanii pun stăpînire pe joc, combină foarte inteligent, se repliază cu rapiditate și reduc din handicap prin Cărpuci. Cu nouă minute înainte de final, egalează cu bunăvoință portarului Moraru, care scapă un șut plasat dar anemic, expedit din afara careului de fundușul Catargiu. ● **În prelungiri,** cele două combatante sînt prudente și obosite. Departajarea prin lovituri de la 11 metri pare iminentă, dar nu vrea... Nicolae Raieva. Era minutul 117, Steaua se află în ofensivă și, încă din faza de construcție a atacului, Iordănescu, anonim pînă atunci, se află cu vreo trei metri în spatele fundașilor băcăuani. Primește balonul Dumitru, pasează la Iordănescu și, din poziție clară de ofsaid, s-a înscris ruși-

nosul gol al victoriei. El aparține nu în primul rînd lui Iordănescu, nici tușierului C. Pirvu, care, poate, din politețe n-a semnalizat nici alte infracțiuni, ci, în primul rînd, lui N. Raieva, foarte aproape de fază, dar aflat în cele câteva minute penibile pe care și le permite din cînd în cînd (a se vedea finala de Cupă, Rapid - „U” Craiova). Au protestat și spectatorii, și băcăuanii, dar degeaba. Portarul Constantinescu (hotul de păgubas) este eliminat, dar antrenorul Nicușor, nemulțumit de arbitraj, renunță la înlocuirea lui. Astfel, jocul s-a încheiat aici, nefirec, fără a fi reluat... ● **S-au remarcat :** Constantinescu 10 (pentru joc!), Catargiu, Cărpuci, Botez, Volmer 9, Lunca 8 (S.C.); Fl. Marin 9, Dumitru, Stoica 8, Zahiu 7 (Steaua). ● **A arbitrat** primejdios, incorect, condamnatul N. Raieva, din Bîrald, (Ion Predoșanu) **BUCUREȘTI :** Rapid - Autonecanica 6-1 (4-0). Unul din „sferturile” cupei a oprit revelația actualii ediții unei echipe zdrobite cu trei zile în urmă la Tg. Mureș. ● **Rapidul** a dovedit, totuși încă o dată, că este copilul răsfățat al fotbalului nostru, reușind, după o evoluție penibilă în ultima etapă de campionat, să ofere numeroșilor suporteri o adevărată satisfacție: calificarea pentru a treia oară consecutiv în semifinalele Cupei României (lucru cu atît mai mult de apreciat, țînd seama de valoarea lotului actual). ● **Încă din prima repriză** superioritatea rapidiștilor a fost evidentă, ei reușind să înscrie de patru ori, prin Rontea, Cojocaru, Petcu și Neagu. După pauză, Rapidul slăbește ritmul, permițînd chiar divizionarei C să reușească golul de onoare (autor Nochi). ● **Astfel,** la numai 72 de ore după un 1-6, Rapidul reușește un 6-1 dătător de speranțe pentru evoluțiile viitoare. ● **Remarcați :** Neagu 9, Petcu 8, Rontea, Pop, Manea 7 (toți Rapid). ● **A arbitrat** bine o brigadă bucureșteană avînd la centru pe I. Urdea. **Cornel Ionescu** **SIBIU : Metalul București - F.C.M. Reșița 1-0 (0-0).** Scor cit se poate de normal, după o partidă destul de anostă. Reșițenii n-au lăzbut să fie cu adevărat periculoși decît în trei faze, pe toată întinderea meciului : o pătrundere a lui Florea, în prima repriză, apoi două ocazii destul de mari, ratate însă de Jacotă și Gabel, care n-au reușit să introducă mingea în poarta rămasă goală ! ● **Adversarii** lor, jucători de divizia secundă, s-au arătat mult mai interesați de soarta meciului și deci de calificare în faza superioară a unei competiții în care, de fiecare dată aproape în ultimii ani, s-au dovedit redutabili. Metalul a jucat atent în apărare, grupat, a avut în linia de mijloc (Profir, mai ales, Georgescu și Giugiumică) cel mai bun compartiment, iar în atac, chiar fără să joace deosebit, a ratat cîteva ocazii frumoase, majoritatea dintre ele căzute drept cadouri ale superficialității defensive reșițene. ● **Unicul gol** a fost marcat de Prodan și el a fost suficient pentru a constată superioritatea echipei... inferioare, al cărei interes pentru Cupă a fost, am spune, factorul determinant al victoriei. ● **Cei mai buni :** Profir 8, Nedelcu, Giugiumică, Prodan 7 (Metalul); Florea, Kiss 7 (F.C.M.) ● **A arbitrat** satisfăcător severineanul S. Drăgulea (Dumitru Graur)

URMARE DIN PAGINA 15

Nu există restaurante mari și mici, există doar restaurante bune și rele

La Brașov, am cutreierat centrul orașului, cartierele mai izolate, am intrat în restaurante mari și mici, în autoserviri (în Bartolomeu, de pildă), am ajuns în stațiunea de reputație mondială Poiana Brașov și afirm, cu plăcută surpriză, n-am descoperit aspecte criticabile care să-mi îndreptățesc eventualele observații negative. Erau curate, bine aprovizionate (am trecut la ore diferite), ospătarii prezentabili, binevoitori. Adevărul trebuie spus chiar dacă vor fi unii care se vor mira. Am cercetat și condițiile de sugestii și reclamații, fără a găsi cazuri recente de nemulțumiri majore. E adevărat că, uneori, micile sicilii ne produc nemulțumiri mai mari decît cele grave. De aceea am pus de la început sub semnul subiectivismului și chiar al unui gen de hazard constatările pe care aveam să le fac. Sigur că la Restaurantul cu autoservire din Bartolomeu mi s-a părut că ardeii umpluți aveau cam puțină carne, dar poate numai cei expuși, pentru că porția de sarmale, cu mămăliguță pe care a primit-o cetățeanul aflat înaintea mea la linia de servire arăta exact cum se cuvenea să arate. Am mers mai departe și am ajuns la Cristian. Restaurantul, afla chiar la șosea, este instalat într-o clădire veche, bine întreținută, ale cărei trepte de la intrare sînt tocite nu atît de vreme cît de numărul mare al celor care le-au pășit. Și au făcut-o în folosul lor pentru că localul era bine asortat, deși ceasul indica de-abia orele 10,30. Bucătăria curată, saloanele de asemeni, peste tot frumoase obiecte de artizanat montate pe pereți, tablouri reprezentînd peisaje din zonă, fețe de masă curate, un aranjament care compune acea ambianță dorită de orice consumator, plăcută, intimă, civilizată. Am trecut, astfel, cu vederea și faptul că responsabilul localului, dealtfel, așa cum mi s-a spus, un om amabil, n-a avut timp să stea un minut de vorbă cu mine, pentru că cele trei ospătare care lucrează aici de ani de zile au fost capabile să-mi

dea toate relațiile solicitate, în afara rețetei micilor „à la Floresea” pe care doar „șeful” o știa. Oamenii, aflați în local, serveau mîncăruri calde chiar la acea oră și s-au explicat foarte simplu : „*Noi nu trebuie să mergem la Brașov ca să mîncăm bine. O putem face și aici*”.

Revenind în orașul de la poalele Timpei l-am solicitat pe tovarășul Ion Jucan, directorul trustului „Carpați”, cerîndu-i explicații pentru buna situație constatată.

„*Cred că ceea ce definește profilul unui local este modul de servire și mai puțin componența clienților. Aceștia se formează, se modifează, după localul pe care-l frecventează. Înainte vreme, unii brașoveni aveau rezerve față de restaurantul cunoscut sub numele de „Aro”, din cauză că se cerea o anumită ținută, un anumit comportament. Acum, cine vine la „Aro”, și vin foarte mulți, are ținuta corespunzătoare, de zi ori de seară, și îi face o plăcere deosebită să-și invite prietenii, de prin alte părți, aici, ori să-și serbeze anumite evenimente deosebite din familie, la „Aro”. Cred că la aceasta a contribuit și modul de servire, comportamentul personalului. După părerea mea, nu există restaurante mari și mici, ci doar restaurante bune și rele. În orașul nostru, tradiția de la „Aro” s-a impus și altor restaurante, atît din rețeaua noastră cît și din cea a T.A.P.L.-ului. La fel de adevărat este și faptul că, la rîndul lui, publicul a influențat, în mod pozitiv, „rangul” restaurantului. Ca brașovean, mi-ar fi greu, exceptînd localul despre care vorbim, să-mi aleg un altul în care să mă simt bine. Așa că n-am să dau nici un nume de restaurant, dar cred că, oriunde aș intra, m-aș simți bine. Și sînt multe asemenea locuri, dintre ele citeva cu un specific anume : „Cerbul Carpați”, care are și bodegă și braserie, „Capitol”, „Parc”, ori în trecere prin oraș, dimineața, așa opta pentru noua pizzerie de la „Postăvarul”, sau pentru una dintre crame, iar seara, dacă e o zi călduroasă și vreau să mîncin mai ușor, produse de patiserie, crenvurști cu brean, în fine, lucruri care merg cu băutura respectivă, aș alege Berăria „Carpați”. Toate aceste elemente au făcut ca, în Brașov, profesiile de ospătar și bucătar să nu fie privite drept cenușăre și să înregistram prezența multor tineri și tinere, în acest sector. Li se oferă posibilitatea specializării, în țară și peste hotare, atenții cu prilejul evenimentelor importante din familie (căsătorie, nașterea unui copil, zile onomastice), organizăm balul ospătărilor, pe cel al bucătărilor, cu participarea publicului și așa mai departe. Repet : nu există restaurante mari și mici, ci doar bune și rele !*

MANOLE CĂRȚAN ■

Cuiul în bocanc

Rezultatele neprevăzute au mai scăzut ca număr, ce-i drept, dar situația în clasamentul Diviziei de fotbal al primei categorii este la fel de încordată. Deocamdată cunoaștem și pe cea de-a doua victimă a luptei încordate de anul acesta: **Progresul**, ajunsă în situația în care se află, datorită propriilor slăbiciuni (citește: efectiv fără nume mare, dacă-i exceptăm pe Tevi și pe Apostol, că Sătmăreanu I face parte dintre „foștii mari”). Cine va fi a treia? Concurează după clasamentul de luni de dimineață, **Rapidulețul** care, cu tot acel 6-0 de rugă, obținut pe **Giulești** stă totuși parcă mai prost decât **Constanța** pe care se pare că programul viitor o avantajează (joacă de două ori acasă și o dată la Galați, unde, să și nu vrei, tot pleci cu ceva în traistă mai ales dacă îți seama de distanța dintre Dunăre și Marea Neagră, taci gura mea că te spurcă! vorba proverbului!). **Corvinul** care mișcuse cum mișcuse până azi, pierzând unele puncte acasă într-un mod senzațional, la propriu se află și ea într-o situație nu prea de învidiat. O clientă a retrogradării s-a trezit peste noapte a fi și **Bihorul**, echipă care se descurcase destul de bine până la o vreme, intrând într-o pasă neagră de la accidentarea lui Kun II, lucru care nu explică cu totul degringolada. **Bacăul** și **Argeșul** nu pot să stea nici ele pe roze până la finalul acestei primăveri, dacă te-ai gândi, pentru că, orice eșec sau meci egal apropiie funia de spinzurat. Așa încât, din punctul nostru de vedere, spectacolul e mare, dar multă lume poate să moară de inimă până la vacanță. Nu știm pe urmă ce se va mai petrece în culise, Ziarele, în frunțe cu „Scinteia” au luat poziție față de trucerile de pină acum, dar Federația ar trebui să vină cu ceva concret, că dacă ar vrea ar avea ce să ne arate, Deocamdată, poate și din cauza mutării intempestive, o tăcere de început de leat domnește în dr. Staicovici. Până când?

★
Săptămîna aceasta stînd noi mai mult în teatru, nu am avut ocazia să

vedem la lucru decît echipa **Dinamo** care a întrecut în Ștefan cel Mare pe **Bihor** cu 4-1. A fost un meci interesant, debutînd cu o lovitură de teatru: orădenii au înscris în minutul 2 prin admirabilul său jucător, Florescu, la care multe echipe rivnesc. Iată, mi-am zis, **Steaua** are nu admirabil ajutor, lasă ce gazdă primitoare poate să fie cînd vrea această echipă, dar să vezi ce mi-i întinde pe-ai lui Lucescu, de nu se mai vîd! Numai că cine știe fotbal și-a dat seama după alte două minute că copiii dinții nu scapă și după o presiune care a durat numai o repriză scorul e cel scris mai sus deși, după mine, Dudu putea să-și încalce chiar în acest meci cea de-a doua a să gheată de aur. Bucureștenii s-au menajat probabil pentru meciul de miercuri de la Craiova și așa s-a făcut că Dinu (cel mai bun de pe teren în acest meci) deși a fost singurul care a dorit să se mai înscrie a trebuit să se mulțumească numai cu cele două **boa-be** ce-i aparțin și cu un al treilea la care a contribuit substanțial. Minunat acest jucător cînd vrea! A fost un joc fără probleme deși „dincolo” pe Republicii se pare că **Steaua** a oftat din greu pentru cele două puncte puse în joc. Se zice, n-am văzut, că Răducanu a dorit cu orice preț să mai reducă din tainul celor 7 vaci slabe (trecute prin urechile acului, știe el ce știm și noi) și a salvat echipa sa de la un scor mai mare.

Cel mai ciudat rezultat este cel de la Arad unde U.T.A. după ce a fost eliminată cu 5-0 la Turnu Severin a ținut să-l strice pe Pitic cu jucătorii săi. Micul Napoleon are, limpede, cuie în bocanci. Ele s-ar putea să se numească Beldeanu și Cirtu, de rest să afle de ele cizmarul clubului că prea nu seamănă meciul de miercuri cu cel de duminică. Vom vedea cum se va juca la Craiova pentru că dacă te înțeapă cuiele, nu ai decît un lucru de făcut: să arunci bocancii... Ceea ce sper că Teacă o să și facă în cele din urmă cu toată răbdarea dovedită pînă acum. O să respire toată lumea ușurată și nu se va mai duce pe apa Simbetei atîta trudă colectivă și speranțe amăgitoare ale suporterilor.

EUGEN BARBU ■

DIVIZIA A : 4 ȘI 5 IUNIE

HUNEDOARA : F.C. Corvinul - F.C. Constanța 0-0. Gazdele se instalează încă din primul minut de joc în jumătatea de teren constănțeană, lăsînd impresia că vor încheia repede conturile cu echipa de pe mîlul mării, mai ales că rezultatul de pe Giulești lămurise cit de cit situația din coada clasamentului. Este adevărat, hunedoreni erau ajutați și de retragerea deliberată în apărare a oaspeților, însă de la dominarea teritorială și pînă la înscrierea vreunui gol se vedea, pe măsura scurgerii timpului, că drumul era destul de lung și de complicat. Iar atacanții de la F.C. Corvinul n-au făcut nimic pentru scurtarea lui, mai mult chiar, cîțiva dintre oamenii de bază, Economu, Agud și Sumulanschi, au jucat prost, totul culminînd cu ratarea de către primul a unui penalty în care spectatorii își puneau mari speranțe. ● De partea cealaltă, F.C. Constanța s-a apărut adevărat eroic, Antonescu și Ștefănescu fiind piesele principale în obținerea rezultatului de egalitate. Oricum, un meci în care au s-a văzut foarte clar că toți cochepierii lui Vlad, cel mai bun de la gazde, au dorit victoria... ● Remarcați: Vlad 9, Ion Gabriel 8, Antonescu, Ștefănescu 9, Turcu 8. ● Arbitrat foarte bine C. Bărbulescu, ajutat la fel de I. Urdea și V. Murgășan - toți din București (**Răzvan Bărbulescu**). **REȘITA : F.C.M. - F.C. Argeș 1-2 (0-1).** Acest „2” a încurcat și socoteliile pronosticului, dar și pe cele ale gazdelor, surprinse de replica foarte ordonată și calmă a echipei în care Cristian a ajuns rezerva excelentului Speriatu. ● F.C. Argeș a cîștigat acest meci datorită greselii antrenorilor reșiteni de a-l lăsa să zburde în voce, adică total nemarcat, pe Dobrin, Doru Nicolae și Radu II (autorul golurilor) care au format un mobil și inspirat trio ofensiv, preluînd baloanele troșite de gazde în fata betonului condus de Olteanu. ● De apreciat jocul curat al ambelor formații și demnitatea cu care reșitenii au primit această nedorită înfrîngere (pusă firesc pe evoluția submediocră a echipei lor) și, de aici, aplauze pentru merituosii învingători. ● Remarcați: Speriatu, Dobrin, Radu II, Doru Nicolae 9, Olteanu, Stancu, Cirstea 8, Ivan 7 (F.C. Argeș); Jacoț 7 (F.C.M.). ● Corect arbitrajul lui C. Dinulescu, ajutat de C. Ignat și D. Istrate - toți din București (**Teodor Bulza**). **ARAD : U.T.A. - Universitatea Craiova 4-0 (0-0).** Gazdele au ținut să-și ia o revanșă prin ori-

ce mijloace pentru usturătoarea înfrîngere suferită în competiția „surpriză”, dar nu-i mai puțin adevărat că sarcina lor a fost mult ușurată de oaspeți, care au cedat destul de repede mijlocul terenului, mîmînd o teamă exagerată față de crampoanele adversarilor. În fotbalul nostru, din păcate, terenul propriu înseamnă cîteodată și cine poate oase roade, cine nu... se sperie. De speriat s-au speriat craiovenii, dar nu trebuie să se mîndrească, cu asta. Mille de spectatori așteptau altceva de la ei, nu o renunțare. ● Jucătorii arădeni au dat totul, au dovedit mai ales elan, ambiție și dăruire, iar în repriza secundă, bine temperați de arbitru Ion Chilibar, și-au văzut mai mult de fotbal și golurile n-au întîrziat să vină. Au marcat: Broșovschi (e două ori), Nedelcu II și fundasul Giurgiu - ultimul, cel mai bun de pe teren, fiind autorul a numeroase curse din „16” în „16”, pe care neorii le însoțesc însă cu generozitate. Jucător de talia lui Ilie Greavu suficient, cum era și acesta, Giurgiu și-a văzut incununate eforturile printr-un frumos gol cu capul. Il notăm cu 9, iar pe Bedea și Broșovschi cu 8. ● Arbitrat bine I. Chilibar, ajutat la linie de Fl. Anulescu și I. Răileanu - toți din Pitești (**Ion Predoșanu**). **GALAȚI : F.C.M. - Politehnica Timișoara 2-3 (0-1).** Gălățenii au avut în primele 25 de minute o prestație plină de promisiuni, dar indolența și lipsa de talent a lui Ene, precum și execuția de neînțeles a lui Constantinescu au făcut ca scorul să nu le fie favorabil. ● Trecînd cu bine peste momentele grele, oaspeții au reușit, cîteva minute mai tîrziu, să-și înscrie prin Floareș, în urma unei acțiuni care avea să scoată în evidență vulnerabilitatea și apatia superștoare a unor apărători localnici, intrați în teren parcă numai pentru simplă figurație. Timișoreniilor vor matora scorul prin lovitură liberă executată de Păltinișan de la peste 30 de metri, moment în care însă portarul F.C.M.-ului a avut o intervenție ridicolă, scăpînd balonul în plasă. ● La 0-2 gazdele au o zvîcnire, inscriu prin Vochin și ar fi meritat chiar egalarea, dacă golul marcat de același Vochin n-ar fi fost anulat de arbitru, care și-a încărcat conștiința prin neacordarea unui punct perfect regulamentar. Roșca și din nou Vochin vor pecetui în final scorul partidei, cîștigată totuși pe merit de „Poli”. ● Remarcați: Vochin 8 (F.C.M.); Dembrovski, Șerbănoiu, Petrescu 8 („Poli”). ● Slab arbitrajul lui M. Buzea, ajutat însă bine de M. Stan și N. Păvălugă - toți din București (**Telemac Siriopol**).

IAȘI : Politehnica - A.S.A. Tg. Mureș 2-0 (0-0). S-a dovedit încă o dată că studenții ieșeni nu-și pot etala jocul ofensiv declanșat din linia mediană, atunci cînd adversarii aplică un marcaj strict, îndeosebi la Romiță și Simionas. ● Gazdele s-au desprins abia în repriza a doua, prin golurile semnate de Costea și Cernescu, atunci cînd atacurile lor au căpătat o mai mare varietate și un plus de insistență. Mureșeni, altfel renumiți pentru jocul extrem de ofensiv practicat pe teren propriu, au închis surprinzător jocul, cu două linii defensive, lăsînd în față doar doi jucători (într-una care doar Fazekas s-a dovedit periculos), motiv pentru care s-au trimis doar două suturi mai acătării în tot meciul la poartă. ● S-au remarcat: Bucu 9, Ciocîrlan, Costea 8, Mîloș, Romiță 7 („Poli”); Ispir, Varodi, Fazekas 7 (A.S.A.). ● Arbitrat foarte bine M. Moraru, ajutat de Al. Avramescu și N. Moroianu - toți din Ploiești (**Dumitru Constantinescu**). **BACĂU : Sport Club - Jiul 2-1 (1-0).** La adăpostul situației din clasament, oaspeții au făcut impresia unei echipe apatice, permițînd gazdelor să dețină în permanență controlul jocului. Ce folos însă că frumoasele dantelării din teren ale acestora se încălecau iremediabil în fața careului advers, ratările curgînd astfel cu nemiluita. Abia în minutul 32, Sport Club își vede incununate eforturile: Florea croșetează cîteva apărători adversi, cîntărește impecabil în careu, de unde Botez zvîcnește și înscrie cu capul printre mîniile lui Caval. ● La reluare, ispitii însă prea mult de atac, băcăuanii uită nesurpraveghet un „vulpoi” ca Dumitrache, care în minutul 66, după o combinație cu Muțescu, înscrie printr-un șut cu mult efect: 1-1. Nu peste multă vreme arbitru face gazdelor cadou un penalty, dar Botez ratează! Cînd puțini mai sperau, Băluță preia o minge de la adversari, intră cu ea în careu și șutează cu sete, readucînd echipei sale victoria de aur. ● S-au remarcat: Florea 8, Băluță, Catargiu 7 (Sport Club); Muțescu, Dumitrache 7 (Jiul). ● Fără acel penalty acordat, poate, pe motive... sentimentale, arbitrajul lui N. Georgescu, ajutat de Gr. Angheluf și R. Platoș (toți din București), ar fi putut fi apreciat drept bun... (**Ion Roșu**). **BUCUREȘTI : Sportul studentesc - Steaua 0-1 (0-0),** după un meci pe care campionii l-au dominat cu autoritate, în fața unei garnituri cu o apărare fermă, condusă de Ciugarin, dar cu un atac de convescenti, în care Mircea Sandu e departe de forma de altădată. ● Campionii au obținut o victorie indiscutabilă, pusă la îndoială o singură dată, în minutul 60, cînd Anghelini a salvat de pe linia porții „capul” lui Mircea Sandu, dar detașarea lor în invingători, logic după desfășurarea partidei, cu sens mai mult spre poarta lui Răducanu, s-a realizat tîrziu și numai grație unui autogol: Ion Ion a șutat, iar Ciugarin a deviat în gol. ● În rest, multe pase de dragul paselor la studenții și o sumedenie de ratări de partea cealaltă, unde jocul inspirat al lui Iordănescu, nota 9, cel mai bun fotbalist din teren, a avut ghinionul să găsească un Năstase bine marcat, un Dumitru cu momente foarte bune și momente foarte slabe, în sfîrșit, un Troi centrinî în adversari cu o regularitate demnă de cauze mult superioare. ● Remarcați: Iordănescu 9, Vigu și Ciugarin 8, Ion Ion, Sameș, Manea și Cătoi 7. ● Cu o singură excepție, arbitru arădean I. Igna, adesea încurcat de semnalizările eronate ale tușierilor bucureșteni Gh. Dragomir și N. Gheorghe, a condus corect o partidă fără mari probleme. Excepția înseamnă neacordarea unui penalty clar în favoarea Stelei, în minutul 84 (Dumitru a șutat spre poartă, Iordănescu a deviat din apropiere spre gol, dar balonul a fost oprit de mina lui Ciugarin). Firește, elementul intențional n-a existat, dar fundasul Sportului și-a creat, oprind mingea care se îndrepta spre poartă, poate chiar spre gol, un avantaj al totul neregularitar, ce trebuia sancționat de arbitru. (**Ovidiu Ioanitoaia**). **Dinamo - F.C. Bihor 4-1 (4-1).** Puțini spectatori se așteptau cu partida disputată pe stadionul din Șos. Ștefan cel Mare să se „termine” în min. 45, cînd liderul „Gheții de aur” a înscris în stil de mare jucător (ceea ce și este, dealtfel) ultimul gol al meciului. ● Într-adevăr, după pauză, atît dinamovistii cît și orădenii au jucat lent, fără aplomb, primii multumii de rezultat, iar ceilalți resemnați cu înfrîngerea. ● O cu totul altă desfășurare a avut prima repriză, care a debutat spectaculos: la primul atac al oaspeților, Florescu (în vervă de joc, dar, de fiecare dată, „temperat” cum dur de Sătmăreanu II) înscrie din 14 m. jos, la colț. ● După acest „foc de paie”, gazdele se dezlințuie, joacă „dintr-o bucată” plîmbă mingea pe tot terenul și înscriu de trei ori prin Dinu (două goluri) și Al. Moldovan, nelăsînd nici o speranță partenerilor de întrecere. ● Cei mai buni: Dinu 9, Dobrău, Al. Moldovan, Custov 8, Cheran 7 (Dinamo); Florescu, Vidac 7 (F.C. Bihor). ● Arbitrat bine C. Szilagy, ajutat de V. Trifu și G. Pop - toți din Baia Mare (**Cornel Catană**). **Rapid - Progresul 6-0 (1-0).** Disputat într-o atmosferă tipic sud-americă (cîții: o adevărată „fiestă” în tribune, garduri călcate în picioare, în cluda măsurilor de securitate luate de clubul giuleștean, căldură toridă, teren sub orice critică, cu multe smocuri și pete de pămînt), meciul Rapidului cu „ban-carii” nu va fi uitat multă vreme de infocații suporterii giuleșteni. O asemenea victorie, ce se dorește răsunătoare, Rapidul n-a mai obținut de foarte multă vreme - iar ea este astăzi cu atît mai prețioasă cu cît, de remarcat, ea s-a produs exact atunci cînd Giuleștii o dorea mai mult, precum o comprimă caldă așezată la timp peste... frigurile retrogradării. ● Meciul, în sine, n-a fost însă prea grozav, și spunînd aceasta ținem cont mai cu seamă de replica foarte modestă a Progresului, care a jucat duminică nici mai bine, nici mai rău decît o echipă de mijlocul clasamentului în divizia B, adică acolo unde se va duce în curînd, dacă nu se va întîmpla o oarecare minune. Partida nu s-a

menținut echilibrată decît cel mult o oră de joc, pînă ce gazdele au luat un avantaj decisiv. Progresul a avut totuși o perioadă de joc bună, spre finalul primei reprize, cînd ar fi putut egala prin Tevi, la o pasă excelentă a lui Iorgulescu. A fost însă ceea ce se numește cîteodată „cîntecul lebedei”, ultima zvîcnire a echipei lui Oaidă, după care Rapid a preluat frînele jocului, marcînd încă de cinci ori sub ochii jumătate stupefiați, jumătate incîlnțați ai galeriei giuleștene, pentru care pericolul retrogradării pare la ora actuală un lucru îndepărtat, înal față de posibilitățile echipei. ● Partea cea mai frumoasă a lucrurilor rămîne, oricum, faptul că Giuleștii a regăsit atmosfera meciurilor în „potoavă”, spațiu înnegrit de fum și de tradiție fotbalistică, iubită ca puține locuri pe care obiectul rotund cu petice negre a sărit vreodată. ● S-au remarcat: Cojocaru 9, M. Stelian, Manea 8, Neagu, Niță 7 (Rapid), nici un jucător de la Progresul. ● Arbitrat în general bine, cu unele ezitări care n-au influențat însă cursul jocului, N. Petriceanu, ajutat foarte slab de V. Roșu și C. Raica - toți din București (**Dumitru Graur**).

MECI RESTANȚA : 1 IUNIE

BUCUREȘTI : Dinamo - Politehnica Timișoara 2-0 (0-0). În fața unui stadion arhiplin și după un meci mediocru, fără istorie, desfășurat, mai ales în prima repriză, sub semnul unei oarecare egalități, dinamovistii au reușit, ajutați și de o ploaie torrențială, să înscrie de două ori (Dobrău și Sătmăreanu II), după ce Al. Moldovan a șutat, de la 8 metri, în bară, iar Dudu Georgescu a reluat, de la doi metri, cu capul, drept în pieptul lui Catona, sau după ce Roznai, de la trei metri, a tras în picioarele aceluiași Catona, ieșit la intercepție. ● Arma „Gheții a timișorenilor nu au reprezentat-o celor doi jucători tunși la Kojak, ci ambiția cu care au luptat pentru fiecare minge, exemple în acest sens fiind Lata și Mehedințu, dar, din păcate, poarta lui Ștefan a fost prea puțîn pusă la încercare. ● În privința dinamovistilor, deși ei au controlat jocul la mijlocul terenului și s-au apropiat des de poarta lui Catona, ceva parcă nu merge totuși înaintare, unde prea îi caută toate mingile pe Dudu Georgescu. ● S-au remarcat: Sătmăreanu, Cheran 8, Al. Moldovan 7 (Dinamo); Mehedințu 9, Lata 8, Catona 7 („Poli”). ● Arbitrat foarte bine Vasile Tătar (Hunedoara), ajutat la margine de brașovenii Gh. Racz și H. Nicolau (**Victor Niță**).

TOP „FLACĂRA” - FOTBAL

O săptămîna cu numai o singură etapă de campionat, dar - o nou-tate - „topul” nostru acordă note și pentru meciurile din Cupa României, începînd cu sfîrșitul de finală. Astfel, „etapa de cupă” a fost dominată net de jucătorii craioveni, care au jucat excelent contra U.T.A.-ei, pentru ca, la numai patru zile distanță, să capoteze în fața aceleiași echipe, în campionat, unde n-au mai obținut nici o notă! Una peste alta, cele două „etape” au adus puține modificări în „top”, care a rămas practic neschimbat, adică format din aceleași nume, mai puțin gălățeanul Bucea (aflat anterior la egalitate cu Mehedințu), care a pășărit „topul”. Continuă ascensiunea lui Dobrin și Antonescu, craioveanul Ștefănescu, a mai cîștigat cîteva locuri, în vreme ce Economu și Nedelcu II coboară, intrucît n-au primit nici o notă în ultima săptămîna! Dar iată mai întîi cum arată

TOPUL „SFERTURILOR” CUPEI

1-7. C. Ștefănescu, Donose, Beldeanu, Tilihoi, Purima, Ticleanu, M. Constantinescu (S.C. Bacău) - 10 p; 8-15. Negriță, Marcu, Catargiu, Cărpuci, Botez, Volmer, Fl. Marin, Neagu - 9 p; 16-22. Balaci, Cirtu, Lunca, Dumitru, Stoica (Steaua), Petcu (Rapid), Profir (Metalul Buc.) - 8 p; 23-31. Zahiu, Rontea, Pop, Manea (Rapid), Florea (F.C.M. Reșița), Kiss, Nedelcu, Giugumică, Prodan (toți trei Metalul Buc.) - 7 p; și în continuare

TOPUL ETAPEI A 29-A

1-12. Dinu, Speriatu, Dobrin, Radu II, D. Nicolae, Cojocaru, Bucu, Iordănescu, Giurgiu, Ștefănescu (F.C. Constanța), Antonescu, R. Vlad - 9 p; 13-34. Dobrău, Al. Moldovan, Custov, C. Olteanu (F.C. Argeș), Stancu, Cirstea, M. Stelian, Manea (Rapid), Vochin, Dembrovski, Șerbănoiu, Petrescu, Ciocîrlan, Costea, Vigu, Ciugarin, Florea (S.C. Bacău), Băluță, Catargiu, Bedea, Broșovschi, Turcu - 8 p; 35-49. Cheran, Florescu, Vidac, Ivan, Jacoț, Neagu, Niță, Mîloș, Romiță, Ion Ion, Sameș, Manea (Sportul stud.) Cătoi, Muțescu, Dumitrache - 7 p.

Prin adăugarea cu notele (punctele) obținute pînă acum, iată cum arată clasamentul de constanță alcătuit de revista noastră:

1-2. BALACI	84 p.
DOBRIN	83 p.
3. Muțescu	83 p.
4. Antonescu	81 p.
5. Romiță	80 p.
6. C. Ștefănescu	78 p.
7. Iordănescu	74 p.
8. Economu	73 p.
9. Mehedințu	71 p.
10. Nedelcu II	70 p.

FLACARA Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: reportaj (L. Nițescu - 16 17); cultură, cenoclu (Eugen Seceleanu - 16 06); știință (Iudor Octavian - 16 19); probleme cetățenești, anchete (Liviu Timbuș - 16 18), scrisori (Marga Nedelea - 17 87); publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu - 16 18); fotoreportaj (15 95); documentare - (16 23); administrație (Alexandru Medar, Gheorghe Amuza - 17 86); secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Cornel Catană - 17 82, 16 21); redactor șef adjunct (Traian Prosan - 17 82 și interior 17 83); redactor străinătate se pot abona, adresîndu-se la: ILEXIM - Departamentul Export-import

presă, P.O. Box 136-137, telex: 112 26, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU